

413
4-14 РАЗВИВАЕМ ИНТЕЛЛЕКТ

Кыргыз Еңбекчилеринин
ЖИГІРІСІ

Ы

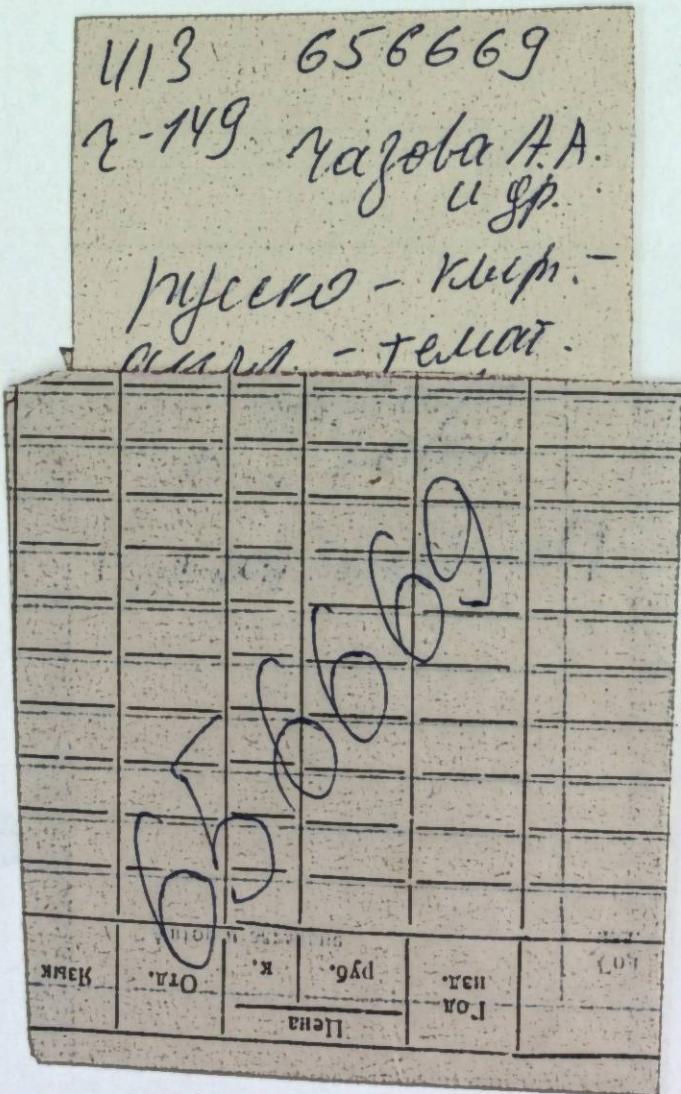
А.А. Чазова
Т.А. Элгондиева

Русско-кыргызско-английский
тематический словарь

Орусча-кыргызча-англисче
тематикалық сөздүк

Russian-Kyrgyz-English
Topical Dictionary

А.А. Чазова, Т.А. Элгояндиева

Русско-киргызско-английский
тематический словарь

Оруса-кыргызыча-англисче
тематикалык сөздүк

Russian-Kyrgyz-English
Topical Dictionary

Бишкек · 2004

413

4-149

УДК 80/81

ББК 81.2-4

Ч-14

ШИ2-48

Ч-14

Чазова Алла Александровна, Элгондиева Токтобибю
Абыкеримовна.

Русско-киргызско-английский тематический словарь/
Оруса-кыргызча-англисче тематикалык сөздүк/Russian-
Kryguz-English Topical Dictionary. – Б.: 2004. – 198 с

ISBN 9967-22-315-4

Книга включает обширный лексический материал (около 3000 слов и словосочетаний), расположенный по традиционным при изучении любого неродного языка тематическим разделам и сопровождающийся оригинальными упражнениями. Высокая смысловая нагрузка упражнений, их разнообразие и вариативность способствуют оптимальному усвоению лексического материала, создают эмоциональную вовлеченность в процесс запоминания, активизируют интеллектуальные ресурсы личности, развивают чувство юмора и коммуникативную компетентность.

Адресована студентам вузов, колледжей, учащимся школ и лицеев, а также широкому кругу читателей, заинтересованных в прочном, эффективном и творческом усвоении кыргызского, английского и/или русского языков.

Ч 4602030000-04

ISBN 9967-22-315-4

УДК 80/81
ББК 81.2-4

© А.А. Чазова, Т.А. Элгондиева, 2004
Все права защищены: Воспроизведение всей книги или какой-либо ее части в любой форме и любым способом, в том числе в Интернет-сети, запрещается без письменного разрешения владельцев авторских прав

656669

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие.....	4
Время • Убакыт • Time	6
Город • Шаар • City	14
Еда, Посуда • Тамак-аш, идиш-аяқ • Food, Plates and Dishes	25
Животный мир • Жаныбарлар дүйнөсү • Fauna.....	41
Жилье • Үй-жай • Dwelling	54
Медицина • Медицина • Medicine	65
Образование • Билим • Education	84
Одежда • Кийим • Clothes	96
Погода • Аба ырайы • Weather	105
Предмет: цвет, качество, форма, размер • Буюмдар: түс, сапат, форма, олчом • Thing: Colour, Quality, Shape, Size	114
Работа • Жумуш • Work	125
Растительный мир • Өсүмдүктөр дүйнөсү • Flora	139
Семья • Үй-бүлө • Family	149
Спорт • Спорт • Sport	155
Человек: внешность, возраст, части тела • Адам: кебете, жаш, дененин болуктары • Human Being: Appearance, Age, Parts of Body	166
Числительные • Сан атооч • Numerals	181
Ключи к упражнениям	190
Литература	197

ПРЕДИСЛОВИЕ

Не требует доказательств тот факт, что знание любого иеродного языка существенно обогащает личность в интеллектуальной и эмоциональной сферах, позволяет свободно приобщаться к культуре, искусству и истории другого народа, активно способствует формированию адекватного понимания других людей и своих взаимоотношений с окружающими. Только понимая других, мы можем вырабатывать у себя коммуникативную толерантность*. Являясь стержневой и одной из важнейших характеристик личности, коммуникативная толерантность в значительной мере определяет жизненный путь человека и свидетельствует о его способности к самоконтролю, уровне его психического здоровья и внутренней гармонии.

Чем больше объем словарного запаса, тем выше уровень владения иеродным (иностранным) языком и, наоборот. Распределение слов по темам позволяет изучающим кыргызский и/или английский языки быстрее усваивать новые слова, систематизировать и расширять лексический запас. Высокая смысловая нагрузка предлагаемых заданий существенно активизирует интеллектуальную активность, делая, тем самым, запоминание продуктивным и создавая основу более успешного сохранения заученного материала в памяти. Использование во многих упражнениях в качестве визуального элемента фрагментов сюжетных рисунков известнейшего датского художника Херлуфа Бидструпа (1912–1988) позволило значительно усилить их обучающий эффект.

Упражнения, являясь оригинальным и своеобразным контекстом для усвоения и повторения лексического материала:

- облегчают механизмы запоминания и формирования навыков устной речи;
- активно подключают мыслительные операции (анализ, синтез, сравнение, обобщение, классификация);
- активизируют и совершенствуют процесс понимания;
- активизируют познавательные способности;
- поддерживают интерес и работоспособность.

Упражнения с визуальным компонентом:

- a) включают в работу и визуальную и вербальную память, что является эффективным при запоминании иностранных слов;
- b) развивают чувство юмора и положительно влияют на развитие интеллектуальной сферы;
- c) имеют выраженный психотерапевтический эффект (регуляция эмоционального состояния);
- d) совершенствуют социальную компетентность и расширяют границы личностного пространства, способствуя личностному росту.

Книга включает шестнадцать тем, указанных в содержании. Стержневые слова в каждой из тем расположены в алфавитном порядке (кроме темы "Числительные", где слова расположены в логической последовательности). Английские слова снабжены фонетической транскрипцией. На предлоги, артикли, союзы, глаголы *be* и *have*, а также на стержневые слова в выделенных курсивом словосочетаниях, транскрипция не дается.

К упражнениям, отмеченным «^{etc}», в конце книги даны ключи. В каждом из упражнений отмечается, на активизацию и развитие каких психологических ресурсов оно в основном направлено: *Көңүл/Attention* (внимание), *Элестеттүү/Imagination* (воображение), *Эс/Memory* (память), *Коммуникативдүү машигуулар/Social Skills* (коммуникативные навыки), *Ойлоо/Thinking* (мышление), *Түшүнүк/Understanding* (понимание).

Последовательность работы с темами может быть любой и зависит от индивидуальных предпочтений и потребностей изучающего кыргызский и/или английский языки.

Авторы выражают глубокую признательность Толкун и Айвору Вуд (Великобритания) за помощь и ценные советы.

Условные сокращения

<i>etc</i>	— сокращено от латинского <i>Et cetera</i> (и так далее)
<i>esp</i>	— <i>especially</i> (особенно)
<i>smb</i>	— <i>somebody</i> (кто-либо)
<i>smth</i>	— <i>something</i> (что-либо)

анг. — английский язык
kyrg. — кыргызский язык
русск. — русский язык

*коммуникативная толерантность — терпимость, переносимость, схожесть к психологическим состояниям, качествам и поступкам окружающих в личностном взаимодействии

Время

Саат

Time

Түшүнүк/Understanding

Teacher: This is the fifth time I have punished you this week. What have you to say?

Boy: I'm glad it's Friday, sir.

русский	киргызча	English
будильник	будильник	alarm-clock [ə'lɑ:mklɒk]
будущее	келечек	the future [ˈfju:tʃe]
будущий	келечек, келерки, эмдиги	future [ˈfju:tʃe]
век	кылым	century [ˈsentʃun]
вечер	кеч, кечкурун	evening [ˈi:vniŋ]
вечность	тұбөлүктүк, ман- гилик, даалай	eternity [ɪ'te:nəti]
	убак, көп убакыт	
вечный	тұбөлүк	eternal, everlasting [ɪ'te:nl], [e've:læ:stɪŋ]
восход солнца	күндүн чыгышы	sunrise [ˈsʌnraɪz]
время	убакыт	time [taɪm]
времена года	жыл мезгилдери	season [ˈsi:zn]
зима	кыш	winter [ˈwɪntə]
весна	жаз	spring [sprɪŋ]
лето	жай	summer [ˈsʌmə]
осень	куз	autumn [ˈɔ:təm]
вчера	кечээ, кечээ күнү	yesterday [ˈjestedi]
позавчера	мурдағы күнү,	the day before yesterday [deɪ]
	мурда күнү	yesterday
год	жыл	year [jə:]
високосный год	толук жыл	leap year [li:p]
Новый год	Жаңы жыл	New Year. [nju:].
		New Year's Day [deɪ]
день	күн	day [deɪ]
будний день	күндалук күн	weekday, workday [ˈwi:kdeɪ], [ˈwe:kdeɪ]

выходной день

дем альш күн

rest-day, free day, [rɛstdeɪ], [fri:
day off]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 1

Перечисленные ниже слова впишите в правый столбец в соответствии с толкованиями, указанными в левом столбце. Прочтайте их последовательно сверху вниз. У вас получится пословица.

time, the, take, forelock, by

get hold of smth/smb, especially with the hands or arms

that part of existence which is measured in seconds, minutes, hours, days, weeks, months, years, etc.

preposition (a word which is used before a noun connecting it to another word)

the definite article

a piece of hair growing and falling over the forehead

Вспомните кыргызский и русский эквиваленты английской пословицы.

десятилетие

длиться

долгий

долговременный

долголетие

долголетний

завтра

послезавтра

закат

календарь

конец

круглосуточный

месяц

январь

февраль

март

апрель

май

он жылдык мөн-
нет, он жылдык

убакыт

созулуу, узаруу,

узакка созулуу

узак, көп, далай

узак убакытка,

көп убакытка

узун өмүр

көп жылдык, көп

жылдан беркин

эртең

бүрсүгүнү

күндүн батышы

календарь

аягы, сону, учу,

акыры, бүткөн

жери

күнү-түнү, сутка

бою созула тур-

ган, күнү-түнү

иштеле турган

ай

январь

февраль

март

апрель

май

decade,
ten years

last

long

permanent,

of long duration

longevity

of many years.

long-standing

tomorrow

the day after

tomorrow

sunset

calendar

end

twenty-four-hour,

round-the-clock

[t'wenti'fɔ:əuə].

[raundðe'klok]

month

January

February

March

April

May

[dɪ'keɪd].

[ten] [jø:z]

[læ:st]

[lɔŋ]

[p're:mənənt].

[lɔŋ]

[dju(e)'reʃ(ə)n]

[lən'dʒevəti]

[məni] [jø:z].

[lɔŋ'steɪndɪŋ]

[tə'mɔrəʊ]

[deɪ]

[sʌnsɛt]

[kæləndə]

[end]

[t'wenti'fɔ:əuə].

[raundðe'klok]

[mʌnθ]

[dʒæenjuən]

[febrʊən]

[ma:tʃ]

[eipr(ə)n]

[meɪ]

июнь	июнь	June	[dʒu:n]		тартиптүүлүк,		
июль	июль	July	[dʒu(:)'lai]		бириини артынан		
август	август	August	[’ɔ:gəst]		бири		
сентябрь	сентябрь	September	[sep’tembə]	послеобеденное	түшкү тамактан	afternoon	[,ɑftə’nu:n]
октябрь	октябрь	October	[ɔk’təubə]	время	кийинки saat		
ноябрь	ноябрь	November	[nəu’vember]	праздник	майрам	holiday	[’holədi]
декабрь	декабрь	December	[dɪ’sembə]	предыдущий	мурунку, абалкы,	previous,	[’prvјes],
минута	минута	minute	[’minit]		мурдагы, мындан	preceding	[pn’si:dɪŋ]
настоящее	азыркы, ушул кез- деги	the present	[’preznt]		мурунку болуп		
настоящий	азыркы, быйылкы, ушу	present	[’preznt]		еткен		
начало	башталыш, башы	beginning	[bɪ’gɪnɪŋ]	прошлое	еткен мэзгил	the past	[pa:s:t]
неделя	бир жума, бир апта	week	[wi:k]	прошлый	еткен, илгерки	past	[pa:s:t]
понедельник	дүйшөмбү	Monday	[’mʌndɪ]	ранний	эрте, эрте келүүчү	early	[’er:li]
вторник	шайшембى	Tuesday	[’tju:zdi]	рассвет	тан, тан агаруу,	daybreak,	[’deibreɪk]
среда	шаршембى	Wednesday	[’wenzdi]		тан алды	dawn	[dɔ:n]
четверг	бейшембى	Thursday	[’θə:zdi]	своевременный	еэз убагында	timely,	[’taimli],
пятница	жума	Friday	[’fraɪdi]			opportune,	[’ɔpətju:n],
суббота	ишиембى	Saturday	[’sætədi]			well-timed	[,wei’taimd]
воскресенье	жекшембى	Sunday	[’sʌndi]	сегодня	бүгүн	today	[te’del]
непрерывный	токтоосуз, үзгүл- түксүз	continuous,	[kən’tinjuəs].		сезон, мэзгил,	season	[’si:zn]
ночь	түн	uninterrupted	[,ʌnɪntə’raptid]		маал		
периодический	мэзгил-мэзгили	night	[naɪt]	секунда	секунда	second	[’sek(e)nd]
половина	менен, мэзгилдүү	periodical	[,pɪəri’odik(ə)]	столетие	жүз жыл, жүз	century	[’sentʃ(e)n]
последовательность	жарым, жарты, жартысы	half	[ha:f]		жылдык мөөнөт		
	ырааттуулук,	sequence	[’si:kwəns]	стрелка	стрелка, жебе	hand	[heənd]
				сутки	сутка, күн-түн	twenty-four hours,	[’twent’fɔ:]
							[’auez],
						twenty-four-hour	
						period	[’piəriəd]
						millennium	[mi’leniəm]

утро
час
полтора часа
половина часа
четверть часа

частота

часы

эпоха

эртең менен
саат
бир жасарым saat
жасарым saat
чейрек saat.
он беш минута
жыштык
саат
эпоха, доор, заман

morning
hour
hour and a half
half an hour
a quarter of an hour
frequency
watch (карман-ные, ручные)
clock (настоль-ные, стенные)
epoch

[ˈmɔ:nɪŋ]

[ˈaʊə]

[ha:f]

[ha:f]

[ˈkwɔ:tə]

[ˈfri:kwənsi]

[wɔ:tʃ]

[kɒk]

[i:pək]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 2

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Передайте основной смысл рассказа в одном предложении.

киргызча

будильник, таң, эртең менен, секунда, минута, saat, созулуу, узак, күндөлүк күн, бир жеума, дүйшембү, түшкү тамактан кийинки saat, убакыт, оз убагында

English

alarm-clock, daybreak, morning, second, minute, hour, last, long, workday, week, Monday, afternoon, time, timely

Город Шаар City

Түшүнүк/Understanding

A self-conceited American visited London where he hired an Englishman to show him around the city.

American: How long were they building this hotel?

Englishman: About six months, I think.

American: Six months! It wouldn't take us more than six weeks to build a hotel like that in New York.

They passed a building which was quite new.

American: And how long were they building that?

Englishman: About four weeks.

American: Four weeks! In New York we should build a house like that in six days.

Nothing more was said until they reached the Houses of Parliament.

American: Well, that's not a bad-looking place. How long were they building that?

Englishman: Well, you may not believe me, but that building was not there when I crossed the bridge last night.

русский	киргызча	English
автобус	автобус	bus [bʌs]
автомобиль	автомобиль	car [ka:]
академия	академия	academy [ə'kædəmɪ]
аптека	дарыкана,	drugstore, [ˈdrægstɔ:], chemist's shop [ˈkemɪsts] [ʃɔ:p]
архитектура	архитектура	architecture [ˈa:kitektʃə]
ателье мод	модалар ателье-си	fashion house [ˈfæʃ(e)n] [haʊs]
аэровокзал	аэровокзал	airport building [ˈeəro:bɪlɪŋ] [ˈbɪldɪŋ]
аэропорт	аэропорт	airport [ˈeəro:pɔ:t]
банк	банк	bank [bæŋk]
бар	бар	bar [ba:]
библиотека	китетканы	library [ˈlaibrəri]
больница	оорукана	hospital [ˈhospi:tɪ]
витрина	витрина	shop-window [ʃɔ:p'wɪndəu]
вход	кирүү	entrance [ˈentr(e)ns]
выставка	кергөэмө,	exhibition [ˌeksɪ'bɪʃ(e)n]
	көрсөтмө	
выход	чыгуучу	exit [eksɪt]
город	шаар	city (бальный) [siti] town (малень- кий) [taun]
гостиница	мейманканы	hotel [heu'tel]
грузовик	грузовик	lorry, truck [lɔ:n], [trʌk]
департамент	департамент	department [di:pə:tment]
детский сад	балдар бакчасы	kindergarten [kɪndə,ga:tn]
дорога	жол	road [reud]
дорожный знак (указатель)	жол көрсөткүч ..	traffic sign [ˈtræfɪk] [saɪn]

достопримечательность	кооз жерлер	sight of interest	[saɪt] [ˈɪntrɛst]	бакалея	groceries	[ˈgræʊs(ə)nz]
осматривать досто- примечательности	кооз жерлерди көрүү	go sight-seeing, see the sights of	[gəʊ] [ˈsaɪt, sɪ:z]	букинистический мага- зин	antique book- shop	[ænˈtɪk] [ˈbʊkʃɒp]
железнодорожная стан- ция	төмөр жол стан- циясы	railway station	[ˈreɪlweɪ]	булочная	bakery,	[ˈbeɪkeri].
завод	завод	plant, factory	[pla:nt], [fækt(ə)n]	книжный магазин	baker's shop	[ˈbeɪkez]
ЗАГС	ЗАГС	registry office	[ˈredʒɪstrɪ] [ˈɔ:fɪs]	комиссионный магазин	bookshop.	[ˈbʊkʃɒp].
здание	имарат, үй	building	[ˈbɪldɪŋ]	кондитерская	bookstore	[ˈbʊksto:]
многоэтажное здание	көп кабаттуу	many-storied	[,menɪr'stɔ:nd]	магазин игрушек	secondhand shop	[,sek(ə)nd'hænd]
одноэтажное здание	имарат	building		магазин канцтоваров	confectionery.	[kənfekʃnəri].
пятиэтажное здание	бир кабаттуу	one-storied	[,wʌn'stɔ:nd]	магазин «Оптика»	sweet shop	[sw:t]
зоопарк	имарат	building		магазин тканей	toyshop	[tɔɪʃɒp]
институт	зоопарк	zoological gar- dens,	[,zəuəlɔ:gɪk(ə)n]	магазин электротова- ров	stationer's	[ˈsteɪʃnəz]
картина галерея	институт	zoo	[zu:]	«Оптика» дүкө- нү	optician's	[ɒptɪʃ(ə)nz]
кафе	сүрөттөр	institute	[ˈɪnstitju:t]	кездеме дүкөнү	draper's	[ˈdreɪpez]
кафетерий	галерясы	picture-gallery	[ˈpɪktʃə,gæləri]	электр товар- лар дүкөнү	electric sup- plier's;	[ɪlektrik]
квартал	кафе	cafe	[ˈkæfə]	молочный магазин	electric shop	[se'plæiz]
кинотеатр	кафетерий	cafeteria	[,kæfə'te'reiə]	мясной магазин	dairy	[ˈdeəri]
клуб	квартал	block	[blɒk]	овощной магазин	butcher's	[ˈbutʃəz]
консерватория	кинотеатр	cinema	[ˈsɪnəmə]	парфюмерный магазин	greengrocer's	[ˈgrɪ:n,grəʊsəz]
ломбард	клуб	club	[klʌb]	парфюмерия дү- көнү, парфюме- риялык дүкөн	perfumer's shop	[pe'fju:məz]
магазин	консерватория	conservatoire	[kən'se:vətwa:]			
	ломбард,	pawnshop	[,paʊnʃɒp]			
	куреекана	shop, store	[ʃɒp], [sto:]			

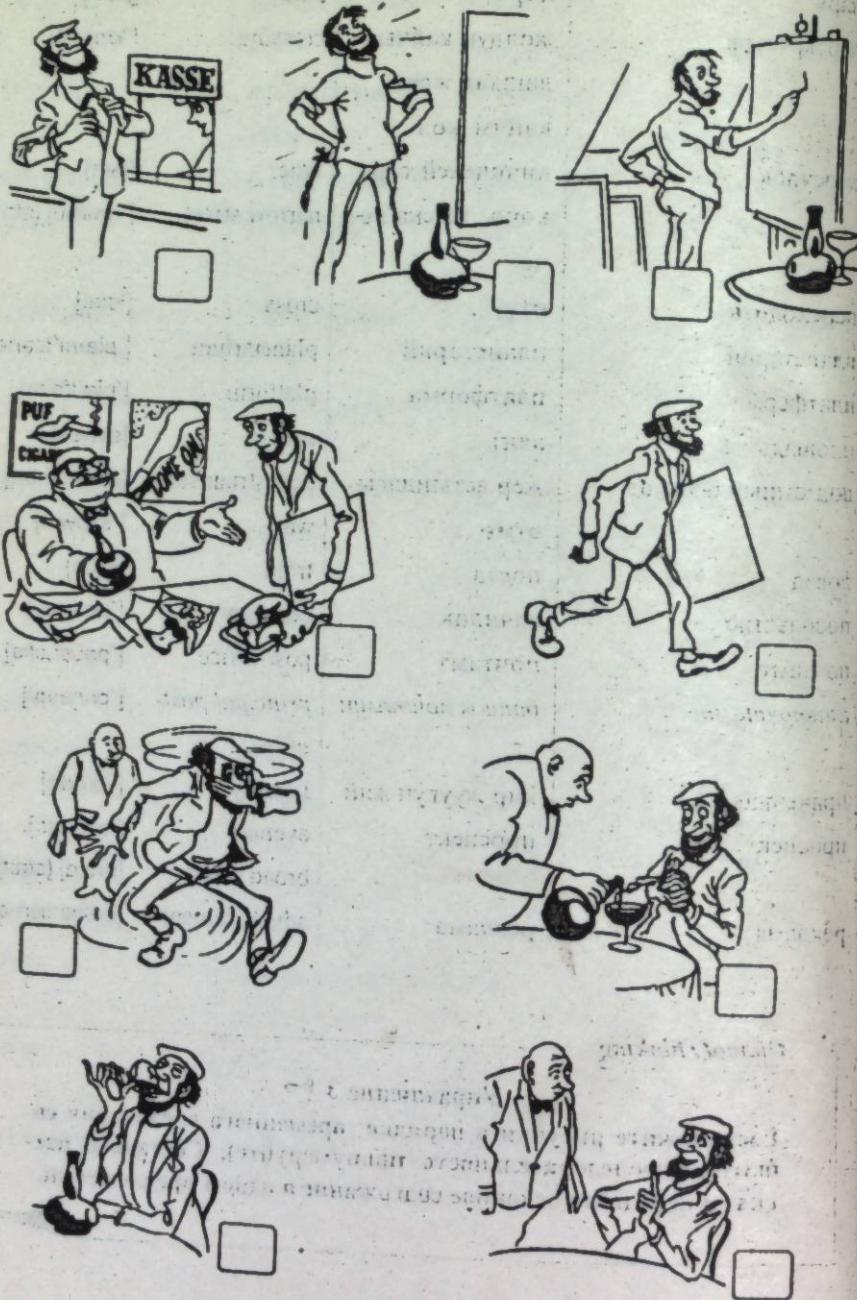
посудный магазин	идиши-аяк дүкөнү	<i>pottery shop,</i> [ˈpɒtəri], <i>crockery shop</i> [ˈkrɒkəri]
продуктовый магазин	азық-түлүк дүкөнү	<i>grocery store,</i> [ˈgrəʊsɪ(ə)n], <i>grocer's</i> [ˈgrəʊsəz]
рыбный магазин	балык дүкөнү	<i>fishmonger's</i> [fɪʃmʌŋgəz]
универмаг	универмаг	<i>department store</i> [dɪˈpa:tment]
хозяйственный магазин	чарба дүкөнү	<i>ironmonger's,</i> [aɪən,mʌŋgəz] <i>hardware shop</i> [ˈha:dweə]
цветочный магазин	гүл сатуучу дүкөн	<i>florist's,</i> [ˈflɔ:ristz], <i>flower-shop</i> [ˈflaʊəʃəp]
ювелирный магазин	зергер дүкөнү	<i>jeweller's</i> [dʒu:bələz]
метро	метро	<i>underground,</i> [ˌʌndəgraʊnd], <i>metro, tube,</i> [ˈmetrəu], [tju:b], <i>subway</i> [ˈsʌbwei]
мечеть	мечит	<i>mosque</i> [mɒsk]
милиция	милиция	<i>militia, police</i> [mɪˈlɪʃə], [pəˈli:s]
министерство	министерство	<i>ministry</i> [ˈministrɪ]
мост	кепүре	<i>bridge</i> [brɪdg]
музей	музей	<i>museum</i> [mu:zi:em]
небоскреб	небоскреб, эң бийик имарат	<i>skyscraper</i> [ˈskaɪskreɪpə]
остановка	аялдама (токтой турган жер)	<i>stop</i> [stɒp]
памятник	эстелик	<i>monument,</i> [mənju:mənt], <i>memorial</i> [me'mɔ:nel]
парикмахерская	чачтараң	<i>barber's,</i> [ba:bəz], <i>hairdresser's</i> [hɛə,dresəz]

парк	парк	park
перекресток	жолдуң кайчылашкан жери,	crossing
переулок	кайчы жол	
	кичинекей тар	
	кече, қыска көче	
переходить	еттүү	cross
планетарий	планетарий	planetarium
платформа	платформа	platform
площадь	аянт	square
подземный переход	жер астындағы	pedestrian sub-way
поезд	өтмө	train
посольство	поезд	embassy
почтamt	зячилік	post-office
главпочтamt	почтамт	principal post-office
прачечная	башкы почтамт	laundry
проспект	кир жуугуч жай	avenue,
реклама	проспект	broad street
	реклама	advertisement

Oйлоо/Thinking

Упражнение 3

Расположите рисунки в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Составьте рассказ и передайте основное содержание в одном предложении.

ремонт обуви

ондоо
ресторан
роддом

рынок

сберегательная касса

светофор

синагога

скамейка

сквер

скульптура

собор

стадион

столица

столовая

театр

драматический

театр

оперный театр

театр кукол

театр музыкальной

комедии

театр оперы и балета

эстрадный театр

такси

бут кийимди

ондоо
ресторан
төрөт үйү

базар

сактык кассасы

светофор

синагога

отургуч

сквер

скульптура

собор

стадион

борбор

ашкана

театр

драма театры

опера театры

куурчак театры

музыкалык

комедия театры

опера жана

балет театры

эстрада

театры

такси

shoemaker's

ондоо
ресторан
материнский

питер
материнский
дом

market

savings bank

traffic lights

synagogue

bench

square

sculpture

cathedral

stadium

capital

canteen

theatre

drama theatre

opera-house

puppet theatre

musical comedy

theatre

opera and

ballet theatre

music-hall

taxi

[ʃu:,meɪkəz]

[rest(ə)rənt]
[me'te:nitı]

[həʊm]
[me'te:nitı]
[haʊm]

[mɑ:kɪt]

[sə:vɪnʒ] [bæŋk]

[træfɪk] [laɪts]

[sɪnəgəg]

[bentʃ]

[skwε:s]

[skʌlptʃə]

[ke'θi:dr(ə)l]

[steɪdɪjəm]

[kærɪtl]

[kæn'ti:n]

[θɪətə]

[dra:mə]

[çər(ə)rəhəus]

[prəpɪt]

[mju:zɪkl] [kɒmɪdɪ]

[tə'hɪətə]

[ə'rə(r)e]

[bælət]

[mju:zɪkhɔ:l]

[tə'eksi]

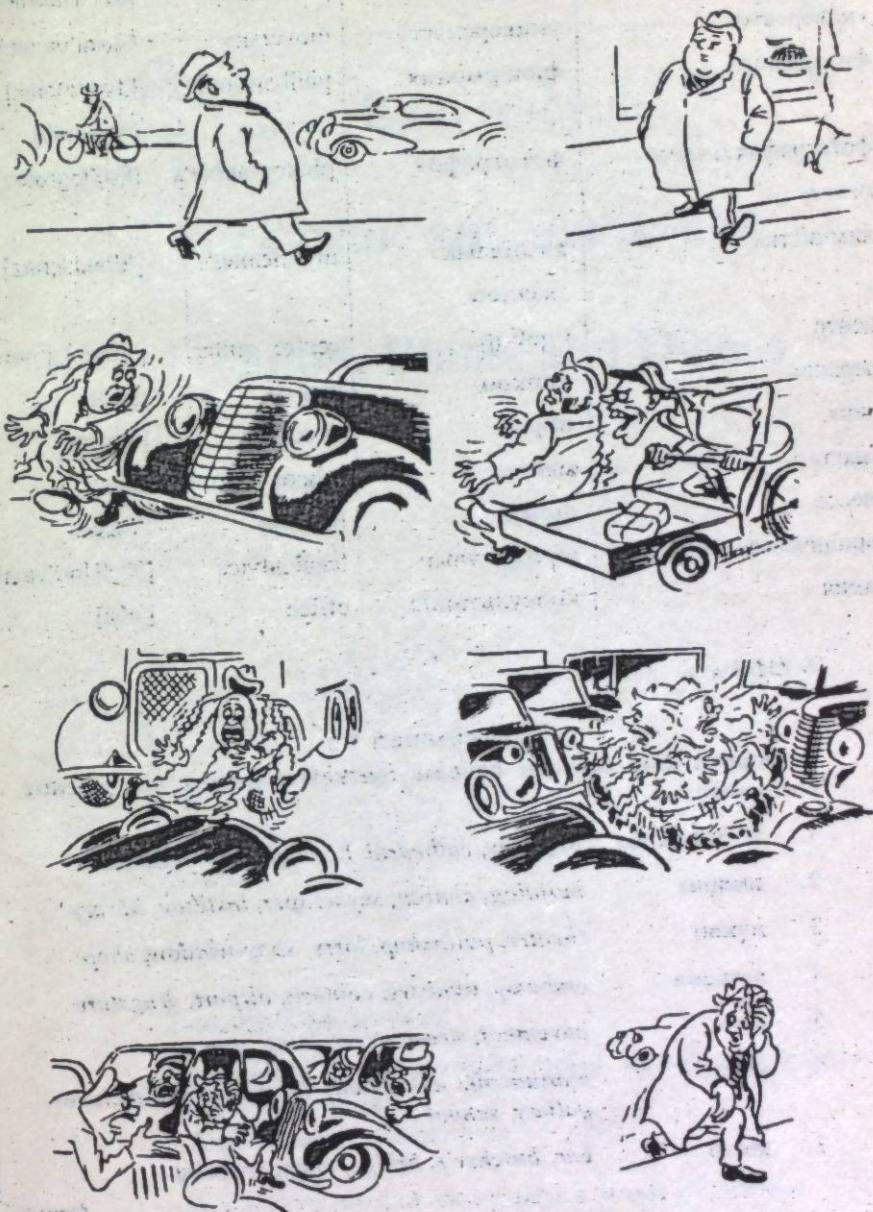
телеграф
 телефон
 телефон-автомат
 телефонная будка
 трамвай
 транспорт
 городской транспорт
 троллейбус
 тротуар
 туалет
 угол
 улица
 уличное движение

телеграф	telegraph	telegraph office [ˈtelɪgra:fɪ] [ˈɔ:fɪs]
телефон	telephone	telephone [ˈtelɪfəʊn]
телефон-автомат	public telephone	[ˈpʌblɪk] [ˈtelɪfəʊn]
телефонная будка	telephone box, telephone booth	[ˈtelɪfəʊn] [bɒks], [ˈtelɪfəʊn] [bu:θ]
трамвай	tram	[træm]
транспорт	transport	[trænspo:t]
городской транспорт	<i>urban transport</i>	[’e:bən]
троллейбус	trolley-bus	[’trɔ:libʌs]
тротуар	pavement	[’peɪvment]
туалет (даарат-кана)	lavatory, public convenience	[’lævet(e)n], [’pʌblɪk] [ken’vi:njəns]
бург	corner	[’kɔ:nə]
кече	street	[stri:t]
кечедегү кыймыл	street traffic	[stri:t] [’tra:fɪk]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 4

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Придумайте для него название. При составлении рассказа обратите внимание на динамику ситуации (как она разворачивается во времени и пространстве), эмоциональные состояния изображенных персонажей.

уличный фонарь
университет
филармония
фотография (учреждение)
химчистка
центр
церковь
ширк
школа
шоссе
юридическая консультация

кече фонары	street lamp	[stri:t] [læmp]
университет	university	[,ju:nɪ've:siti]
филармония	philharmonic	[,fila:'mɔnɪk]
фотография	society	[se'saɪetɪ]
	photographer's	[f(ə)'tɔgrəfəz]
химиялык	dry-cleaner's	[’draɪ,kli:nəz]
тазалоо		
борбор	centre, center	[’sentə], [’səntə]
чиркөө	church	[tʃə:tʃ]
цирк	circus	[’se:kes]
мектеп	school	[sku:l]
шоссе	highway	[’haʊeɪ]
юридическая консультация	legal advice	[’li:gɪ] [ed'vaɪs]
	office	[’ɒfɪs]

Эс /Memory

Упражнение 5

Подберите кыргызским словам соответствующие английские эквиваленты:

1. мейманканы *highway, cathedral, hotel, factory, hospital*
2. имарат *building, church, skyscraper, institute, library*
3. дүкөн *theatre, pawnshop, lorry, shop-window, shop*
4. ашкана *embassy, ministry, canteen, airport, drugstore*
5. көче *pavement, street, street, lamp, stop*
6. мектеп *monument, exhibition, kindergarten, picture-gallery, school*
7. шаар *bar, butcher's, bridge, town, crossing*

Еда, посуда

Тамак-аш, идиш-аяк

Food, Plates and Dishes

Түшүнүк/Understanding

Кичинекей Султан апасы менен конокко барыптыр.
Кайра кайтарда:
— Апа, конфет алыш алчы, — дейт.
— Эмне үчүн?
— А мүмкүн жолдо мен кокус ыйлап калсамчы.

<i>русский</i>	<i>кыргызча</i>	<i>English</i>	<i>English</i>	<i>кыргызча</i>	<i>English</i>	<i>кыргызча</i>	<i>English</i>
аппетит	аппетит	appetite	[ˈæpətɪt]	глазунья	глазунья		fried eggs
баклажанная икра	баклажан	aubergine paste	[ˈəʊbədʒi:n]	глотать	жутуу		swallow
	икрасы		[peɪst]	голодный	ач, ачка		hungry
бифштекс	бифштекс	beefsteak	[ˈbi:f,steɪk]	горох	буурчак	pea	[pi:]
боб	буурчак	bean	[bl:n]	горчица	горчица	mustard	[mʌstəd]
булочка (<i>сдобная</i>)	булочка	bun	[bʌn]	горький	ачуу	bitter	[ˈbɪtə]
бутерброд	бутерброд	sandwich, slice of bread and butter	[ˈsænwɪdʒ], [slais]	готовить (<i>пици</i>)	бышируу	cook	[kuk]
		vanilla	[və'nila]	гриб	козу карын	mushroom	[mʌʃru:m]
ваниль	ваниль	jam	[dʒæm]	десерт	десерт	dessert	[dɪ'zə:t]
варенье	кыям	cook, boil	[kuk], [boɪl]	джем	джем	jam	[dʒæm]
варить	бышируу,			дуршлаг	темир чыпка,	colander	[k'lændə]
	кайнатуу				депкир		
варить картофель	картошка бышируу, картөшко бышируу	boil potatoes	[p(ə)'teɪtəuz]	есть	жеш, тамактануу	eat	[i:t]
	кофе кайнатуу	make coffee	[meɪk] [ˈkɔfi]	жарить	кууруу, кууруп	fry	[frai]
варить кофе	түшкү талак	cook dinner	[ˈdɪnə]		бышируу		
варить обед	бышируу					chewing-gum	[tʃu(:)ɪŋgʌm]
						chew	[tʃu:]
вегетарианец	вегетарианец	vegetarian	[,vedʒɪ'teɪriən]	жевательная резинка	сагыз	brew	[bru:]
ветчина	ветчина	ham	[hæm]	жевать	чайноо	breakfast	[ˈbrekfəst]
взбивать (<i>место, яйца</i>)	чалып көбүртүү	beat	[bi:t]	заваривать (<i>чай</i>)	демдөө	snack, bite	[snæk], [baɪt]
				завтрак	эртөн мененки		
вилка	вилка	fork	[fɔ:k]	закуска	тамак		
вино	вино	wine	[wain]		закуска, женил		
виски	виски	whisky	[ˈwɪski]		тамак, закуске,		
вкус	даам	taste	[teɪst]		даам		
водка	арак	vodka	[ˈvɔdkə]		замороженный	frozen	[ˈfrəʊzn]
гарнир	гарнир	garnish	[ˈga:nɪʃ]		тондурулган	bake	[beɪk]
гвоздика (<i>специя</i>)	гвоздика	clove	[ˈkləuv]	запекать	камырга ороп		
					же күлгө көөмп		
					бышируу		
				икра	икра	caviar	[kæviər]

Көңүл/Attention

Упражнение 6

В последовательности букв найдите и подчеркните английское слово, кыргызский эквивалент которого указан в скобках.

Например: *auteribctyiddberswallowbookbusa* (жұтуу)

- phusimushroomerswearewghkbcva* (козу карыи)
- brxcvtuoaqwesbooaknchewwnry* (чайноо)
- notcvbnhgqcheerioarchungryarnynt* (ачка)
- gaocsitastechoobmchutazxfaseeroe* (даам)
- tudyscoinnnjkinetoqiooprzsosorkee* (вилка)
- mfrozenollpigolockornocolonel* (тоңдурулган)

иогурт	иогурт
картофель	картофель,
жареный картофель	картешке
картофель в мундире	куурулган картошке
картофельное пюре	кабыгы аарчылбай быширылган
кастрюля	картошка

иогурт	yogurt	[ˈjɔ:gət]
картофель,	potato	[p(ə)ˈteɪtəʊ]
картошке	fried potatoes	[fraid]
куурулган картошке	potatoes boiled in their jackets	[bɔ:lɪd] [ˈdʒækɪts]
кабыгы аарчылбай быширылган	mashed potatoes	[ˈmæʃɪt]
картошка	pan	[pæn]

каша	каша, ботко,	porridge	[ˈpɒndʒ]
гречневая каша	буламык	buckwheat porridge	[ˈblakwi:t] [ˈpɒndʒ]
манная каша	гречиха боткосу	cooked semolina, semolina pudding	[kukt] [ˌsemə'li:nə], [semə'lī:nə]
овсяная каша	бүүдай акшагынан жасалган ботко	porridge	[ˈpu:dɪŋ]
рисовая каша	сулу боткосу	boiled rice, rice pudding	[bɔ:lɪd] [raɪs], [raɪs] [ˈpu:dɪŋ]
кефир	кефир	kefir	[ˈkefɪ]
киттель	кайноо	boil	[bɔ:l]
кислая капуста	кычкыл капуста	sauerkraut	[ˈsauekraut]
кислый	кычкыл	sour	[ˈsaue]
кола	кола	cola	[ˈkeule]
колбаса	колбаса	sausage	[ˈsɔ:sɪdʒ]
копченая колбаса	ыштан сүрсүтүлгөн колбаса	smoked sausage	[smekt]
кровяная колбаса	кандан жасалган колбаса	black pudding	[blæk] [ˈpu:dɪŋ]
ливерная колбаса	ливерден жасалган колбаса	liver sausage	[ˈlivə]
кондитерские изделия	кондитер азыктары	confectionery	[kən'feksnə]
консервированный консервы	консерваланган консерва	tinned	[tind]
мясные консервы	эт консервасы	tinned goods, canned goods	[tind] [gudz], [kænd] [gudz]

рыбные консервы	балык консервасы	<i>canned fish</i>	[fiʃ]	крупа	крупа	<i>cereals</i>	[ˈsiərəlz]
фруктовые консервы	жемеш консервасы	<i>tinned fruit, canned fruit</i>	[fru:t]	гречневая крупа	гречиха ақшагы	<i>buckwheat</i>	[ˈbʌkwi:t]
овощные консервы	жашылча	<i>tinned vegetables, canned vegetables</i>	[vedʒitablz]	манная крупа	буудай ақшагы	<i>semolina</i>	[semə'lī:nə]
конфеты	консервасы	<i>sweet, candy</i>	[swi:t], [kaendɪ]	овсяная крупа	сулу ақшагы	<i>oatmeal</i>	[o:tme:l]
конык	момпосуй	<i>cognac</i>	[kɔnja:k]	перловая крупа	перловка ақшагы	<i>pearl barley</i>	[pe:l] [ba:li]
копчености	коңыак	<i>smoked food, smoked products</i>	[sməukd] [fu:d], [sməukd] [ˈprɒdʌktz]	ячневая крупа	арпа ақшагы	<i>fine-ground barley</i>	[fain'graund]
корица	корица	<i>cinnamon</i>	[sɪnəmən]	кукуруза	жүгөрү	<i>maize, corn</i>	[meɪz], [ko:n]
корка (коожица, шелуха)	кабык	<i>peel</i>	[pi:l]	кукурузные хлопья	жүгөрүнүң куурлганда жарылып агарышы	<i>corn flakes</i>	[ko:n] [fleɪks]
кормить	тамактандыруу, тойгузуу, тамак берүү	<i>feed</i>	[fi:d]	кусать	тиштөө	<i>bite</i>	[baɪt]
кость	сөек	<i>bone</i>	[baʊn]	лапша	кеسمе	<i>noodles</i>	[nu:dɪz]
котлета	котлета	<i>cutlet</i>	[ˈkʌtlɪt]	ликер	ликер	<i>liqueur</i>	[lɪ'kjue]
кофе	кофе	<i>coffee</i>	[ˈkofi]	лимонад	лимонад	<i>lemonade</i>	[lə'me'neɪd]
кофе в зернах	тамкаланбаган	<i>coffee-beans</i>	[ˈkɔfibɪ:nz]	ложка	кашык	<i>spoon</i>	[spu:n]
кофе с молоком	кофе	<i>white coffee, coffee with milk</i>	[waɪt]	десертная ложка	ортос кашык	<i>dessert-spoon</i>	[dɪ'ze:tspu:n]
молотый кофе	тамкаланган	<i>ground coffee</i>	[graund]	столовая ложка	тамак иче турган кашык	<i>table-spoon</i>	[teiblspu:n]
растворимый кофе	кофе	<i>instant coffee</i>	[instənt]	чайная ложка	чай кашык	<i>tea-spoon</i>	[ti:spu:n]
черный кофе	кара кофе	<i>black coffee</i>	[bla:k]	майонез	майонез	<i>mayonnaise</i>	[meiə'nais]
				макароны	макароны	<i>macaroni</i>	[mækə'rənɪ]
				маргарин	маргарин	<i>margarine</i>	[ma:dʒə'rɪn]
				мармелад	мармелад	<i>marmalade</i>	[ma:məleɪd]
				маслина	маслина	<i>olive</i>	[ə'lɪv]
				масло (растительное)	өсүмдүк майы	<i>oil</i>	[ɔɪl]
				арахисовое масло	арахис майы	<i>peanut oil</i>	[pi:nɒt]
				кукурузное масло	жүгөрү майы	<i>corn oil</i>	[ko:n]

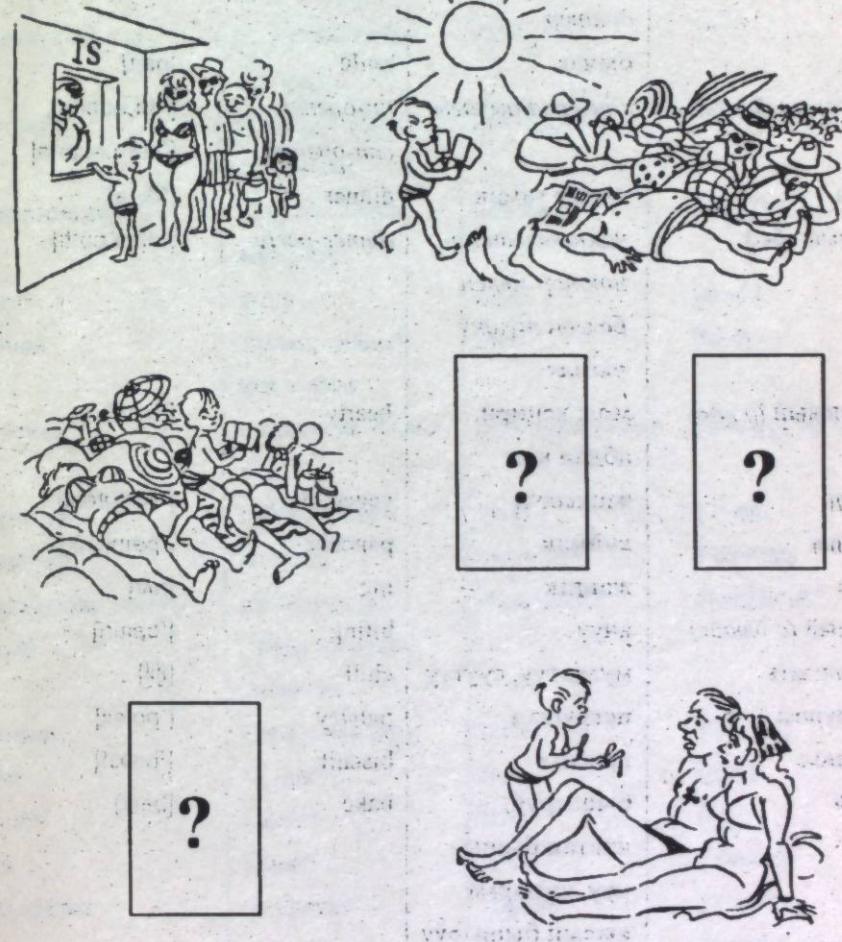
кунжальное масло
 подсолнечное мас-
 -
 (сливочное)
 (топленое)
 -
 -
 меню
 миксер
 минеральная вода
 молоко
 пшенное масло
 -
 сухое молоко
 топленое молоко
 мороженое
 мука
 картофельная
 мука
 кукурузная мука
 пшеничная мука
 дрожжевая мука
 -
 баранина
 говядина
 кетчуп
 сокина
 плавленка

зайтун майы	olive oil	[ɔɪlv]
кун карама майы	sunflower oil	[sʌnfloʊəv]
жууган май	butter	[bʌtə]
сары май	melted butter	[meltid] [bʌtə]
бал	honey	[hʌni]
миска	bowl	[bəʊl]
меню	menu	[menjuː]
миксер	mixer	[mɪksə]
минералдуу суу	mineral water	[mɪnɪr(ə)l] [wɔːtə]
сүт	milk	[mɪlk]
жачы саалган	fresh milk	[fref]
сүт		
кургак сүт	dried milk	[draɪd]
бышырыгын сүт	baked milk	[beɪkt]
бал муздак	ice-cream	[aɪskrēm]
ун	flour	[flaʊə]
картошке уну	potato flour	[pə(tə)flaʊə]
жүгерү уну	corn flour	[kɔrn]
буудай уну	wheat flour	[wiːt]
кири буудашын	rye flour	[raɪ]
уну		
ж-	meat	[miːt]
кай эти	utton	[tʌtn]
үйдүн эти	beef	[biːf]
жылдынын эти	horseflesh	[hɔːsflɛʃ]
чачка эти	pork	[pɔːk]
мурзин эти	veal	[viːl]

Элестетүү/Imagination

Упражнение 7

Как бы Вы восстановили недостающие сюжеты рассказа?

напиток	сүүсүндүк, и чинмидик	drink, beverage [drɪŋk], [ˈbevəndʒ]	шаржок [ʃɑːrʒək] пирожок с мясом	пирожок [pɪrədʒək] и чине эт салын- ган пирожок	patty [ˈpæti] meat patty [mɛt ˈpæti]	[ˈpeəti]
безалкогольные напитки	алкоголдуу и чин- дик	soft drinks [sɔft dɪnks]	пирог	пирог	pie [paɪ] apple-pie [ˌæpəl'paɪ]	[paɪ]
спиртные напит- ки	спирттүү и чин- диктер	alcoholic drinks [əlkohəˈlik]	яблочный пирог	и чине алма са- лыгын пирог	meal pie [mɛl ˈpaɪ]	[mɛl]
нох	бычак	knife [naɪf]	пирог с мясом	и чине эт салын- ган пирог	nourishment [nɔːrɪʃmənt]	[nɔːrɪʃmənt]
консервный нож	консерва бычагы	tin-opener [tɪn, əpəneɪ]	питание	тамак, азық,	nutritious [nju(:)trɪʃəs]	[nju(:)trɪʃəs]
обед	түшкү тамак	can-opener [kæn, əpəneɪ]	питательный	тамак-аш	drink [drɪŋk]	[drɪŋk]
закуска обед	чакырылган ко- нектор менен	dinner [dɪnə]	пить	ток, ток алыш	food [fʊd]	[fʊd]
	балгон түшкү	dinner-party [dɪnə, ˈpaːti]	пиши	ЖУРҮЧҮҮ	plates and dishes [ˈpleɪts] ['dɪʃɪz]	[ˈpleɪts] ['dɪʃɪz]
	тамак	hearty [ˈhɛrtɪ]	посуда	и чини	ladle [leɪdl]	[leɪdl]
общий (о еде)	мол, кенири,	vegetable [vəˈtɛbəl]	половник	сузгу, чемүч	doughnut [ˈdəʊnət]	[ˈdəʊnət]
	абдан кеп	pancake [ˈpænkeɪk]	пончик	пончик	food stuffs [fʊd ʃtʌfs]	[fʊd ʃtʌfs]
овощи	жашилча	nut [nʌt]	продукты (пита- ния)	азык-түлүк,	poultry [ˈpʊltɪ]	[ˈpʊltɪ]
овощи	куймак	biting [ˈbɪtɪŋ]		продуктылар,	rice [raɪs]	[raɪs]
орех	жангак	chill [tʃɪl]		азыктар	fish [fɪʃ]	[fɪʃ]
острый (о блюде)	ачуу	parsley [ˈpɑːslɪ]	птица	куш, канаттуу	salad [ˈsæləd]	[ˈsæləd]
охлаждать	муздатуу, суутуу	biscuit [ˈbɪskɪt]	рис	куруч	napkin [ˈnæpkɪn]	[ˈnæpkɪn]
петрушка	петрушка	bake [beɪk]	рыба	балык	sugar [ˈjuːgə]	[ˈjuːgə]
печенье	печенье		салат	салат	sugarbasin [ˈjuːgəbeɪsn]	[ˈjuːgəbeɪsn]
печь	бышыруу,		салфетка	салфетка		
	кактап бышы- руу, катырма		сахар	кант, шекер		
	кылыш бышыруу		сахарница	кант салыгыч		
пиво	пиво	beer [biːə]				
пикник	пикник	picnic [ˈpɪknɪk]				
пирожное	пирожное	cake, pastry [keɪk], [ˈpeɪsti]				

свежий	жаны, бузулбаган, жаш, сакталган	fresh	[freʃ]	тесто	камыр	dough	[dəʊ]
сироп	сироп	syrup	[ˈsɪrəp]	торт	торт	cake	[keɪk]
сковорода	кемеч казан	frying-pan	[ˈfriːɪŋpæn]	тушеный	быктырылган,	stewed	[stju:d]
сладкий	таттуу, ширин	sweet	[swi:t]		бууга бышырылган		
сладости	таттуулар	sweets	[swi:ts]		быктырыт	stew	[stju:]
сливки	сливки	cream	[kri:m]		бышырылган эт		
сметана	сметана	sour cream	[ˈsaʊə] [kri:m]		бууга бышырылган	stewed vegetables	[ˈvedʒitəblz]
сода (питьевая)	иҷүүчү сода	household soda	[ˈhaʊshoʊld]		жасылчалар		
содержание	маңыз		[ˈseudeɪ]				
сок	сок, шире	content	[kɔntent]				
соленые огурцы (или маринованные)	түздөлгөн бадыраң	juice	[dʒu:s]				
соленый	түздүү, түздөлгөн, шордуу, түзу бар	pickles	[ˈpɪklz]				
соус	соус	salty, salted	[ˈso:lb], [ˈso:lbd]				
сочный	ширелүү, чыктуу, суулуу	sauce	[so:s]				
соя	соя	succulent	[ˈsʌkjulenət]				
стакан	стакан	soy-bean	[ˈsoibɪ:n]				
стручок	саадак, кабык	glass	[gla:s]				
суп	сорпо	pod	[pɒd]				
сыр	сыр	soup	[su:p]				
тарелка	талиңке, тарелка	cheese	[tʃi:z]				
творог	быштак	plate	[pleɪt]				
		cottage cheese	[ˈkɒtbɪdʒ] [tʃi:z]				

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 8

По рисункам составьте рассказ и придумайте для него название. При составлении рассказа обратите внимание на динамику ситуации (как она разворачивается во времени и пространстве), эмоциональные состояния изображенных персонажей.

тушить

бууга быктыруу,
дымдео, быкты-
рып быктыруу

stew, braise

[stju:z], [breiz]

пресный

ужин

укроп

уксус

фарш

фаршировать

фасоль

фрукт

хлеб

белый хлеб

пшеничный хлеб

ржаной хлеб

черный хлеб

хлебница

хрен

чай

грузинский чай

индийский чай

китайский чай

крепкий чай

тузсуз (*о воде,*
пище), ачыба-
ган, ачытылба-
ган (*о тесте*)

кечки тамак

укроп

уксус, ачык суу

фарш

фарштоо

фасоль

жемиш, меме

нан, токоч

ак нан

буудай унунан

жасалган нан

кара буудайдан

жасалган нан

кара нан

нан сала турган

тарелка, нан

сала турган

корзинка

хрен

чай

грузин чайы

индия чайы

кытай чайы

коую чай, коую

чыккан кызыл

чай

tasteless

supper

dill

vinegar

forcemeat

stuff

haricot bean

fruit

bread

white bread

wheat bread

rye bread

brown bread

bread-basket

(корзинка),

bread-plate (блю-
до)

horse-radish

tea

Georgian tea

Indian tea

China tea

strong tea

[teɪstləs]

[s'upər]

[dɪl]

[vɪnɪgər]

[fɔ:smaɪ:t]

[stʌf]

[hænkeɪ] [bi:n]

[fru:t]

[bred]

[wait]

[wi:t]

[rai]

[braun]

['bred,ba:skɪt],

[bredpleɪt]

[hɔ:sreɪdɪʃ]

[ti:]

[dʒɔ:dʒɪən]

[indjən]

[tʃaine]

[strɔŋ]

ромашковый чай	ромашка чайы
слабый чай	суюк чай
чайник	чайнек
чайник (для заварки чая)	ак чайнек
чашка	чыны, чайчик
чечевица	жасмық
шампанское	шампанское
шоколад	шоколад
ягода	жемниш, жер-жемниш
яичный белок	жумуртканын ағы
яйцо	жумуртка
вареное яйцо	бышырылган жумуртка
крутое яйцо	катуу бышырылган жумуртка
тухлое яйцо	сасыган жумуртка
яйцо всмятку	чала бышырылган жумуртка

camomile tea	[ˈkæməumail]
weak tea	[wi:k]
kettle, tea-kettle	[ˈketl], [ˈti:,ketl]
teapot	[ˈti:pot]
cup	[kʌp]
lentil	[ˈlentil]
champagne	[ʃæmˈpeɪn]
chocolate	[ˈtʃɔk(e)lət]
berry	[ˈberi]
egg-white	[ˈegwaɪt]
egg	[eg]
boiled egg	[bɔɪld]
hard-boiled egg	[hɑ:d'bɔɪld]
bad egg, rotten egg	[bæd], [rɔ:tən]
soft-boiled egg	[soft'bɔɪld]

Животный мир

Жаныбарлар дүйнөсү

Fauna

Түшүнүк/Understanding

- Чоң эне, кел, зоопарктагы аюу болуп ойнойбуз.
- А мен эмне кылам?
- А сен аюуларга конфет ыргыткан чоң эне болосун.

ЖИВОТНЫЕ - АЙБАНДАР - ANIMALS

русский	киргызча	English
бегемот	бегемот	hippopotamus [hɪpə'pɒtəməs]
белка	тыйын чычкан	squirrel [ˈskwɪr(ə)l]
берлога	аюунун үнкүрү	bear's Lair [bɛəz] [laɪr]
бивень (слона, моржа)	азуу	tusk [tʌsk]
бобр	кемчөт	beaver [biːvə]
будка (собачья)	кепе	dog kennel [dɒg] [kɛnəl]
буйвол	буйвол	buffalo [ˈbʊfəloʊ]
бык	бука, өгүз	bull [bul]
верблюд	төө	camel [ˈkæm(e)l]
волк	карышкыр, берүү	wolf [wʊlf]
гепард	гепард	cheetah [tʃiːtə]
гнена	гиена	hyena [haɪˈeɪnə]
грива	жал	mane [meɪn]
детеңыш	жаныбардын жаш баласы	cub, calf, [kʌb], [kɑ:f], young of animal [jʌŋ] [ˈænɪməl(e)l]
верблюжонок	бото, тайлак	camel foal [ˈkæm(e)l] [fɔ:l]
валчонок	болтүүрүк	wolf-cub [ˈwʊlf,kʌb]
жеребенок	жаш жылкы (кулун, тай, кунан)	foal [fɔ:l]
казленок	улак, чебич	kid [kɪd]
котенок	мышиктын баласы	kitten [ˈkɪtn]
лисенок	бачики	fox-cub [fəks,kʌb]
львенок	арстандын күчүгү	lion-cub [laɪən,kʌb]
медвежонок	аюунун мамалагы	bear-cub [bɛə,kʌb]
остик	такай, коделек	foal [fɔ:l]
поросенок	торопой	piglet [ˈpɪglət]

слоненок	пилдин баласы, пилдин ботосу	elephant calf	[ˈelɪfənt]
тигренок	музоо, торпок	calf [ka:f]	[ka:f]
щенок	жолборстун баласы	tiger-cub [ˈtaɪgə,kʌb]	[ˈtaɪgə,kʌb]
ягненок	кучук	puppy [ˈpʌpi]	[ˈpʌpi]
дельфин	козу	lamb [læm]	[læm]
сж	дельфин	dolphin [ˈdɒlfɪn]	[ˈdɒlfɪn]
животное	кирпи чечен, кирпи жаныбар, айбан	hedgehog [ˈhedʒhɒg]	[ˈhedʒhɒg]
дикое животное	жаныбар, айбан	animal [ænɪməl(e)]	[ænɪməl(e)]
домашнее животное	жаныбарлары	wild animal [waɪld]	[waɪld]
жираф	жираф	domestic animal [dəʊ'meʃtɪk]	[dəʊ'meʃtɪk]
заяц	коён	giraffe [dʒɪˈra:f]	[dʒɪˈra:f]
зебра	зебра	hare [hɛə]	[hɛə]
кенгуру	кенгуру	zebra [zi:bə]	[zi:bə]
кит	кит	kangaroo [kæŋgəru:]	[kæŋgəru:]
клетка	капас	whale [weɪl]	[weɪl]
коза	эчки	cage [keɪdʒ]	[keɪdʒ]
копыто	туяк	goat [geət]	[geət]
конюшня	аткана	hoof [hu:f]	[hu:f]
корова	уй	stable [ˈsteɪbl]	[ˈsteɪbl]
косуля	элик	cow [kau]	[kau]
кошка	мышык	roe [rəʊ]	[rəʊ]
кролик	кролик	cat [kæt]	[kæt]
крот	момолой чычкан	rabbit [ˈræbit]	[ˈræbit]
крыса	келемиш	mole [maʊl]	[maʊl]
кунница	суусар	rat [ræt]	[ræt]
		marten [ˈma:tən]	[ˈma:tən]

лапа	таман	paw	[paʊ]
лев	арстан	lion	[ˈlaɪən]
летучая мышь	жарганат	bat	[baٹ̩]
лиса	түлкү	fox	[fɔks]
лошадь	ат, жылкы	horse	[hɔ:s]
медведь	аюу	bear	[beə]
млекопитающее	сүт эмүүчүлөр	mammal	[ˈmæm(ə)l]
мышь	чычкан	mouse	[maʊs]
обезьяна	маймыл	monkey	[ˈmʌŋkɪ]
овца	кой	sheep	[ʃi:p]
осел	эшек	donkey, ass	[ˈdəŋki], [æs]
пантера	пантера	panther	[ˈpænθə]
рог	мүйүз	horn	[hɔ:n]
свинья	чочко	pig	[pɪg]
слон	пил	elephant	[ˈelɪfənt]
собака	ит	dog	[dɒg]
тигр	жолборс	tiger	[ˈtaɪgə]
тюлень	тюлень	seal	[si:l]
хобот	тумшук	trunk	[trʌŋk]
хвост	куйрук	tail	[teɪl]
шимпанзе	шимпанзе	chimpanzee	[,tʃɪmpən'zi:]
як	топоз	yak	[jæk]

РЫБЫ – БАЛЫКТАР – FISH

аквариум	аквариум	aquarium	[əˈkwærɪəm]
акула	акула	shark	[ʃɑ:k]
камбала	камбала	sole	[səʊl]
карась	карась	crucian	[ˈkru:s(ə)n]
карп	карп	carp	[ka:p]

Эс/Memory

Упражнение 9 →

Расставьте буквы в таком порядке, чтобы получились английские слова (справа в скобках указаны их кыргызские эквиваленты):

a	t	r

(келемии)

a	o	g	t

(эчки)

c	m	a	l	e

(моо)

t	k	i	t	n	e

(мышиктын баласы)

n	t	p	a	r	h	e

(пантера)

e	e	l	a	h	p	n	t

(мил)

кета	Siberian salmon	[sa:bienən]
лещ	bream	[bri:m]
лосось	salmon	[ˈsæmen]
морской конек	sea-horse	[ˈsi:hɔ:s]

балыгы			
налим	налим	burbot	[ˈbə:bət]
окунь	окунь	perch	[pə:tʃ]
осетр	осетр	sturgeon	[ˈstə:dʒ(ə)n]
пикша	пикша	haddock	[ˈhædək]
плавник	сүзгүч канат	fin	[fɪn]
рыба	балык	fish	[fɪʃ]
севрюга	севрюга	stellate sturgeon	[ˈsteleɪt] [ˈstə:dʒ(ə)n]
сельдь	сельдь	herring	[ˈherɪŋ]
скат	скат	skate	[sket]
скумбрия	скумбрия	mackerel	[ˈmækər(ə)l]
сом	жаян	sheat-fish	[ˈʃi:tfiʃ]
стерлянь	стерлянь	sterlet	[ˈstə:lit]
судак	судак	pike perch	[paɪk] [pe:tʃ]
треска	треска	cod	[kɒd]
тунец	тунец	tunny	[ˈtʌni]
форель	форель	trout	[traʊt]
чешуя	кабырчык	scale	[skel]
щука	чортон	pike	[paɪk]

ПТИЦЫ - КАНАТТУУЛАР – BIRDS

аист	илегилек, кара куназ, легилек	stork	[stɔ:k]
воробей	таранчы, чымчык	sparrow	[ˈspærəʊ]
ворон	кузгун	raven	[ˈreɪvn]
ворона	карга	crow	[kraʊ]
гага	гага.	eider	[aɪdə]

Ойлоо/Thinking

Упражнение 10 ↗

Дополните сравнения подходящими по смыслу словами:

bird, mouse, mole, tortoise, fish, wolf, owl, fox

1. *as poor as a church*
2. *as hungry as a*
3. *as blind as a*
4. *as free as a*
5. *as cunning as a*
6. *as dumb as a*
7. *as wise as an*
8. *as slow as a*

Составьте с каждым из сравнений предложение.

гагара	гагара	diver	[ˈdaɪvə]
галка	таан	jackdaw, daw	[ˈdʒækdaʊ], [dɔ:]
глухарь	глухарь	capercaillie	[,kæpcə'keili]
гнездо	уя	nest	[nest]
голубь	көгүчкөн, кептер	pigeon, dove	[ˈpɪdʒɪn], [dʌv]
голубятня	көгүчкөн кепеси, кеп- терканы	dove-cot	[ˈdʌvət]
грач	чар карга	rook	[ruk]
триф	жору	vulture	[ˈvʌltʃə]
гусь	каз	goose	[gu:s]
гусенок	каздыны балапаны	gosling	[ˈgəzlin]
дрозд	чыйырчык	thrush	[trʌʃ]
черный дрозд	кара чыйырчык	blackbird	[ˈblækba:d]
дятел	тоңкулдак	woodpecker	[ˈwud,peke]
жаворонок	торгой	skylark	[ˈskailə:k]
журавль	турна	crane	[krein]
зяблик	зяблик	chaffinch	[tʃæfɪntʃ]

иволга	заргалдак	oriole	[ɔ:rɪəl]
индуок	күрп	turkey	[’tə:kɪ]
канарейка	канарейка	canary	[kə’nærɪ]
клетка (для птиц)	капас	bird-cage	[’bə:dkeɪdʒ]
клюв	тумшук	beak, bill	[bi:k], [bil]
коготь	тырмак	claw	[klɔ:]
колибри	колибри	humming-bird	[’hʌmɪŋbə:d]
крыло	канат	wing	[wɪŋ]
кукушка	кукүк	cuckoo	[’ku:kʊ:]
курица	тоок	hen	[hen]
чылленок	жәңже, чыйбый	chick	[tʃɪk]
коропатка	чил	partridge	[’pa:tɪndʒ]
курятник	тооккана, тоок жата	hen-coop	[’henku:p]
ласточка	турган жай	swallow	[’swɔ:ləʊ]
лебедь	чабалекей	swan	[swæn]
оперение	ак куу	plumage,	[’plu:mɪdʒ]
малиновка	куштун жұнұ	feathering	[’feðərɪŋ]
овсянка	сайрагыч кичинекей	robin	[’robɪn]
орел	чымчыктын бир тұру	bunting	[’bʌntɪŋ]
павлин	сары айғыр	eagle	[’i:gɪ]
пеликан	бүркүт	peacock	[’pi:kɔ:k]
перо (птичье)	тоос, павлин	pelican	[’pelɪkən]
петух	биргазан	feather	[’feðə]
пингвин	куштун бир тал жұнұ,	cock	[kɔ:k]
попугай	канаттын бир талы	penguin	[’penɪgwin]
	короз	parrot	[’pærət]
	пингвин		
	тоту, тоту күш		

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 11

По рисункам составьте рассказ и передайте основное содержание в одном предложении.

птица	куш, канаттуу	bird	[be:d]
водоплавающая птица	сууда сүзүүчүкүш	waterfowl	[‘wɔ:təfɔ:l]
птица			
домашняя птица	үй күшү, бакма күш	poultry	[‘paʊltɪ]
певчая птица	спироочу күшү	song-bird	[‘sɒŋbə:d]
перелетная птица	көлгүн күшү	bird of passage	[‘pa:sɪdʒ]
хищная птица	жырткыч күшү	bird of prey	[preɪ]
синица	синица	titmouse	[‘tɪtmɔ:s]
скворечник	чыйырчыктын уясы	nestling box	[‘nes(l)ɪlɪŋ]
снегирь	снегирь		[boks]
сова	жапалак үкү, мыкый	bullfinch	[‘bulfɪntʃ]
сойка	үкү	owl	[au]
сокол	сойка	jay	[dʒeɪ]
оловой	ылаачын, шумкар	falcon	[‘fɔ:lkən]
сорока	булбул	nightingale	[‘naɪtɪŋgeɪl]
страус	сагызган	magpie	[‘mægpaɪ]
стриж	төө күшү	ostrich	[‘ɔstrɪtʃ]
тетерев	кардыгач	swift	[swif]
трасогузка	каракур	black-cock	[‘blækkɔ:k]
упса	жылкычы	wagtail	[‘weɪgtel]
утенок	өрдек	duck	[dʌk]
фазан	өрдөктүүн баласы	duckling	[‘dʌklɪŋ]
филин	kyrgoол	pheasant	[‘feɪzənt]
фламинго	үкү	eagle owl	[‘i:g] [au]
шапша	фламинго	flamingo	[fle’mɪŋgo]
чайка	көк кытсан	heron	[‘her(ə)n]
	ак чардак	sea-gull	[‘si:gʌl]

чибис	ызыгыт	lapwing	[‘læpwɪŋ]
щегол	сайрагыч ала чымчыктын бир түрү	goldfinch	[‘gəuldfinč]
яструб	карчыга	hawk	[ha:k]

**НАСЕКОМЫЕ И ПАУКООБРАЗНЫЕ – КҮРТ-КУМУРСКАЛАР
ЖАНА ЖӨРГӨМҮШ СЫМАЛДАР - INSECTS AND ARACHNIDA**

бабочка	көпөлөк	butterfly	[‘bʌtəflai]
блоха	бүргө	flea	[fli:]
богомол	жаачы, жаа	mantis	[‘mæntɪs]
божья коровка	эл кайда кечет	ladybird	[‘leɪdɪbə:d]
вошь	бит	louse	[laʊs]
гусеница	гусеница	caterpillar	[‘kætəplɪlə]
жука	конуз	beetle	[‘bi:tʃ]
клоп	кантала	bug	[bu:g]
комар	чиркей	mosquito, gnat	[məs’ki:təu] [næt]
кузнецик	чегиртке	grasshopper	[‘gra:s,hɔ:pə]
мотылек	көпөлөк, жестим көпөлөк	butterfly, moth	[‘bʌtəflai] [məθ]
муравей	кумурска	ant	[ænt]
муха	чымын	fly	[flai]
насекомое	чымын-чиркей,	insect	[‘insekt]
	курт-кумурска		
оса	аары	wasp	[wɔ:s:p]
паук	жергөмүш	spider	[‘spaɪdə]

Ойлоо/Thinking

Упражнение 12

Расположите рисунки в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Составьте рассказ.

пчелообразные
пчела
сверчок
сороконожка
стремоза
таракан
шмель

жергемүш сымалдар
бал аарысы
кара чистртке
кырк аяк, мин аяк
ийнелик
таракан
жапан аары

arachnida
bee
cricket
centipede
dragon-fly
cockroach
bumble-bee

[ə'rækniðə]
[bi:]
['krɪkɪt]
['sentɪpi:d]
['draeɡ(e)nflai]
['kɒkrəʊtʃ]
['bʌmlbi:]

ПРОЧИЕ КЛАССЫ – ЖАНА БАШКА КЛАССТАР – OTHER CLASSES

дождевой червь	сөөлжан	rain worm	[reɪn] [wɜ:m]
гадюка	кара чаар жылан	viper	[‘vaɪpə]
жаба	курбака	toad	[teud]
земноводный	кургакта да, сууда да жашоочулар	amphibious	[æm’fibɪəs]
змея	жылан	snake	[sneɪk]
ядовитая змея	уу жылан	poisonous snake	[‘pɔɪzənəs]
клешня	рактын (сүү чаяндын)	claw	[klɔ:]
	кыпчууру		
кобра	кобра	cobra	[‘koʊbre]
крокодил	крокодил	crocodile	[‘krəkədail]
лягушка	бака	frog	[frɒg]
панцирь (черепа- хы)	калкан (<i>таш бака- ныи</i>)	shell	[ʃe:l]
питон	питон	python	[‘paɪθ(ə)n]
рак	рак (сүү чаяны)	crayfish	[‘kreifɪʃ]
раковина	раковина	shell	[ʃe:l]
ракообразное	рак сыйктуулар	crustacean	[krʌ’steɪʃən]
рептилия	рептилия	reptile	[‘reptɪlɪ]
удав	удав	boa	[‘boə]
уж	сары жылан	grass-snake	[‘gra:s,sneɪk]
улитка	улұл	snail	[sneɪl]
хамелеон	хамелеон	chameleon	[ke’mi:ljen]
червяк	курт	worm	[we:m]
черепаха	ташбака	tortoise, turtle	[‘to:təs], [‘te:tl]
ящерица	кескелдирик	lizard	[‘lɪzəd]

Жилье

Үй-жай

Dwelling

Түшүпкүл/Understanding

Inventor: I'm going to invent something that will enable people to see through walls!

Assistant: But, sir, it has already been invented.

Inventor: Impossible! What is this thing called?

Assistant: A window, sir.

русский	киргызча	English
адрес	адрес, дарек	address [ə'dres]
батарея (<i>отопления</i>)	батарея	radiator [rɪ'deɪtər]
ваза	ваза	vase [væz]
ванна	ванна	bath [baθ]
ванная (<i>комната</i>)	ванна бөлмөсү, ванналуу бөлмө	bath-room [ˈbaθrum]
ведро	чака, челек	bucket, pail [ˈbʌskɪt], [peɪl]
венник	шыпыргы	besom [ˈbi:zəm]
вентилятор	вентилятор	ventilator, fan [ˈventileɪtə], [fæn]
вешалка	вешалка, кийим илгич	rack [ræk]
вешалка (<i>плечики</i>)	илгич	hanger [hæŋər]
включать	жандыруу	turn on, switch on [tɜ:n ən], [swɪtʃ ən]
вода	суу	water [ˈwɔ:tə]
водопровод	суу проводу, водопровод (<i>в квартире</i>)	running water [rʌnɪŋ ˈwɔ:tə] [wɔ:tə]

Түшүпкүл/Understanding

Упражнение 13
По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кырг. *Как уйунун тардыгы, кара алачыгымдын кеңдиги.*

Англ. *The more the merrier.*

Русск. *В тесноте, да не в обиде.*

водопроводный кран	суу проводунун чоргосу	tap, faucet	[tæp], [fɔ:sə]
ворота	дарбаза, капка	gate	[geit]
выбивать (ковер)	кагуу, күбүү	beat	[bi:t]
выключатель	выключатель	switch	[switʃ]
вытираять (тыль)	сүртүп тазалоо	dust	[dʌst]
газовая плита	газ плитасы	gas-stove,	[’gæssteuv],
		gas cooker	[gæs] [’ku:kə]
		sitting-room	[’sitiŋrum]
гостиная	конок үйү,	door	[dɔ:]
	мейманаша	yard	[ja:d]
	эшик, каалга	sofa	[’seufe]
	короо	house, building	[haus], [’bildin]
дверь	диван	home	[heum]
двор	үй		
диван	үй		
дом (здание)	душ	shower, douche	[’Jauə], [duʃ]
дом (домашний)	үй-жай, турак үй	dwelling	[’dwelin]
очаг	кашсаа, короо,	fence	[fens]
душ	дубал	lock	[lok]
жилье	кулпу	curtain	[’ke:tn]
забор	парда, көшегө	doorbell	[’do:bel]
замок	эшик конгуруосу	building	[’bildin]
занавеска	имарат, үй	many-storyed building	[,meni’stɔ:nd]
звонок (дверной)	көп кабаттуу имар-рат	one-storyed building	[,wʌn’stɔ:nd]
здание	бир кабаттуу имар-рат	five-storyed building	[,faiv’stɔ:nd]
многоэтажное здание	беш кабаттуу имар-рат		
одноэтажное здание			
пятиэтажное здание			

зеркало	күрү
использовать	пайдалануу
кабинет	кабинет
картина	сүрөт
квартира	квартира
ключ	ачыкч, килемт
ковер	килем
коврик	килемче,
	кичинекей килем
колодец	кудук
комната	белме
компьютер	компьютер

mirror	[ˈmɪrə]
utilize	[ˈju:tlaɪz]
study	[ˈstʌdi]
picture	[ˈpɪktʃə]
flat, apartment	[flæt], [ə'pa:tment]
key	[ki:]
carpet	[ˈka:pɪt]
rug	[rʌg]
well	[wel]
room	[ru:m]
computer	[kəm'pjū:tə]

дубал –
 устол –
 терезе –
 ўй –
 эшик –
 шыл –
 кудук –
 керебет –
 килем –
 пол –

Эс /Memory

Упражнение 14
 Прочитайте внимательно два раза кыргызские слова и попытайтесь их запомнить. На следующей странице воспроизведите слова по памяти.

дубал – сүрөт
 устол – дасторкон
 терезе – кошого
 ўй – короо
 эшик – ачыкч
 шыл – лампа
 кудук – суу
 керебет – жууркан
 килем – кагуу
 пол – шыныруу

корзина

корыто

кондиционер

коридор

коробка

кресло

кровать

крыша

кухня

лампа

настольная лампа

лестница

лестница

корзина, корзине

тепши, дагара

кондиционер

коридор

коробка, куту

кресло

керебет, кровать

үйдүн төбөсү,

үйдүн үстү, чатыр

кухия, ашкана

лампа

устолго коюлуучу

лампа

тепкич, баскыч,

шаты

шаты (пристав-

basket

trough,

wash-tub

air-conditioner

corridor

box, case

arm-chair

bed

roof

kitchen

lamp

reading-lamp

stairs, staircase

ladder

[ˈba:skit]

[trɔ(:)f].

[wɔʃtʌb]

[ˈɛəkən,dɪʃ(ə)nə]

[kɔrɪdɔ:]

[bɔks], [keis]

[ˈa:mʃee]

[bed]

[nu:f]

[ˈkɪtʃɪn]

[læmp]

[rɪ:dɪŋlæmp]

[ˈsteeəz], [ˈsteekeis]

[læde]

(приставка, ве- ревочная)	калуу, жишипен жа- салган)		
лестничная пло- щадка	тепкичтин буруулу- шундагы аяңтча	landing [ˈlaendɪŋ]	подушка
лифт	лифт	lift [lɪft]	покрывало
люстра	люстра	chandelier [ʃændɪˈleɪə]	пол
магнитофон	магнитофон	tape recorder [teɪp] [pə'kɔ:də]	полка
видеомагнитофон	видеомагнитофон	video recorder [ˈvɪdiəʊ] [pə'kɔ:də]	книжная полка
матрац	матрас	mattress [ˈmætəs]	постельное белье
мебель	мебель	furniture [fɜ:nɪtʃə]	
метла	шыпрыгы	broom [brʊm]	потолок
мусоропровод	мусоропровод	rubbish chute [ˈrʌbiʃ] [tʃu:t̩]	почтовый ящик
натирать (пол)	сүртүү	polish [ˈpɔliʃ]	прихожая
новоселье (празд- нование)	жаны үйгө көчкөн- дө еткерүлүүчү той	house-warming [ˈhaʊs, wɔ:miŋ]	
обои	обой	wallpaper [ˈwɔ:l,peɪpə]	проживать
одеяло	одеял, жууркан	blanket [ˈblæŋkɪt]	жашоо, жашап ту- руу, туруу
одеяло (теплое, стеганое)	жууркан	quilt [kwɪlt]	
наволочка	жаздык тыш	pillow-casc, [ˈpɪləukəs], pillow-slip [ˈpɪləuslɪp]	шестигранник
окно	терезе	window [wɪndəu]	
отопление	жылытуу, жылытуу	central heating [ˈsentr(ə)ɪŋ] [hɪ:tɪŋ]	
плита	системасы, от жа- гуу системасы	stove, cooker [stəʊv], [ˈku:kə]	
погреб	плита (меши)	cellar [ˈselə]	
подметать	погреб	sweep [swi:p]	
подоконник	шыпрыруу, шыпры- рып тазалоо	window-sill [ˈwɪndəusɪl]	

(терезенин алдында
төшөлгөн тактай)

жаздык

жабуу, жапкыч

пол

текче

кишеп текчеси

шайшеп, жаздык

тыш

шып

почтова ящик

оозгу үй, кире

бериштеги бөлмө

жашоо, жашап ту-
руу, туруу

шайшеп

чан соргуч,

пылесос

чан соруу

радиоприемник

pillow

bedspread

floor

shelf

bookshelf

bed-clothes

ceiling

letter-box

hall

live, reside

sheet, bed-sheet

vacuum cleaner

vacuum

receiving set,

radio set

[ˈpɪlu]

[ˈbedspred]

[flo:]

[ʃelf]

[ˈbukself]

[ˈbedkleudz]

[si:lin]

[ˈletəboks]

[hɔ:l]

[liv], [n'zaɪd]

[ʃi:t], [ˈbedʃi:t]

[vækjuəm] [ˈklɪ:nə]

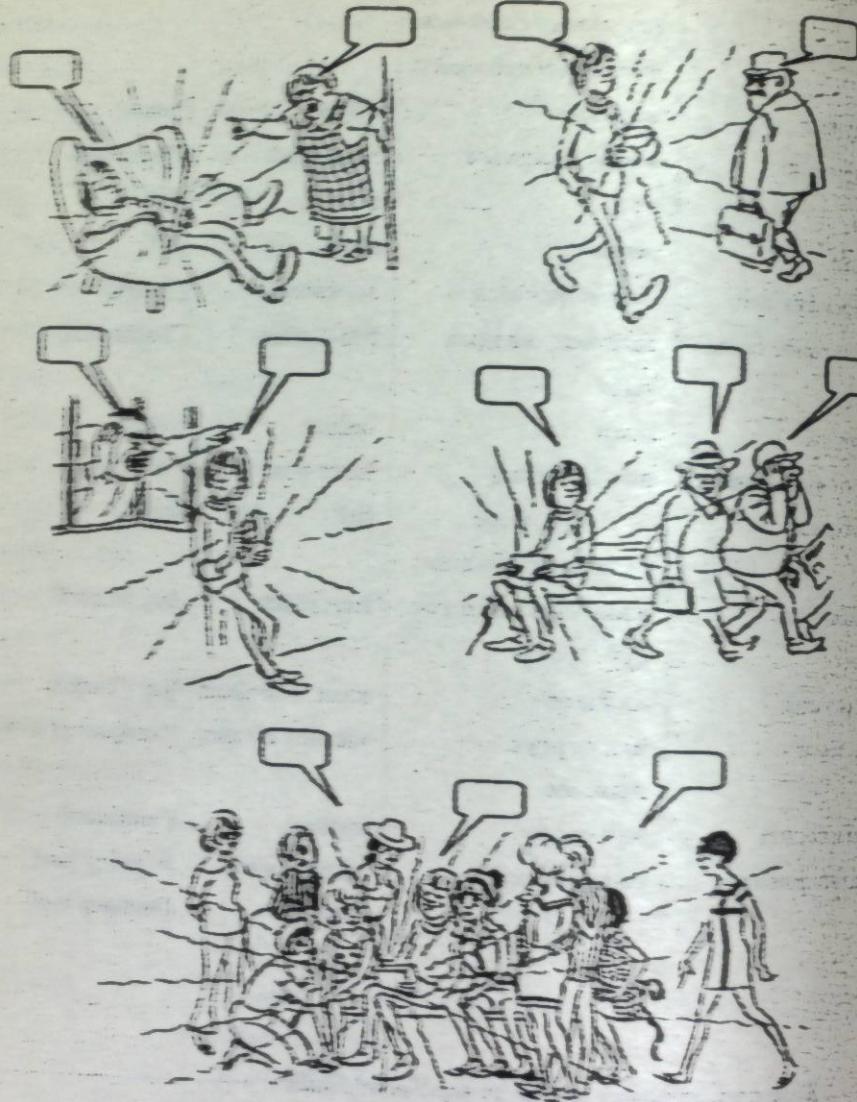
[vækjuem]

[n'sl:vɪŋ] [set],

[reɪdieu] [set]

Коммуникативдүү машинындар/Social Skills

Упражнение 15
По рисункам составьте диалоги и проиграйте их в ролях.

жарык, разметка,

жарык жагуу

жарык

разметка

[rəz'me:tka]

жагуу

разметка

[rəz'me:tka]

жагуу

включить свет

выключить свет

свеча

скатерть

спальня

стена

стереоустановка

стиральная

машина

стол

кухонный стол

обеденный стол

письменный стол

столовая

стул

ступенька

сундук

телевизор

телефонный аппарата

топить (печь)

труба (печная,
дымовая)

туалет

тюль

электр жасыгын
жсандыруу

электр жасыгын
очурүү

шам

дасторкон

жата турган бөлмө

дубал

стереоустановка

кир жүй турган

машина

стол, устел

ашкананын усталуу

тамак ичүүчү стол

кат жасауучу стол

столовая

орундук, стул

баскыч, тепкич

сандык

телевизор

телефон аппараты

жылтытуу үчүн жа-
гуу, от жагуу

труба, мор, керней,

түтүк

туалет

тюль

turn on the light [tə:n]

turn off the light [tə:n]

candle [kændl]

table-cloth [teiblkəθ]

bedroom [bedru:m]

wall [wɔ:l]

stereo set [stienə] [set]

washing machine [wɪʃɪŋ] [mə'ʃi:n]

table [teibl]

cook-table [kuk,teibl]

dinning-table [dainin,teibl]

writing-table [raɪtin,teibl]

dining-room [dai'nirym]

chair [tʃee]

step, stair [step], [steε]

chest [tʃest]

television set, TV set [teliviz(ə)n] [set]

telephone set [telifeun] [set]

heat [hit]

chimney [tʃimni]

toilet, lavatory [tɔ:lit], [laevət(ə)n]

curtain lace, tulle [kə:tñ] [les], [tju:l]

угол	белмәнүн бурчу	corner	[ˈkɔ:nə]
убирать комнату	белменү жыйыштыруу	tidy a room	[ˈtaɪdi] [ru:m]
удобства	ыңгайлуулуктар, жайлуюулуктар	conveniences	[kənˈvi:injənsiz]
утюг	үтүк	iron	[aɪən]
фен	фен	hair-dryer	[haɪədraɪə]
фонарь	фонарь	lantern	[læntən]
чемодан	чемодан, жагдан	suitcase	[ˈsu:tkeɪs]
чистить	тазалоо, тазарттуу, аарчуу	clean	[kli:n]
холодильник	муздаткыч	refrigerator, fridge	[n'frɪdʒəreɪtə], [frɪdʒ]
швейная машина	кийим тигүүчү	sewing-machine	[ˈsəʊiŋməʃin]
шкаф книжный	китеп коюлуучу	bookcase	[ˈbukkeɪs]
шкаф одежный	кийим салуучу	wardrobe	[ˈwɔ:d्रəub]
шкаф посудный	идиши-аяк салуучу	cupboard	[ˈkʌbəd]
шторы	штора	blinds	[blaɪndz]
электроаппарат	электроприбор	electric appliance	[ɪ'læktrɪk] [ə'plæisəns]
этаж	кабат, катар	floor, storey	[flo:], [ˈsto:n]
первый этаж	бириңчи кабат	ground floor	[graund]
второй этаж	екишчи кабат	first floor	[fə:st]
третий этаж	үчүнчү кабат	second floor	[sek(e)nd]

Медицина

Медицина

Medicine

Түшүнүк/Understanding

Жок, жок, доктор, — деп таптакыр баш тартып жатат үлгайған аял.

— Операцияга макулдугумду бергенче олүп калғаным дурус.

— Кам санабаныз, айым, экөөнүн бири-бирине жолтоосу жок!

русский	киргызча	English	хроническая болезнь	өнекөт оору	chronic ailment
алкоголизм	алкоголизм	alcoholism [ˈælkəhəlɪz(ə)m]	болеть (быть больным)	ооруу, ооруп	[ˈkronik] [ˈeilmənt]
аллергия	аллергия	allergy [ˈælədʒi]		калуу, ноокастоо,	be sick, be ill [sik], [il]
ампула	ампула	ampoule, [ˈæmpyʊl], ampule [ˈæmpyʊlju:]		сыркоолоо, сыркоолоп калуу	
ампутировать	ампутациялоо	amputate [ˈæmpjuteɪt]			
анализ крови	кандын анализы	blood test [blʌd] [test]	боль	оору	pain, ache [peɪn], [eɪk]
анализ мочи	сийдиктүн анализи	urine test [ˈjuːrin] [test]	боль в желудке	иҷ оору	stomachache [ˈstʌməkeɪk]
ангина	ангина	quinsy, [ˈkwɪnsi], tonsillitis [tɔnseɪlɪtɪs]	боль в руке	кол оору	armache [ˈɑ:məek]
аппендицит	аппендицит	appendicitis [ə,pɛndɪ'saɪtɪs]	боль в спине	арка оору	backache [ˈbækəek]
банка (медицинская)	банка, онко, картык	cupping glass [ˈkʌpɪŋ] [gla:s]	больное горло	тамак оору	a sore throat [sɔ:] [θreut]
беременность	боюнда бар	pregnancy [ˈpregnənsi]	глазная боль	көз оору	eyeache [ˈaɪæk]
бессонница	ййкуу качуу, уйкусудук	sleeplessness [ˈsli:plesnəs]	головная боль	баш оору	headache [ˈhedeɪk]
бинт	бинт	bandage [ˈbaendɪdʒ]	зубная боль	тиши оору	toothache [ˈtu:θeɪk]
бинтовать	бинттөө	bandage [ˈbaendɪdʒ]	ушная боль	кулак оорусу	earache [ˈɪərəek]
болезнь	ооруу, ноокас, сыркоо	illness, disease [ˈilnes], [dɪ'zi:z]			
зарядная болезнь	жэгүүштүү ооруу	infectious disease, [ɪnfekʃəs], contagious disease [kən'teɪdʒəs]			
психическая болезнь	психикалык оору	mental illness, [ˈmentl], mental disease [ˈmentl]			
тяжелая болезнь	катуу ооруу	serious illness, [ˈsiəriəs], painful illness [ˈpeɪnfl]			

Түшүүүк/Understanding

Упражнение 16

Прочитайте анекдот и переведите его на русский (киргызский) язык.

*Nelly (a little girl of six): Mummy, I've got a stomachache.
Mother: That's because you've been without lunch. Your stomach is empty. You would feel better if you had something in it.*

That afternoon the minister came to see Nelly's mother. While they talked, the minister remarked that he had been suffering all day with an awful headache.

Nelly: That's because it's empty. You would feel better if you had something in it.

больница	оорукана	hospital	[həspɪtl]	фтизиатр	фтизиатр	tuberculosis	[tju:bækjʊ'ləʊsɪs]
больной	оору, оорулуу,	sick, ill	[sɪk], [ɪl]	хирург	хирург	specialist	[’speʃəlist]
	ноокас, сырко-			вывих	бертинүү, мэр-	surgeon	[’sə:dʒ(e)n]
	олуу				тинүү, чыгуу,	dislocation	[,dɪsləu'keɪʃ(e)n]
больной (пациент)	оорулу киши,	patient	[’peɪʃ(ə)nt]		чыгып кетүү		
	пациент				бертингип алуу,	dislocate	[’dɪsləukeɪt]
бронхит	бронхит	bronchitis	[brɔ:n'thaɪtɪs]	вывихнуть	мертнитип		
бюллетень	бюллетень	sick-list	[’sɪklɪst]		алуу, чыгарып		
витамин	витамин	vitamin	[’vɪtəmɪn]		алуу		
воспаление	сөзгөнүү,	inflammation	[,ɪnflæ'meɪʃ(ə)n]	выздоровливать	айыгуу, сакаю	recover	[rɪ'kʌvə].
	кагынуу					get better	[get] [’betə]
врач	доктур	doctor,	[’dɒktə], [fɪ'zɪʃ(ə)n]	выздоровливающий	айыгып келе	convalescent	[,kɒnvə'lesnt]
		physician			жаткан		
гинеколог	гинеколог	gynaecologist	[,gaɪnɪk'kɒlədʒɪst]	выздоровление	айыгуу, сакаю	recovery	[rɪ'kʌv(ə)n]
глазной врач (оку- лист)	коz доктур	oculist,	[’ɒkjulɪst],		айыктыруу,	cure	[kjue]
дерматолог	дерматолог	eye doctor	[aɪ]	вылечивать	сакайтуу		
зубной врач	тиши доктур	dermatologist	[,de:mə'tɒlədʒɪst]	выписывать (лекарс- тво)	(дары) жазып	write out	[raɪt]
кардиолог	кардиолог	dentist	[’dentɪst]		берүү		
невропатолог	невропатолог	cardiologist	[,ka:dɪ'ɒlədʒɪst]	выслушивать	тыңшоо	auscultate,	[’ɔ:skelteɪt].
онколог	онколог	neuropathist	[nju:e'rɔ:pəθɪst]			sound	[saund]
		oncologist,	[ən'kɒlədʒɪst],	гастрит	гастрит	gastritis	[gæs'traɪtɪs]
		cancer special- ist	[’kænsə] [’speʃəlist]	гиgiene	гиgiene	hygiene	[’haɪdʒɪ:n]
педиатр	балдар доктуру	pediatrician	[,pi:dɪə'trɪʃ(ə)n]		гипс	plaster cast	[pla:stə] [ka:st]
психиатр	психиатр	psychiatrist	[sai'ka(i)ətrɪst]	глухой	дүлэй, керен,	deaf	[def]
терапевт	терапевт	therapeutist,	[,θerə'pju:tɪst],		кулагы катуу		
		general practi- tioner,	[’dʒenr(ə)lɪ præk'tju:nə]	гной	ириц	pus	[pvs]
		physician		головной мозг	мээ	brain	[brein]
уролог	уролог	urologist	[ju:rələdʒɪst]	головокружение	баш айлануу,	giddiness	[’gidiness]
					баш төгөрөнүү		

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 17

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Передайте основное содержание в одном предложении.

горло	тамак	throat	[θreut]
горчичник	горчичник	mustard leaf	[‘mʌstəd] [lɪ:f]
госпитализировать	ооруканага	hospitalize	[‘hospitelaiz]
	жаткыруу		
градусник	градусник	thermometer	[θe’ermomite]
грелка	грелка	hot-water bot-tle	[,hot’wo:tə] [btl]
давление (кровяное)	басымы (кан-дыны)	blood pressure	[blad] [‘pre:sə]
десна	бүйлө	gum	[gʌm]
диабет	диабет	diabetes	[,da(b)ɪə’bi:tɪz]
диагноз	диагноз	diagnosis	[,da(b)ɪə’ge:nəsɪz]
ставить диагноз	диагноз коюу	diagnose	[,da(b)ɪə’ge:nəuz]
диета	диёста	diet	[’da(b)ɪət]
дизентерия	дизентерия	dysentery	[’disntrɪ]
дыхание	дем алуу	breathing,	[’bri:ðɪŋ].
	дем алуу,	breath	[breθ]
дышать	аба жутуу	breathe	[bri:ð]
дышать с трудом (затрудненное дыха- ние)	оор дем алуу	gasp.	[ga:sp].
		hard breathing	[ha:d] [‘brɪ:ðɪŋ]
жаловаться	арыздануу, даттануу	complain	[kəm’plæin]
желудок	кармы, аш казан	stomach	[’stʌmek]
живот	курсак, ич	abdomen	[’æbdəmen]
заживать	айыгуу, бүтөлүү	heal	[hi:l]
здоровье	ден соолук,	health	[helθ]

крепкое здоровье	саламаттык	sound health,	[saund],	кашель	жотел	cough	[kɔf]
	ден соолугу	robust health	[rə(u)'bst]	кашлять	жотелүү	cough,	[kɔf]
	мыкты (эсак-ши)					have a cough	
слабое здоровье	ден соолугу	weak health,	[wi:k],	кишечник (кишка)	ичегилер	intestines	[in'testinz]
	начар	poor health	[pu:ə]	клиника	клиника	clinic	[klinik]
здравоохранение	саламаттыкты	public health	['ɒplɪbɪk] [helθ]	коклюш	кек жотел	whooping	[hu:pɪŋ] [kɔf]
	сактоо			колики		cough	
зуд	кычыткы	itch	[itʃ]			colic	[kɔlik]
изжога	зарына, сарна, кекүрек кыжылдоо	heartburn	['ha:tbe:n]				
инфекционный	жугуштуу, инфекциялуу	infectious	[in'fekʃəs]	компресс	компресс	compress	[kɔmpres]
инвалид	майып, инвалид	invalid	['in'velid]	корь	кызылча	measles	[mī:zlis]
инфекция	инфекция	infection	[in'fekʃ(ə)n]	кость	сөөк	bone	[baun]
истощенный	арыктаган, жүдөгөн,	emaciated, exhausted	[ɪ'meɪʃjətɪd], [ɪg'zo:stɪd]	костыль	балдақ	crutch	[krʌtf]
	начарданган			кровотечение	каноо, кан чыгуу, кан агуу, кан кетүү, кансыроо	bleeding	[bli:dɪŋ]
йод	йод	iodine	['a(i)ədi:n]	кровь	кан	blood	[blʌd]
кабинет врача (приемная)	доктурдун ка- бинети (балмо- сү)	consulting	[kən'sʌltɪŋ]	курение	тамеки тартуу, чылым чегүү, тартуу	smoking	[sməukɪŋ]
	тамызуу	room	[ru:m]				
капать	тамчылатып	drop	[drɒp]	легкие (органы)	өпкө	lungs	[lʌŋz]
капли	иچе турган да- ры	drops	[drɒps]	лекарство	дары	medicine, drug	[medsɪn], [drɒg]
глазные капли	көз ооруга там- чылатып кол- донгон дары	eye drops	[aɪ]	лечение	дарылоо	cure, treatment, medical treat- ment	[kjue], ['tri:tment], ['medikəl]
				лечить	дарылоо	treat	[tri:i]
				лихорадка	калтыратма, безгек	fever	[fi:ve]

мазь	май, мазь	ointment	[ɔɪntmənt]	ожирение	май басуу,	obesity	[ə(u)'bɪ:sətɪ]
медицина	медицина	medicine	[ˈmedsin]		семиры		
медицинская сестра	медицинальник	nurse,	[nɜ:s], [nɜ:s]	ожог	күйүк,	burn	[bɜ:n]
медицинская справка	медицинальник	hospital nurse	[hɔspɪtl]		күйгөн жер		
медицинский	медицинальник	medical certifi-	[ˈmedikal] [se'tifikət]	опасный	коркунучтуу,	dangerous	[dɛndʒərəs]
медосмотр (меди- цинское обследова- ние)	медицинальник	cate			кооптуу		
микстура	микстура	medical	[ˈmedikal]	операция	операция	operation	[,ɔ:pə'reɪʃən]
микстура от кашля	жөгөлгө карши	medical exam- ination	[ˈmedikal]	опухоль	шишик	swelling,	[swelɪŋ],
мочевой пузырь	микстура	[ig,zæmɪ'neɪʃn]		осложнение	кошумча оору	tumour	[tju:mə]
мышца	табарсык	mixture	[ˈmɪkstʃə]	осматривать (обсле- довать)	кароо, көрүү,	complication	[,kɒmplɪ'keɪʃən]
наркоман	булчун,	cough mixture	[kɔf]		карап көрүү,	examine	[ig'zæmin]
наркомания	булчунд эт	bladder	[ˈbla:də]		карап чыгуу		
наркотик	наркоман	muscle	[ˈmʌsl]	оспа	чечек	smallpox	[,smɔ:lɒks]
нарыв	наркомания	drug addict	[drʌg] [ˈædikt]	отравление	уугуу, ууктуруу	poisoning	[,pɔɪzniŋ]
насморк	наркотик	drug addiction,	[drʌg] [ə'dɪkʃn],	пищевое отравление	тамак менен	food poisoning	[fu:d]
обморок	шишик,	narcotism	[ˈnɑ:k(ə),tɪz(ə)m]		уугуу		
обнаружить	туюк жара	narcotic, drug	[nɑ:k'kötik], [drʌg]	палата (больничная)	палата	ward,	[wɔ:d],
одышка	сасык тумоо	abscess	[ˈæbses]			hospital room	[hɔspɪtl] [ru:m]
		cold, cold in	[kɔuld],	пациент		patient	[,peɪʃ(ə)nt]
		the head	[hed]	перевязывать		dress, bandage	[dres], [,bændidʒ]
		fainting-fit	[,feɪntɪŋ'fit]				
		find out	[faɪnd]	перелом (кости)			
		short breath,	[ʃɔ:t] [breθ],	печень			
		lack of breath	[læk] [breθ]	пилвола			
				пинсетка			
				пластырь			

пневмония	малаам	pneumonia	[nju(:)’məunijə]	процедура	алтуу	procedure	[prə(u)'si:dʒə]
повреждение	майып кылуу,	injury	[’ɪndʒ(ə)n]	психотерапия		psychotherapy	[,saɪkə(u)’θerəpi]
	майып болгон			пульс		pulse	[pəls]
	жери			раздражение		irritation	[,ɪr’teɪʃ(ə)n]
повязка	повязка,	bandage,	[’bændɪdʒ],				
	орогуч, тантыч	dressing	[’drɛsɪŋ]				
полоскание (для горла)	чайкоо, чайкап	gargle	[’ga:gɪl]	раздражение кожи		irritation of the skin	
полоскать (горло)	жууп тазалоо						
	чайкоо (оозду, тамакты)	gargle	[’ga:gɪl]	раздражение глаз		irritation of the eyes	
помощь	жардам, кол	help, aid	[help], [eɪd]	рак		cancer	[’kænse]
	кабыш, көмөк			рана		wound	[wu:nd]
порез	кесик, кесилген	cut	[kʌt]				
порошок	кичинекей жара			ребро		rib	[rb]
пот	порошок	powder	[’paʊdə]	ревматизм		rheumatism	[’ru:mətɪz(ə)m]
почка	тер	sweat	[swet]				
прививка	бейрек	kidney	[’kɪdnɪ]	рентгеновский снимок		X-ray photography	[Leks’rei] [fə’togrəfi]
	эмдее	inoculation,	[ɪ,nəkju’leɪʃ(ə)n],				
приступ	кармай калган	vaccination	[,væk’sɪ’neɪʃ(ə)n]	рецепт		prescription	[prɪs’krɪʃ(ə)n]
	кези, тута	attack	[ə’tæk]			cod-liver oil	[’kɔdlɪvə] [ɔ:l]
	калган кези			рыбий жир		nursing maid	[’nə:sɪŋ] [meɪd]
приступ боли	оорунун кармай	pang,	[pæŋ],	санитарка		mumps	[mʌmps]
	калган кези,	paroxysm,	[’pærəksɪz(ə)m],	свинка			
	тута калган	paroxysm of	[’pærəksɪz(ə)m]	сильнодействующий (о лекарстве)		potent,	[’peut(ə)nt].
	кези	pain	[peɪn]			virulent	[’virulen]
	суук тийүү	cold, chill	[kəuld], [tʃil]	сердце		дары	
простуда	суук тийүү,	catch a cold	[kætʃ] [kəuld]	сильный (о головной бали)		жүрөк	[ha:t]
простудиться	суукка урунуп					катуу (баш оору)	[’splittin]
				симптом		симптом, белги	[’simptəm]

синяк
скрлатина
скелет
скорая помощь
слабость
слабительное
слабый

слепой
смерть
снотворное
сознание
без сознания
потерять сознание

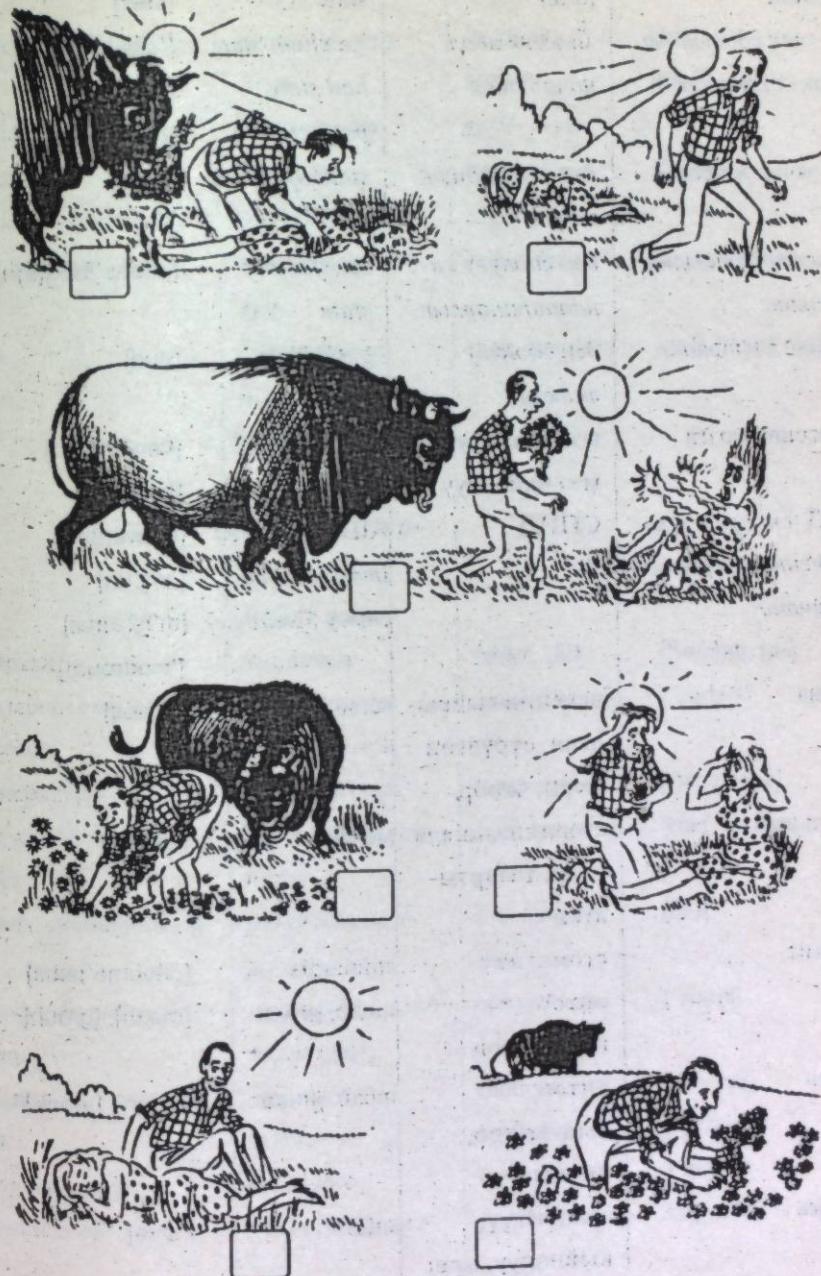
прийти в сознание

кек, көгөргөн	bruise	[bru:z]
жер	scarlet fever	[’skɑ:let] [’fi:ve]
скрлатина	skeleton	[’skelɪt(ə)n]
скелет	ambulance	[’æmbjuləns]
тез жардам	weakness	[’wi:knes]
алы жоктук,		
бейкаруулук		
ич алдырма	laxative	[læk'setiv]
алсыз, начар,		
ооруулуу,	weak	[wi:k]
бейкаруу		
сокур, көр	blind	[blaind]
өлүм, ажал	death	[deθ]
уктатуучу	sleeping pill	[’sli:pɪŋ] [pil]
эс	consciousness	[kɔnʃəns]
эси ооган	unconscious	[ʌn'kɔnʃəs]
эстен тануу,	lose consciousness	[lu:z]
эси оош, эсиг		
жогатуу	recover consciousness	[rɪ'kʌvə]
эши келүү		

Ойлоо/Thinking

Упражнение 18

Расположите рисунки в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Составьте рассказ и придумайте для него название.

состояние	абал	state	[steɪt]		тартуу		
отличное состояние	мыкты абал	excellent state	[ˈeks(ə)lənt]	страдать одышкой	энтикме ооруу	be short of	[ʃɔ:t]
плохое состояние	найчар абал	bad state,	[bæd],		болу	breath	[breθ]
		poor state	[puə]	страдать от головной боли	баш оорудан	suffer from	
состояние здоровья	ден соалуктун	state of health	[heɪθ]	страдать от какой-либо болезни	кыйналуу	headache	[ˈhedəik]
	абалы				кандаидыр бир оорудан кыйналуу	suffer from	
удовлетворительное состояние	ден соалугу ка-нааттанарлык	satisfactory state	[sætis'fækt(ə)n]		кандайдыр бир оорудан кыйналуу	some disease	[sʌm] [dr'zi:z]
хорошее состояние	ден соалугу жакиын	good state	[gud]	сыпь	бүдүр-бүдүр	rash, eruption	[ræʃ], [rəʃp(ə)n]
сотрясение мозга	мээ козголуу,	concussion of the brain	[kən'kʌʃ(ə)n]		болуп кызырып		
	мээ чайкалуу				чыккан темгил,		
СПИД (синдром приобретенного иммуно-дефицита)	СПИД	AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome)	[e'kwə(i)əd] [ˌɪmj:un] [dɪ'fɪʃ(ə)nsi]		денеге чыгуучу		
					кызынак, бүртүк		
ссадина	дененин сыйрылган, сүрүлгөн	scratch	[skrætʃ]	таблетка	майда жара	tablet, pill	[tæb'leɪt], [pil]
	жери, жоор			таблетка от головной боли	таблетка	headache tablet	[ˈhedəik]
стерильный	стерилизациялаңган, тазартылган	sterile	[ˈstɛrɔɪl]	температура	температура	temperature	[temprətʃə]
				высокая температура	бийик температура	high temperature	[hai]
стоматит	стоматит	stomatitis	[,stəʊmə'taɪtɪs]	низкая температура	түзүк температура	low temperature	[ləu]
стон	онтоо,	moan, groan	[məʊn], [grəʊn]		тамон температура		
	кыңкыстоо				нормальная температура	normal temperature	[nɔ:ml]
стонать	онтоо,	moan, groan	[məʊn], [grəʊn]		терапия	therapy	[ˈθerəpi]
	кыңкыстоо,				тиф	typhus	[ˈtaifəs]
страдать	онтолоо				брюшной тиф	typhoid	[ˈtaifɔɪd]
	азап чегүү,	suffer	[s'fə]		сыпной тиф	spotted fever	[ˈspɒtid] [fi:və]
	кыйналуу, азап						

тошнота	көңүл айнуу, жүрек айлануу, кускусу келүү, кен айнуу	sickness, nausea	[ˈsiknəs], [ˈnɔ:sjə]
туберкулез	кургак учук, туберкулез	tuberculosis	[tju,bə:kjʊləʊsɪs]
укол	укол, укол жа- соо	injection	[ɪn'dʒekʃ(ə)n]
ушиб	ооруган (көге- ргөн, сүрүлгөн) жер	injury, bruise	[ˈɪndʒ(ə)n], [bru:z]
ушибить (до синяка)	уруп (согуп)	injure, bruise	[ɪndʒə], [bru:z]
холера	оорутуп алуу	cholera	[ˈkɒl(ə)rə]
хрины	холера	rarez	[rə:lz]
чихать	кырылдоо, кыркыроо, киркиреэ	sneeze	[sni:z]
чувствовать (себя)	чүчкүрүү	feel	[fi:l]
чума	еэүн сезүү	plague	[pleɪg]
шов	чума	stitch	[stɪtʃ]
наложить шов	тигши	put a stitch	[put]
снять шов	жарракатты	take out a stitch	[teɪk]
шок	тигүү		
шприц	жарракатка		
ядовитый	тигилген, жиши- ти алып таш-		
	тоо		
	шок	shock	[ʃɒk]
	шприц	syringe	[ˈsɪrɪndʒ]
	уулуу, уусу бар	poisonous	[pəʊzɪnəs]

язва	жара, жарракат	ulcer	[ˈʌlsə]
язва желудка	карындагы жа- ра	ulcer of the stomach	
язык	тил	tongue	[tʌŋ]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 19

Дополните предложения подходящими по смыслу глаголами:

moan, complain, cough, dislocate, breathe, cure

- If you of pain or illness, you say that you are feeling pain or feeling ill.
- If you , you make a low sound, usually because you are unhappy or in pain.
- If doctors or medical treatments a person, they make the person well again after an illness or injury.
- When you , you force air out of your throat with a sudden, harsh noise. You often when you are ill.
- When people or animals , they take air into their lungs and let it out again.
- If you a bone or joint in your body, or in someone else's body, it moves out of its proper position in relation to other bones, usually in an accident.

Образование

БИЛИМ

Education

Түшүнүк/Understanding

Султан биринчи күнү мектепкес барып келип, шааралы болуптур:

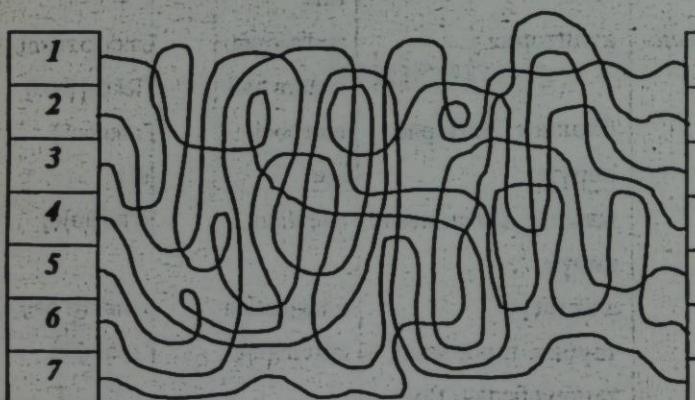
— Барбайм мектебинерге, же жазғанды, же оқсуганды билбейм, а сүйлеөгө уруксат беришпейт.

русский	киргызча	English
анализировать	анализдөө, анализ кылуу, анализ жа- коо, талдоо	analyse [ə'ænəlaɪz]
аттестат зрелости	жетилүү аттестаты	school-leaving certificate [sku:l'i:vɪŋ certɪfɪkət], education certificate [edju(:)'keɪfɪtɪfɪkət]
аудитория (<i> помеще- ние</i>)	аудитория	auditorium, lecture hall [ɔ:dɪ'tɔ:rɪəm], [lɛk'tɪʃə] [hɔ:l]
блокнот	блокнот, деңгерчे	notebook [nəʊtbuk]
видеть	керүү	see [si:]
внимание	ықылас, ынта, назар, кенүл	attention [ə'tenʃ(ə)n]
воображение	элестетүү	imagination [ɪ,mædʒɪ'neɪʃ(ə)n]
воспитание	тарбия, тарбиялоо, тарбия берүү, тар- бия кылуу	upbringing [ʌp'bրɪŋgɪŋ]
выяснить	ачуу, айкын кылуу, билиү	find out, clear up [faɪnd], [klɪə]
делить	белүү, белүштүрүү	divide [dɪ'veɪd]
вуз	вуз (жогорку окуу жайы)	higher school, institute of higher [h'aɪə] [sku:l], [ɪn'stitju:t] [h'aɪə] [edju'keɪʃ(ə)n]
вычислять	алуу, кемитүү	education [edju'keɪʃ(ə)n]
вычитать	алуу, кемитүү	calculate [kælkjuleɪt]
декан	декан	subtract [səb'trækɪt]
декламировать	декламация айттуу, декламациялоо	dean [di:n]
диплом	диплом	recite [ri'saɪt]
		diploma [dɪ'pləʊmə]

Көңүл/Attention

Упражнение 20

Не водя рукой по линиям, а лишь отслеживая их глазами, найдите слова, соответствующие цифрам. Выпишите их по порядку и прочитайте английскую пословицу. Вспомните ее кыргызский и русский эквиваленты.

*eye
mind
is
the
learning
of
the*

доска
думать
забывать

задание
домашнее задание
заканчивать
заочно (заочное обу-
чение)

доска, такта, тактай
ойлоо
эстен чыгарып коюу,
унуттуу, унутуп калуу
тапшырма
үй тапшырма
бүтүрүү, бүткөзүү
сырттан окуу

black-board
think
forget

task
home-work
leave, graduate
by correspond-
ence course

[ˈblækbo:d]

[θɪŋk]

[fə'get]

[ta:sk]

[ˈhəʊmwə:k]

[li:v], [ˈgrædjuet]

[kɔrəs'pondəns]

жаттоо, жатка үйрө- нүү	memorize	[ˈmeməraɪz]
билим, маалымат	knowledge	[nɔlɪdʒ]
бىلүү	know	[nəʊ]
бышыктоо, жаттоо	cram	[kræm]
ойлоп чыгаруу,	invent	[in'vent]
ойлоп табуу		
үйрөнүү, билүү	study, learn	[ˈstʌdi], [lə:n]
институт	institute	[ˈinstɪtju:t]
исправлять	correct	[kə'rekt]
каникулы	vacation	[və'keɪʃ(ə)n]
зимние каникулы	winter vacation	['wɪntə]
летние каникулы	summer vacation	['sʌmə]
карандаш	pencil	[ˈpensl]
карта	map	[mæp]
класс	class, form, grade	[klɑ:s], [fɔ:m], [gred]
классная комната	classroom	[ˈklasrʊm]
(балмөсү)	glue	[glu:]
клей	college	[ˈkɔlɪdʒ]
колледж	competition	[ˌkɒmpɪ'tɪʃn(e)n]
конкурс	paint	[peɪnt]
краска	water-colour	[ˈwɔ:te, kʌlə]
акварельная краска	oil-paint	[ˈoɪlpεint]
масляная краска	lecturer	[ˈlektʃ(ə)rə]
лекция	lecture	[ˈlekʃə]
линейка	ruler	[ˈru:lə]
мел	chalk	[tʃɔ:k]
мышление	thinking	[ˈθɪŋkɪŋ]

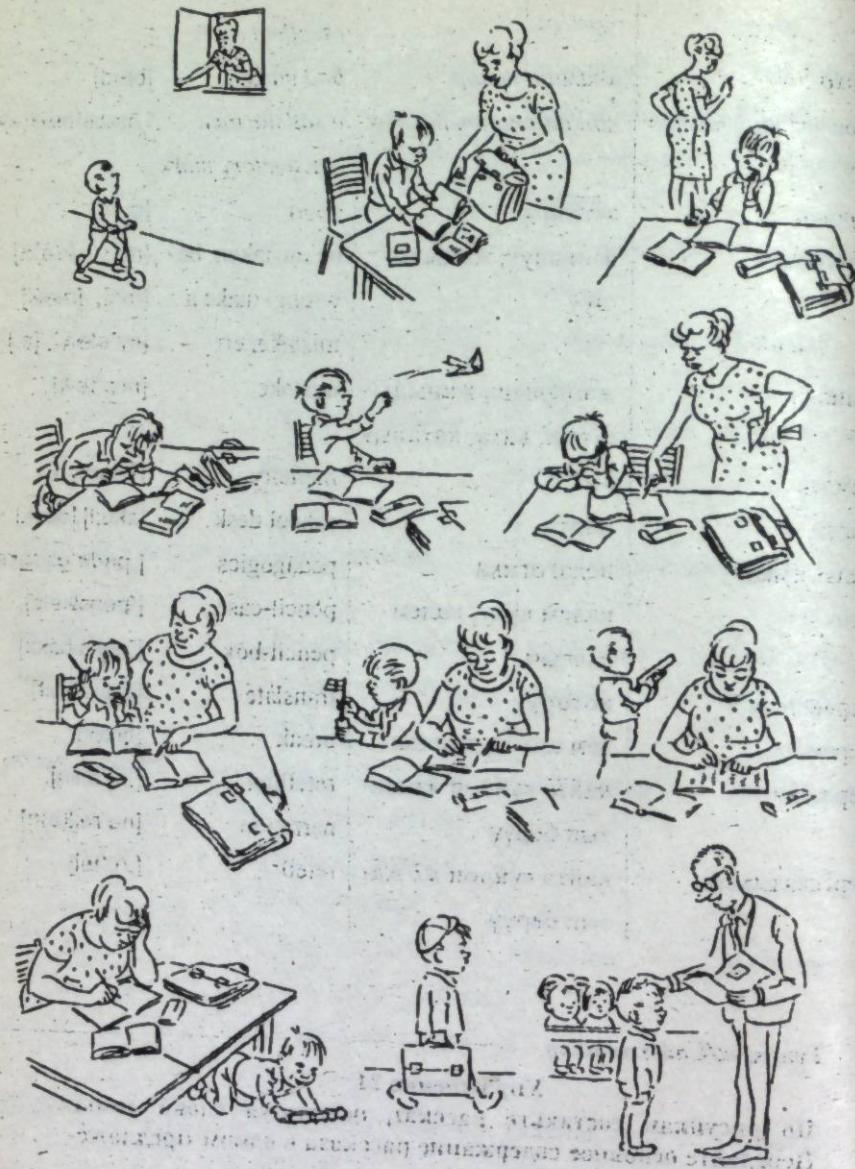
наблюдать	байкоо, көзөмөлдөө	observe, watch [əb'zə:v], [wɔ:tʃ]
наизусть	жатка	by heart [ha:t]
образование	маалымат, билим	education [ə'dju:(t)''keiʃ(ə)n]
высшее образование	жогорку билим	higher education ['haɪə]
профессиональное образование	профессионалдык билим	vocational education [və(u)'keiʃən]
среднее образование	ортобилим	secondary education ['sek(ə)nd(ə)n]
техническое образование	техникалык билим	technical education ['teknikl]
университетское образование	университеттик билим	university education [ju:n'i've:səti]
школьное образование	мектеп билими	school education [sku:l]
обучать	үйретүү, окутуу	teach, train [ti:tʃ], [treɪn]
объяснять	түшүндүрүү, түшүнүк берүү	explain [iks'plein]
обязательный	милдеттүү, милдеттүү түрдө аткарылуучу, турмушка ашырылуучу	compulsory [kəm'puls(ə)n]
описывать	баяндап жазуу, баяндап айттуу, жазып чыгуу, баяндап жазып чыгуу	describe [dɪs'kraib]
отвечать	жооп берүү, жооп кайтаруу	answer, reply ['a:nse], [n'replai]
оценка (отметка)	баа, отметка	mark [ma:k]
двойка	эки	"two", "poor" [tu:], [puə]

отлично	эң эсакиы	an excellent, excellent mark ['eks(ə)lənt]
плохо	жаман, начар	bad mark [ba:d]
удовлетворительно	канааттандырлык	a satisfactory, satisfactory mark [sætis'fækt(ə)n]
хорошо	жасакиы	good [gud]
ошибаться	жаңылуу, жаңылышуу	be mistaken, be wrong, make a mistake, err [mi'steɪk(ə)n], [rɒŋ], [meɪk] [mi'steɪk], [e:]
ошибка	жаңылыш, жаңылыштык, катта, каталык	mistake [mis'teɪk]
память	эс	memory ['meməri]
парта	парта	school desk [sku:l] [desk]
педагогика	педагогика	pedagogics [pe'de:gɒgɪks]
пенал	калем куту, калем	pencil-case, pencil-box [pe'nslkeɪs], [pe'nslbɒks]
переводить	салгыч	translate [træns'leɪt]
перемена	которуу	break [breɪk]
пересказ	дем алыш, танапис	retelling, narration [dʒi:'telɪŋ], [ne'retɪŋ]
пересказывать	кайта сүйлөп жс жазып берүү	retell [ri:'tel]
	кайта сүйлөп жс жазып берүү	

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 21

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Передайте основное содержание рассказа в одном предложении.

писать	жазуу	write	[raɪt]
письмений	жазуу түрүндө	written	[’nɪtn]
письменная работа	жазуу иши	written work	[we:k]
письменный экзамен	жазуу түрүндөгү экзамен	written examination	[ig,zæmɪ’neɪʃ(e)n]
подсказывать	шыбырап айттуу, шыбырап айтып турруу	prompt	[prəmɒpt]
показывать	керсөтүү, көргөзүү	show	[ʃəʊ]
понимать	түшүнүү, андоо,	understand,	[,ʌnde’stænd],
поминить	баамдоо	comprehend	[,kɒmprɪ’hend]
портфель	эсте тутуу, унутпоо,	remember,	[n’membe],
поступать (в вуз)	эсте сактоо	keep in mind	[ki:p] [maɪnd]
предмет	портфель	bag	[bæg]
алгебра	өтүү, кирүү	enter	[’entə]
английский язык	сабак, билим, сабак	subject	[’sʌbdʒɪkt]
анатомия	алгебра	algebra	[’ældʒɪbrə]
арифметика	англ ис тили	English	[’ɪngglɪʃ]
астрономия	анатомия	anatomy	[ə’nætəmɪ]
ботаника	арифметика	arithmetic	[ə’rɪθmətɪk]
биология	астрономия	astronomy	[ə’strɔnəmɪ]
география	ботаника	botany	[’bɒtənɪ]
геометрия	биология	biology	[baɪ’ɔlədʒɪ]
зоология	география	geography	[dʒɪ’ɔgrəfi]
иностранный язык	геометрия	geometry	[dʒɪ’ɔmətri]
история	зоология	zoology	[zu’ɔlədʒɪ]
киргызский язык	чет элдик тил, чет тил	foreign language	[’fɔrnɪ]
	тарых		[’læŋgwɪdʒ]
	кыргыз тили	history	[’hist(e)n]
		Kirghiz	[’ke:gɪz]

литература	адабият	<i>literature</i>	[ˈlɪtrətʃə]	складывать	кошуу	add	[æd]
математика	математика	<i>mathematics</i>	[,mæθəˈmætiks]	словарь	сөздүк	dictionary	[ˈdɪkʃ(ə)n(ə)n]
немецкий язык	немең тили	<i>German</i>	[ˈdʒe:nəm]	слушать	угуу, тыңшоо	listen	[lɪsn]
рисование (черчение)	сүрөт тартуу, сүрөт салуу, сүрөтүн түшүрүү	<i>drawing</i>	[ˈdrɔ:gɪŋ]	слышать	угуу	hear	[hɪə]
русский язык	орус тили	<i>Russian</i>	[ˈrʌʃ(ə)n]	списывать	көчүрүү, көчүрүп	crib	[krɪb]
турецкий язык	турк тили	<i>Turkish</i>	[ˈtʊrk]		жазуу, көчүрүп		
физическая культура	дene тарбиясы, физкультура (дene тарбиясы)	<i>physical training</i>	[ˈfɪzɪkl] [ˈtreɪnɪŋ]	способность	жазып алуу	ability	[ə'bɪləti]
французский язык	француз тили	<i>French</i>	[frentʃ]	сравнивать	жендемдүүлүк,	compare	[kəm'pəre]
химия	химия	<i>chemistry</i>	[ˈkemistrɪ]	стараться	зэндүүлүк	try	[traɪ]
провалиться (на экзаменах)	кулоо, етпөй калуу	<i>fail</i>	[feɪl]		салыштыруу		
провалиться по математике	математикадан кулап калуу	<i>fail in mathematics</i>	[,mæθəˈmætiks]	стипендия	тырышуу,	scholarship	[ˈskɔleʃɪp]
роверять	текшерүү,	<i>examine</i>	[ɪg'zæmin]	стипендия	аракет кылуу	student	[ˈstju:dnt]
произносить	текшерип көрүү			стипендия	стипендия	count	[kaunt]
профессор	айтуу, сүйлөө	<i>pronounce</i>	[prə'nauns]	студент	студент		
различать	профессор	<i>professor</i>	[prə'fesə]	считать	саноо, эсептөө	<i>do mental arithmetic</i>	[ˈmentl]
расписание	айруу, ажыратуу	<i>distinguish</i>	[dɪs'tɪŋgwɪʃ]	считать в уме	конуулдын эсептөө	<i>metic, do sums in one's head</i>	[e'mētik], [sʌmz] [hed]
рассказывать	расписание	<i>time-table</i>	[taɪm,taɪbl]			test	[test]
	айтып берүү, сүйлөп	<i>relate, tell</i>	[rɪ'leɪt], [tel]	тест	тест	exercise book,	[eksəsaɪz] [buk],
	берүү, аңгеме айтуу,			тетрадь	дептер	copy-book	[kɔpibuk]
	аңгеме айтып берүү					engineering	[,endʒɪ'njerɪŋ]
резинка	онуургүч,	<i>rubber</i>	[ˈrʌbə]	техника	кебейтүү, арттыруу	multiply	[ˈmʌltiplai]
	онуургүчүү резинке			умножать	университет	university	[,ju:nɪ've:səti]
ручка	калем сап, калем	<i>pen</i>	[pen]	упражнение	көнүгүү	exercise	[eksəsaɪz]
семестр	семестр	<i>term</i>	[te:m]	урок	сабак, дарыс	lesson	[lesn]
				устно	оозеки	orally	[ɔ:rəli]
				устный	оозеки	oral	[ɔ:rəl]
				учебник	окуу китеби	textbook, manual	[tekstbuk], [mænjuəl]

Skills/Thinking

Упражнение 22

Соберите части текстов из правой и левой колонок так, чтобы из них получились четыре осмысливших языковистических рассказа.

Teacher: "Mark, what is a synonym?"

Student: "Oh, no, sir, not at all! It's the answer that is."

Teacher: "I can't understand how it's possible for one person to make such a lot of mistakes in a short essay."

Student: "Oh, yes, of course, they are all dead, sir."

Teacher: "Can you tell me something about the great inventors of the 19th century?"

Student: "It's a word you write instead of another which you can't spell."

Teacher: "Is the question too difficult for you?"

Student: "It isn't one person, sir, Father helped me."

учебные занятия
учебные пособия
учебный год
ученик

окуу сабактары
окуу куралдары
окуу жылы
окуучу

studies	[ˈstʌdiz]
teaching aids	[ˈtiːtʃɪŋ] [eɪdz]
school year	[sku:ɪl] [jɪə:]
pupil	[ˈpjʊ:pɪl]

училище

учитель
учить наизусть

факультативный
чернила
читать
школа
школьник
школьница
шпаргалка
экзамен
экзаменационный
экспериментировать

зрудация

училище

мугалим, окутуучу
жаттоо

факультативик
сыя
окуу
мектеп
окуучу (эркек бала)
окуучу (кыз бала)
шпаргалка
экзамен (сыноо)
экзамендик
эксперимент жүргү-

зүү
эрудиция

specialized

school, college

teacher

learn by heart

optional

ink

read

school

schoolboy

schoolgirl

crib

examination

examinational

experiment

erudition

[ˈspeʃəlaɪzd]

[sku:ɪl], [ˈkɔlɪdʒ]

[ˈti:ʃe]

[le:n] [ha:t]

[ˈɒpʃ(e)nɪ]

[ɪŋk]

[ri:d]

[sku:ɪl]

[ˈsku:ibɔɪ]

[ˈsku:lge:l]

[knɪb]

[ɪg,zæmɪ'neʃ(e)n]

[ɪg,zæmɪ'neʃ(e)n]

[ɪks'penmənt]

[,eru'dɪʃ(e)n]

Understanding

Larry: I'm not going to school any more.

Mother: Why?

Larry: On Monday, the teacher said 4 and 4

is 8. On Tuesday, she said 6 and 2 is 8.

Today, she said 7 and 1 is 8. I'm not going back to school again until the teacher makes up her mind.

Одежда

Кийим

Clothes

Түшүнүк/Understanding

Аялы модалар жөнүндөгү журналлар барактап олтуруп, эрине:

- Быйыл зеркечтер топчусуз койнек кийишет экен, - дегири.

Анда күйөсү айтат дейт:

- Анда мен 15 жылдан бери модалуу койнек кийип жүргөн экемин да,

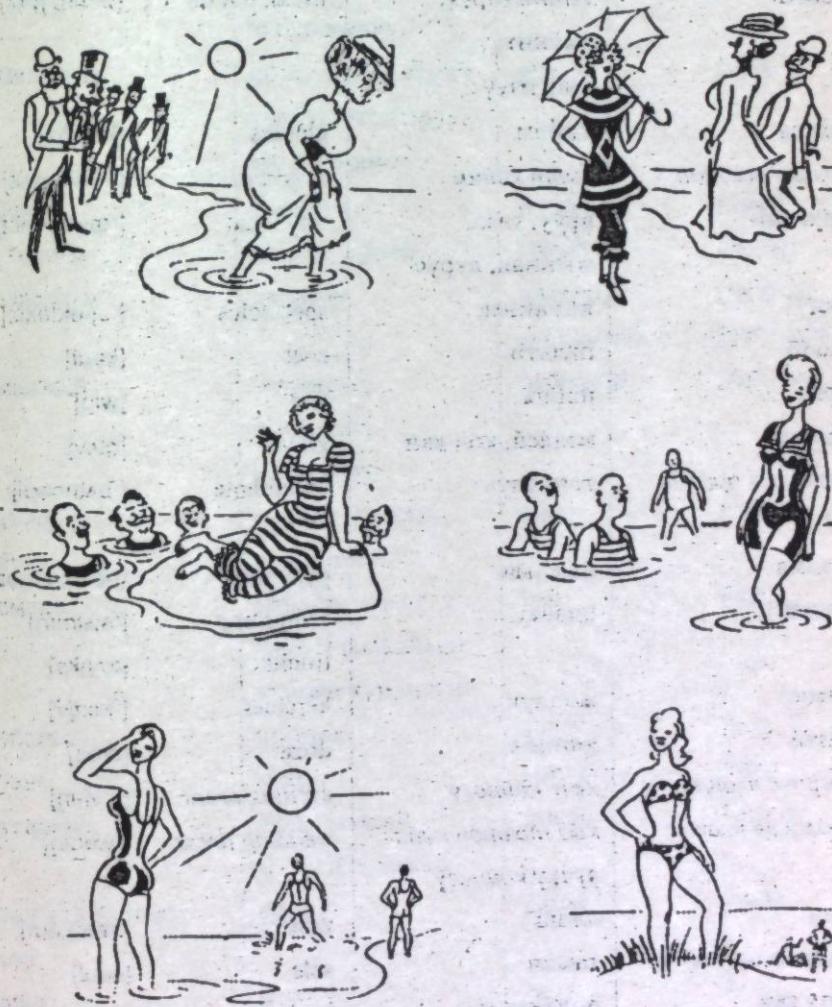
русский	киргызча	English
белье (нижнее)	ич кийим	underwear, [ˈʌndəwɛə], underclothes [ˈʌndəkləʊðz]
берет	берет	cap, beret [kæp], [ˈberet]
блуза	блуза	blouse [blaʊz]
босой	жыңайылак, жылаңајак	barefooted, [bəˈθʊftɪd], shoeless [ˈʃu:ləs]
босоножка	босоножка	sandal [ˈsændl]
ботинок	ботинка	boot, [bu:t], high shoe [hai] [shu:]
бусы	мончок	beads [bi:dz]
брюки	шым	trousers [ˈtrauzəz]
брюки клеш	клеш шым	bell-bottomed trousers [ˌbelˈbɒtəmd] [trɔ:zəz]
бюстгальтер	бюстгальтер	bra [bra:z]
воротник	жака	collar [ˈkɔ:la]
вышивать	саймалоо, саюу, сайма саюу	embroider [imˈbroɪdər]
вышивка	сайма	embroidery [imˈbroɪd(ə)rɪ]
галоша	галош, көлөч	galosh [gəˈloʃ]
галстук	галстук	tie [tai]
гладить	үтүктөө, талтоо	iron, press [ˈaɪən], [pres]
головной убор	баш кийим	head-dress [ˈheddrɛs]
гольф	гольф	knee-length sock [ˈni:ljəŋθ] [sɔ:k]
готовый	даяр, белен, даяр болуп турган	ready-made [redi'meɪd]
джинсы	джинсы	jeans [dʒɪ:nz]
жакет	жакет	jacket [ˈdʒækɪt]
заказывать	заказ кылуу, заказ берүү	order [ɔ:rdər]

зонтик	зонтик, кол чатыр	umbrella	[ʌm'brele]
каблук	така	heel	[hi:l]
на высоком каблуке	бийик тақалуу	high-heeled	['haihi:ld]
на низком каблуке	жасыз тақалуу	low-heeled	['louhi:ld]
капюшон	капюшон	hood, cowl	[hud], [kaul]
карман	чентек	pocket	['pokit]
колготки	колготки	tights	[taits]
комбинация	комбинация	slip	[slip]
костюм	костюм	suit	[sju:t]
котелок (шляпа)	котелок	bowler hat, bowler	[beule] [hæl]
крем для обуви	етук май	shoe-polish	[ju:, polij]
кроить	бычуу	cut, cut out	[kut]
кроссовки	кроссовки	trainers	['treinez]
куружево	токума тор	lace	[leis]
крючок	иљич	hook	[huk]
купальник	суга түшкен көз-	swimsuit, bathing suit	['swimsju:t], ['beidin] [sjut]
	де кийшиле турган		
	кийим		
куртка (теплая)	куртка	anorak	['ənoræk]
лента	лента, сымза,	ribbon	['nben]
майка	тасма		
макет	майка	vest	[vest]
мода	жөн учу	cuff	[kʌf]
высокая мода	мода	fashion	[fæʃʃ(e)n]
модный	жогорку мода	high fashion	[hai]
молния	модалуу	fashionable	['fæʃnebl]
носить (одежду, обувь)	сыдырма	zipper	['zipe]
	кийүү,	wear	[weə]
	кийин жүрүү		

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 23

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Пере-
дайте основное содержание рассказа в одном предложении.

носок	носки, байпак
ожерелье	шуру, мончок
обновка	жаны алынган бүйүм
обувь	бут кийим
одевать	күйиндириүү, күйинтүү, күйгизүү
одежда	күйим
верхняя одежда	сырт кийим
опрятный	аруу, таза, жыйнак, дурус
очки	кез айнек
пальто	пальто
парик	парик
перчатка	мээлэй, кол кап
петля (для пуговицы)	топчулук
шнекама	пижама
плавки	плавки
платок	жоолук
платье	кейнек
вечернее платье	кече койногу
свадебное платье	кыз тоюнда кийилчук койногу
плащ	плащ
подошва (обуви)	таман
подтяжки	подтяжки

sock	[sɒk]
necklace	[ˈnekles]
new dress	[nju:] [dres]
footwear	[ˈfʊtwɛə]
dress, put on	[dres], [put]
clothes	[kləʊðz]
overcoat	[ˈəʊvəkeut]
tidy, neat	[taɪdi], [ni:t]
spectacles	[ˈspektəklz]
coat	[keut]
wig	[wig]
glove	[glʌv]
buttonhole	[ˈbʌtnhəʊl]
pyjamas	[peɪdʒə:məz]
swimming	[ˈswɪmɪŋ]
trunks	[trʌŋks]
kerchief	[kə:tʃif]
dress	[dres]
evening dress	[i:vniŋ]
wedding dress	[ˈwedɪŋ]
raincoat	[ˈreɪnkeut]
sole	[seul]
braces,	[ˈbreɪsɪz],
suspenders	[ses'pendəz]

подходить (об одежду)	поношенный
примерять	пришивать
раздеваться	раздетый
размер (об одежде, обуви)	размер
ремень	рубашка
рукав	рукавица
садиться (о материи)	сидеть
салог	өтүк
свитер	свитер

туура келүү.	туура келүү.
жароо,	жароо,
жарактуу болуу	жарактуу болуу
кеөнөргөн,	кеөнөргөн
күйилгөн	күйилгөн
ченөө, елчөө,	ченөө, елчөө,
ченеп көрүү	ченеп көрүү
кошо тигүү, бирге	кошо тигүү, бирге
тигүү, кашыруу,	тигүү, кашыруу,
тигүүп орнотуу	тигүүп орнотуу
таралга	таралга
топчу, түйиме	топчу, түйиме
чечинүү	чечинүү
чечингөн,	чечингөн,
жыланач,	жыланач,
күйимсиз	күйимсиз
размер, чондук,	размер, чондук,
чын, елчөм	чын, елчөм
кайыш боо,	кайыш боо,
узун ичке кайыш,	узун ичке кайыш,
кайыш кур, илгич	кайыш кур, илгич
кейнек	кейнек
жен	жен
туюк мээлэй,	туюк мээлэй,
мээлэй, кол кап	мээлэй, кол кап
кирүү	кирүү
shrink	[ʃrɪŋk]
sleeve	[sli:v]
mitten	[ˈmɪtn]

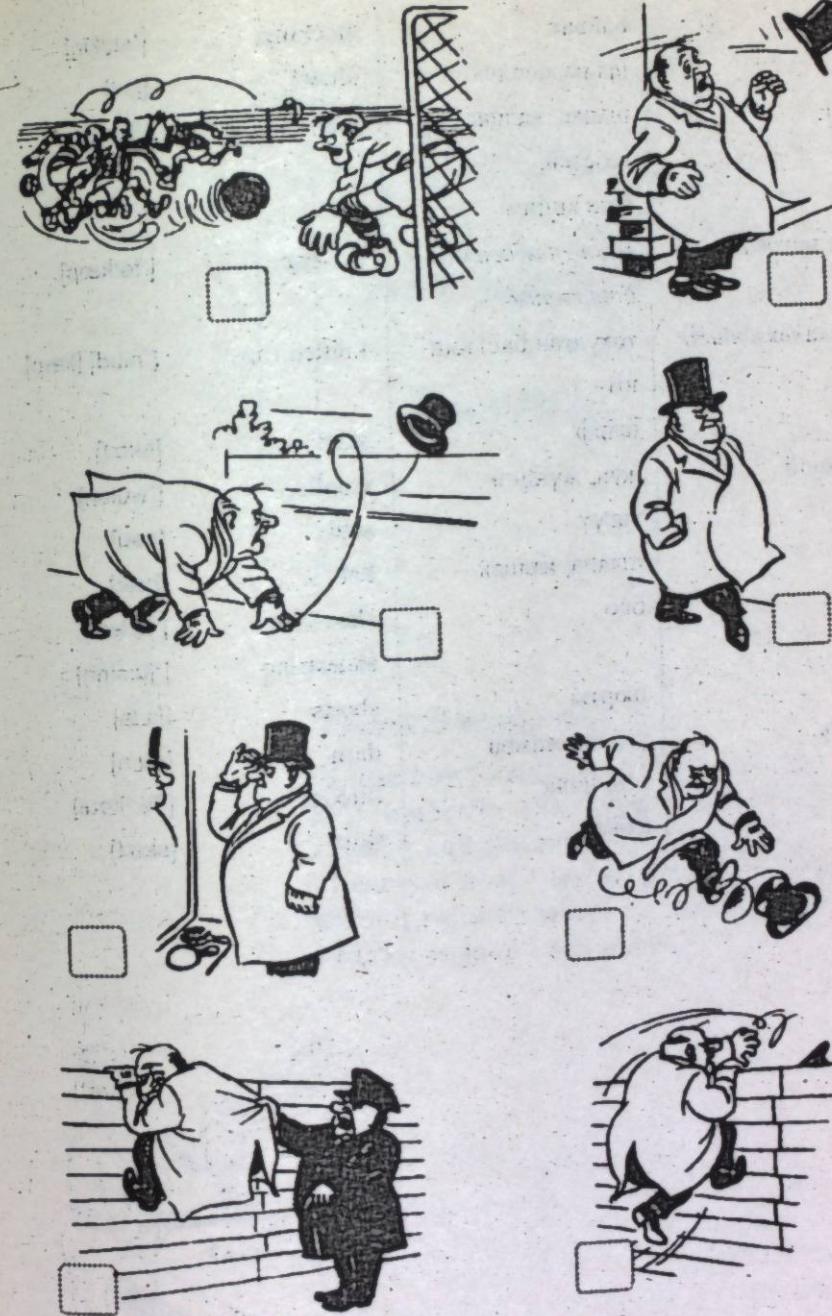
suit	[sju:t]
worn	[wɔ:n]
try on	[traɪ]
sew on	[seu]
buckle	[bʌkl]
button	[ˈbʌtn]
undress,	[ʌnd'res],
get undressed	[get] [ʌnd'rest]
undressed	[ʌnd'rest]
size	[saiz]
belt	[bel:t]
shirt	[ʃe:t]
sleeve	[sli:v]
mitten	[ˈmɪtn]
shrink	[ʃrɪŋk]
boot	[bu:t]
sweater	[ˈswetə]

свободный (об оде- жде)	кен, кенен	loose	[lu:s]
серыга	сырга, сейке, иймек	ear-ring	[’iəriŋ]
снимать	четүү	take off	[teik]
старомодный	эски модалуу, эски модадагы, эчак элс модадан чыккан	old-fashioned	[,əuld’fæʃ(ə)nd]
стирать	жууш, кир жууш	wash, launder	[wɔʃ], [lɔ:ndə]
тапочка	тапочка	slipper	[’slɪpə]
тесный (об одежде, обуви)	тар	tight	[taɪt]
тробъ	ичке таяк, ичке аса	walking stick	[’wɔ:kɪŋ] [stɪk]
трусы	трусы	pants	[pænts]
туфли	туфли	shoe	[ʃu:]
фартук	алжапкыч	apron	[’eɪpr(ə)n]
халат	халат	dressing-gown	[’dresɪŋgaun]
хлопчатобумажный	пахтадан	cotton	[’kɔtn]
хорошо скроенный	жасалган	well-cut	[,wel’kʌt]
цилиндр	жакшы бычылган	top hat,	[top] [hæt],
	цилиндр	high-hat	[’haɪhæt]

Outline of Thinking

Упражнение 24

Расположите рисунки в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Составьте рассказ и придумайте для него название.

чулок	байпак
шаль	шалы жоолук
шапка	шапк, калпак, тебетей, баш кийим
шапка меховая	мехтен жасалған баш кийим
шапочка (вязанная)	токулған баш кийим
шарф	шарф
шерстяной	жүн, жүндөн
шить	тигүү
шляпа	шляпа, калпак
шнурок	боо
шорты	шорты
штопать	тордоп жамоо
шуба	тон, ичик
юбка	юбка

stocking	[ˈstɔ:kɪŋ]
shawl	[ʃɔ:l]
cap	[kæp]
<i>fur-cap</i>	[ˈfə:kæp]
knitted cap	[ˈnɪtɪd] [kæp]
scarf	[skɑ:f]
woollen	[ˈwulən]
scw	[seu]
hat	[hæt]
shoe-lace,	[ˈʃu:leis],
shoestring	[ˈʃu:striŋ]
shorts	[ʃɔ:ts]
darn	[da:n]
furcoat	[ˈfe:kəʊt]
skirt	[skə:t]

Погода

Аба ырайы

Weather

Түшүнүк/Understanding

"Little boy," said a man, "why do you carry that umbrella over your head? It is not raining and the sun isn't shining."

"I carry it now," answered the boy, "because when it rains Pa wants it, and only when the weather is good I can use it."

русский	кыргызча	English	[спрн]
весна	жаз	spring	[спрн]
ветер	шамал, жэл	wind	[wind]
крепкий ветер	катуу шамал	high wind	[hai]
легкий ветер	жэл аргы	breeze	[bri:z]
свежий ветер	сергиткич шамал	fresh wind,	[freʃ],
		fresh breeze	[freʃ] [bri:z]
сильный ветер	катуу шамал	strong wind	[strɔŋ]
слабый ветер	жэл	light wind,	[laɪt],
		gentle breeze	['gentlɪ] [bri:z]
штормовой ветер	штормидук катуу шамал	gale	[geɪl]
ветерок	жэл аргы, кичине жэл	breeze	[bri:z]
время года	жыл мезгили	season	[si:zn]
влажность	нымдуулук,	humidity	[hju'midəti]
низкая влажность	төмөнкү нымдуулук	low humidity	[ləu]
высокая влаж- ность	жогорку нымдуулук	high humidity	[hai]
средняя влаж- ность	орточо нымдуулук	average humidity	[əv(e)rɪdʒ]
гололедица	тоңголок	black ice	[blaek] [ais]
град	мендүр, доол	hail	[heil]
градус	градус	degree	[dr'grɪ:]
гроза	чагылган	thunderstorm	[θʌndə'stɔ:m]
гром	күркүре	thunder	[θʌnde]
грязь	баткак, ылай	mud	[mʌd]
непролазная грязь	адам жүрө алғыс баткак	thick mud, impassable mud	[θɪk], [ɪm'pa:səbl]

давление	басуу, кыскуу	air pressure	[eə] [ˈpreʃə]
дождь	жамгыр, жаан	rain	[reɪn]
дождь льет как из ведра	жамгыр конектөп куюп турат	it is raining cats and	[reɪnɪŋ] [kæts]
дождь со снегом	кар аралаш жамгыр	dogs	[dɒgz]
моросящий дождь	себеленген жамгыр	sleet	[sli:t]
проливной дождь	кара новшор, жамгыр	drizzle	[ˈdrɪzəl]
частый дождь	жамгыр, жсаан	downpour	[ˈdaʊnpɔ:r]
дуть	согуу	steady rain	[ˈstedi]
жара	ысык, ысыктык	blow	[bləu]
замерзать (покрываться льдом)	тонуу, муз каптоо	heat	[hi:t]
зима	кыш	freeze	[fri:z]
золотая осень ("бабье лето")	күз башындагы жылуу жана ачык күн, ачык болгон мезгили	winter	[ˈwɪntə]
иней	кыроо, бубак	Indian summer	[ˈɪndjən] [ˈsʌmə]
		hoarfrost,	[hɔ:ˈfrɔ:st],
		rime	[raɪm]

Концентрация/Attention

卷之三

Упражнение 25

Разделите последовательность б на отдельные кыргызские слова:

- a) жазтоцголоккышкуркурөжсайсамыркыроошибашаласуу
 - b) мөндүрчагылганысыкбакмузбаткакбасуужаанылайжел
 - c) күнсүүккаркузкасабабулутэрүүдыбыратуубуучагылган

Эс /Memory

Упражнение 26

Подберите английским словам соответствующие русские эквиваленты:

1. *cloud* – солнце, радуга, ветер, туча
2. *dampness* – роса, сырость, пар, мороз
3. *autumn* – лето, зима, весна, осень
4. *drizzle* – лить, дуть, моросить, покрываться льдом
5. *puddle* – грязь, слякоть, лужа, гололедица
6. *heat* – жара, дождь, молния, град
7. *humidity* – иней, влажность, непогода, осадки
8. *nasty weather* – скверная погода, облачная погода, морозная погода, дождливая погода
9. *hurricane* – шторм, снегопад, частый дождь, ураган
10. *temperate climate* – умеренный климат, сухой климат, жаркий климат, влажный климат

климат
влажный климат
мягкий климат
жаркий климат

сухой климат
тропический климат

аба ырайы, климат
нымдуу климат
жумашак климат
ысык климат

нымыз климат
тропиктик климат

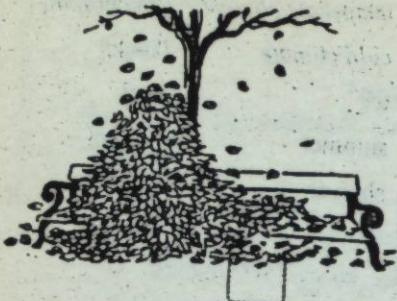
climate [ˈklaɪmət]
humid climate [ˈhju:mɪd]
mild climate [maɪld]
hot climate, [hot],
torrid climate [ˈtɔːrd]
dry climate [draɪ]
tropical climate [tropɪkl]

умеренный климат	мелүүн климат	<i>temperate climate</i> ['temp(ə)ret]
холодный климат	суук климат	<i>cold climate</i> [kəuld]
лед	муз	<i>ice</i> [ais]
лето	жай, жайкы убак	<i>summer</i> [ˈsʌmə]
ливень	кара нешөр, нешер-	<i>shower</i> [ˈʃauə]
	ләп жааган жамғыр,	
	көнектөп жааган	
	жамғыр	
литъ	төгүү, куюу	<i>pour</i> [pʊə]
лужа	чоёт	<i>puddle, pool</i> [pʊdl], [pu:l]
метеорология	метеорология	<i>meteorology</i> [ˌmi:tɪərələdʒɪ]
метеосводка	метеосводка	<i>weather report</i> [ˈweðə] [nɪ:pɔ:rt]
молния	чылыгын	<i>lightning</i> [laitnɪŋ]
мороз	суук, аяз	<i>frost</i> [frɒst]
крепкий мороз	катуу суук	<i>hard frost</i> [ha:d]
страшный мороз	отө катуу суук	<i>terrible frost</i> [terəbɪl]
трескучий мороз	ызыгардуу суук,	<i>sharp frost</i> [ʃɑ:p]
	катуу суук,	
	чыкыроон	
моросить	дыбыратуу, себелөө	<i>drizzle</i> [ˈdrɪzl]
непогода	жаан-чачыңдуу күн	<i>bad weather</i> [bæd] ['weðə]
осадки	жаан-чачын	<i>precipitations</i> [prɪ,sɪpɪ'teɪʃ(e)ns]
осень	куз	<i>autumn</i> [ˈɔ:təm]

Ойлоо/Thinking

Упражнение 27

Расположите рисунки в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Составьте рассказ и придумайте для него название.

пар

погода

ветренная погода

дождливая погода

жаркая погода

засушливая погода

изменчивая погода

морозная погода

мягкая погода

облачная погода

промозглая погода
(дождливая, сырая)

прохладная погода

скверная погода

солнечная погода

теплая погода

тихая погода

тоскливая погода

туманная погода

ужасная (отвратительная) погода

холодная погода

буу

аба ырайы

шамалдаган аба ырайы

аба ырайы жсаанчачындуу

ысык аба ырайы

кургак аба ырайы

өзгөрүүмө аба ырайы

суук аба ырайы

жумашак аба ырайы

булуттуу аба ырайы

салкын жсана нымдунуу аба ырайы

салкын аба ырайы

жаман аба ырайы

ачык аба ырайы

аба ырайы жылуу

лемиреген аба ырайы

көмүлсүз аба ырайы

тумандуу аба ырайы

етю жаман аба ырайы

суук аба ырайы

steam

weather

windy weather

rainy weather

hot weather

dry weather

changeable weather

frosty weather

soft weather,

mild weather

cloudy weather

wet weather

cool weather

nasty weather

sunny weather

warm weather

calm weather

dull weather,

depressing weather

foggy weather

abominable weather,

terrible weather

cold weather

[stū:m]

[’weðə]

[’wɪndi]

[’reini]

[hot]

[drai]

[’ʃeindʒəbə]

[’frosti]

[soft],

[maɪld]

[’klaudi]

[wei]

[ku:ɪ]

[’na:sti]

[’sʌnɪ]

[wo:m]

[ka:m]

[dʌl]

[di’presɪn]

[’fɔ:gɪ]

[ə’bomɪnebl],

[’terəbl]

[kaʊld]

хорошая погода	аба ырайы жасаши
штормовая погода	штормдук аба ырайы
ясная погода	аба ырайы ачык
прогноз погоды	аба ырайынын прогнозу
радуга	көк желе
ронять (листья)	түшүрүү
роса	шүүдүрүм
слякоть	ылай, ылай баткак
снег	кар
снегопад	кар түшүү
солнце	күн
сосулька	тоңгон муз, салаң-дап тоңгон муз
сугроб	касаба, күрткү
сырость	nym, сыз, нымдуулук
таять	эрүү, эрип кетүү
температура	температура
выше нуля	нөлдөн жогору
ниже нуля	нөлдөн толон
средняя температура	орточо температура
термометр	термометр
туман	туман
туча	булут

good weather,	[gud].
fine weather	[fain]
stormy weather	['sto:mɪ]
fair weather,	[fɛə],
clear weather	[klɪə]
weather forecast	['weðəfɔ:s]
rainbow	['reɪnbəʊ]
shed	[ʃed]
dew	[dju:]
slush	[slʌʃ]
snow	[snø]
snowfall	['snøʊfɔ:l]
sun	[sʌn]
icicle	['aɪsɪkl]
snow-drift	['snəudrifɪt]
dampness	['dæmpnəs]
melt, thaw	[melt], [θɔ:]
temperature	['temprətʃə]
above zero	[ə'bvʌ] [,'zɪərəu]
below zero	[bə'ləu] [,'zɪərəu]
average temperature	['æv(e)rɪdʒ]
thermometer	[θə'mɔmitə]
fog (сустой),	[fɒg].
mist (легкий)	[mɪst]
cloud	[klaʊd]

урал

шторы

бороон, чымын-ку-
юп, аябаган катуу
шамал
шторм

hurricane
storm

[hʌŋkən]
[stɔ:m]

Түшүүж/Understanding

Упражнение 28

Подумайте и подберите к идентам из левой колонки соответствующие им толкования из правой колонки:

1. like lightning	A. a time of unusual calm immediately before an expected period of violent activity, passion, etc.
2. in a fog	B. have one's thoughts far away
3. a storm in a teacup	C. very fast
4. the calm before the storm	D. unable to think clearly or understand smth
5. have one's head in the clouds	E. a lot of anger or worry about smth unimportant

Предмет: цвет, качество, форма, размер

Буюмдар: түс, сапат, форма, өлчөм

Thing: Colour, Quality, Shape, Size

Түшүнүк/Understanding

Teacher: What's the shape of the earth?

Johnny: It's round.

Teacher: How do you know it is round, Johnny?

Johnny: All right, it's square, then. I don't want to start an argument about it.

русский	киргызча	English
абрикосовый алый	өрүктүн ачык кызыл,	apricot scarlet
античный	кызыл антинчный,	antique
ароматный	байыркы жыпар жыттуу,	aromatic
атласный	жакшы жыттуу	
бежевый	атлас (атилес)	satin
безвредный	саргыч боз	beige
белоснежный	зыянсыз,	harmless
белый	залалсыз	
бесцветный	аппак, кардай ак	snow-white
	ак	white
	өңсүз, түссүз,	colourless
	ыранызыз, тусу	
блестящий	жок	
	жаркыраган,	brilliant
большой	жылтыраган	
бордовый	чоң	big, large
	кочкул кызыл	claret
брakovанный	брак кылынган,	defective
	бракка чыгарылган, кемчилиги	
	бар	
бронзовый	коло түстүү	bronze
бумажный	кагаз	paper
вогнутый	кабырынкы, кайкы, ичин көздөй	concave
	чункурайган	

юночий
 вредный
 выпуклый
 высокий
 гладкий
 глубокий
 голубой
 горизонтальный
 горячий
 горячий
 грязный
 деревянный
 дешевый
 длинный
 дорогой
 дровный

сасык
 зыяндуу,
 зыян келтируүчүү
 томпок,
 демпейген
 бийик
 жылмакай, тегиз,
 жылма, тегиз
 терен, чункур
 көк
 горизонталдуу,
 горизонталдык,
 түр,
 ачуу
 ысык
 кир
 жыгач
 аран
 узув, узак
 кымбат
 байыркы, мурун-
 ку замандагы,
 эчкеки
 табигый
 темир
 сары-күрен
 сары
 жашыл, кек
 алтын сымал,
 алтын түстүү

stinking
 harmful
 convex
 high
 smooth
 deep
 pale blue
 horizontal
 bitter
 hot
 dirty
 wooden
 cheap
 long
 expensive
 ancient

[ˈstɪŋkɪŋ]
 [harmfʊl]
 [kɒn'veks]
 [haɪ]
 [smuːð]
 [dɪ:p]
 [peɪl] [blu:]
 [hɔr'zəntəl]
 [ˈbɪtə]
 [hɒt]
 [ˈdɜːti]
 [ˈwudn]
 [tʃeپ]
 [lɔŋ]
 [ɪk'spensɪv]
 [eɪnʃ(ə)nt]

Ойлоо/Thinking

Упражнение 29 8-

К кыргызскому слову из левой колонки найдите наиболее близкое к нему по смыслу слово из правой колонки:

1. кең
 2. зыянсыз
 3. жашыл
 4. тоголок
 5. чаң баскан
 6. түссүз
 7. колом
 8. кагыраган
- кыска, тик бурчтуу, эндүү, калың, көк түнүк, жупдон, зыяндуу, бош, залалсыз кызыл, көк, кара, аппак, сары чарчы, тегерек, конустук, кышых, кубдук кагаз, жылмакай, чаңдуу, ысык, кир оңсуз, байыркы, алтын, күрөп, күнүрттөө оор, форма, алчом, түс, сапат катуу, муздак, таза, чоң, кургак

золотой	алтын	golden
изумрудный	зымырыттай,	emerald
	зымырыт түстөн- ген	
	искусственный	
	жасалма	
	таш	
	картон	
	качество	
	каштановый	

[‘gəuld(e)n]	[‘emer(e)ld]
[‘ɑ:tɪfɪsɪəl]	[mæn’mæd]
[steən]	
[‘ka:dbo:d]	[‘kwɔ:lɪtɪ]
[‘ʃeʃtnət]	

квадратный	чарчы, квадраттуу, квадраттык	square	[skwər]	металлический	металл	metallic	[me'tælik]
кирпичный	кирпич	brick	[brɪk]	миндальный	бадам	almond	[a:mənd]
кислый	кычкыл	sour	[sauə]	миниатюрный	жакшынакай,	diminutive	[di'minjutiv]
колоночий	сайгыч, сайгыла- тыч сайыл алтыч	prickly, thorny	[prɪkli], [θɔ:nɪ]	многоугольный	кичининекай,		
конический	конустук	conical	[kənɪk(ə)l]	модный	назик, көркөм		
коралловый	шуру (маржан)	coral	[kɔ:(ə)l]	мокрый	көп бурчтуу	polygonal,	[po'li:gənl]
коричневый	түстүү, кызыл	brown	[braun]	мягкий	модалуу	multangular	[məl'tæŋgjulə]
короткий	кыска	short	[ʃɔ:t]	непрозрачный	суу, суулуу, ным- дуу, суу болгон	fashionable	[fæʃnəbl]
красивый	сулуу, көркөм, сонун	beautiful	[bju:təfʊl]	жумшак	soft	wet	[wet]
красноватый	кызгылт, кызгылтым	reddish	[redɪʃ]	неровный	түз эмес, тегиз	uneven	[ʌn'even]
красный	кызыл	red	[red]	низкий	эмес, кыйышык	low	[ləu]
кремовый	ачык сары кыз- гылт	cream-coloured	[kri:əm,kʌləd]	новый	бою кыска, жа- пыз, кодо	new	[nju:]
кривой	кыйышк, ийри	crooked, curved	[kru:kɪd], [kə:vɪd]	овальный	жаны	oval	[əuv(e)l]
круглый	төгерек, тоголок, жумуру	round	[raund]	огромный	узунча төгерек, сүйрү	huge	[hju:dʒ]
кубический	кубдук	cubical	[kju:bɪk(ə)l]		килейген, абдан		
легкий	женил	light	[laɪt]		зор, абдан чоң, эң		
лиловый	кызгылт көгүш	violet	[va:(i)lɪt]		зор		
лимонный	лимон түстүү	lemon	[le'mən]	одноцветный	бир түстүү	one-coloured	[,wʌn'kʌləd]
маленький	кичине,	little, small	[lɪtl], [smɔ:l]	оранжевый	кызгыл сары	orange	[',ɔ:pɪndʒ]
малиновый	кичинекей, кыска			острый	учтуу, курч, ёткүр	sharp	[ʃa:p]
медный	курән кызыл	crimson	[krimzn]	пепельный	бозомтук, куба	ashy	[',æʃi]
мелкий	жез	coppery	['kɔ:pɪ]	пестрый	ала була	parti-coloured	[,pa:tɪ'kʌləd]
	майда	shallow	[ʃæləu]	пластмассадан	пластмассадан	plastic	[',plæstɪk]

плоский	жалпак	flat	[flæt]	серебряный	күмүш түстүү	silver	[ˈsɪlvə]
полный (<i>наполненный</i>)	толтура, толтурулган, толгон	full	[fʊl]	серый	боз, сур	grey	[greɪ]
прозрачный	тунук, ачык	transparent	[trænsˈpær(ə)n̩t̩]	синий	көк	blue	[blu:]
прямой	түз	straight	[streɪt̩]	сладкий	таттуу, шириң	sweet	[swi:t̩]
прямоугольный	тик бурчтуу	rectangular	[rekˈtaenqjulə]	сломанный	бузулган, сынык	broken	[ˈbrəuk(ə)n̩]
пурпурный	пурпур түс,	purple	[ˈpɔ:rpl̩]	современный	азыркы заманда-	modern,	[ˈmɒdn̩],
пустой	кара кочкул түс бош, ээн, куру, курулай, эч нер- се толтурулбаган, кәндөй	empty	[ˈemptɪ]		гы, ушу көздөги, азыркы заманга	up-to-date	[ʌpt̩də'keit̩]
пушистый	жумшак, үлүүлдөк	downy, fluffy	[ˈdaʊnɪ], [ˈflʌfi]	соленый	ылайык	salted	[ˈsɔ:lɪd̩]
пыльный	чандуу, чаң баскан	dusty	[ˈdʌstɪ]	старинный	түздуу, туздалган	old-fashioned	[ˌɔ:lɪdfæʃ(ə)nd̩]
пятиугольный	беш бурчтуу	pentagonal, five-cornered	[penˈtaeɡənl̩], [faɪvˈko:nəd̩]	старомодный	байыркы, эчаккы, эски	old-fashioned	[ˌɔ:lɪdfæʃ(ə)nd̩]
пятистый	чаар, ала-була, темгилдүү	spotted	[ˈspotɪd̩]		эски модалуу, эски модадагы, эчак эле модадан		
размер	көлем, елчөм	size	[saɪz]		чыккан		
разноцветный	түрдүү түстөгү, түрдүү ырандуу	many-coloured	[ˌmenɪˈkʌlərd̩]				
ровный	тегиз, текши	even	[ˈɪ:vn̩]				
розовый	кызыл, кызгылт	pink	[pɪŋk]				
ромбовидный	ромб сыйктуу	diamond-shaped	[ˈdaɪəmənd(d)ˈjeɪp̩]				
салатный	жашыл сымал түс	light-green	[ˈlaɪt̩ ˈgrɪ:n̩]				
светлый	ачык	light	[laɪt̩]				
серебристый	күмүштей,	silvery	[ˈsɪlv(ə)n̩]				

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 30

По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кырг. Досуңдун бергенинин тишин ачпа.

Англ. Don't look a gift horse in the mouth.

Русск. Дарёному коню в зубы не смотрят.

старый	зски, эскирген	old	[əuld]
стеклянный	айнектүү, айнектен жаалган	glassy	[ˈgla:sɪ]
сухой	кургак,	dry	[draɪ]
	кагыраган,		
	нымызыз		
сферический	сфера сымал,	spherical	[ˈsfenkl]
	сфера формалуу,		
	шар сыйктуу		
твердый	катуу	solid, hard	[ˈsolɪd], [ha:d]
темный	конур, бозомук,	dark	[da:k]
	каралжын,		
	күнүрт, кара		
теплый	көзгө жагымдуу	warm	[wɔ:m]
толстый	калың	thick	[θɪk]
тонкий	жука, ичке	thin	[θɪn]
треугольный	үч бурчтуу	triangular, three-cornered	[tri'æŋgjule], [,θri:,ko:ned]
тупой	мокок, ётпөген	blunt	[blʌnt]
тусклый	күнүрт	dim, dull	[dɪm], [dʌl]
тяжелый	оор	heavy	[ˈhevi]
узкий	тар, кууш, зисиз	narrow	[ˈnærəʊ]
фиолетовый	кызгылт көк	violet	[ˈvaiəlɪt]
форма	форма	form, shape	[fɔ:m], [ʃeɪp]
хаки	хаки	khaki	[ˈka:kɪ]
холодный	суук, салкын,	cold	[kɔuld]
цвет	муздак		
	түс, өн, ыран,		
цилиндрический	ирен	colour	[ˈkʌlə]
	цилиндрлик	cylindrical	[sə'lindrik(ə)]

черноватый

карапын,

blackish

[ˈblækɪʃ]

черный

каараак

black

[blæk]

чистый

таза

clean

[kli:n]

шелковый

жибек, жибектен

silk

[silk]

шероховатый

бодур, бодуракай,

rough

[rʌf]

жымакай эмс

жунден

woolen

[wulən]

шерстяной

кен, эндүү, жазы,

wide

[waɪd]

широкий

кенен

chocolate

[tʃɒkələt]

шоколадный

шоколад түстүү

bright

[braɪt]

яркий

ачык түстүү

Ойлоо/Thinking

Упражнение 31

Прочитайте список слов. Укажите, какое слово является лишним (т. е. не относящимся к данной тематической группе) и почему:

- a) beige, reddish, yellow, large, crimson
- b) sour, old-fashioned, bitter, sweet, salted
- c) cylindrical, cubical, colour, diamond-shaped, round

Работа

Жумуш

Work

Түшүүмүк/Understanding

Математик, врач, биолог, геолог, филолог, инженер, экономист, юрист, архитектор, философ

- ушул адистерден кайсы компиляктүү проблемаларды чөтүүчү топ түзүлөт?
- Колхоздун картошасын жайыноочу.

русский	киргызча	English	дворник	дворник, короо шыпыргыч	yard-keeper	[ˈja:dki:pə]
агроном	агроном	agronomist [ə'grɔ:nəmɪst]	жыныс	акча, пул	money	[ˈmʌni]
адвокат	адвокат	lawyer, attorney [ˈla:yə], [ə'ttɔ:rni]	жынтык	иши, кызмет,	activity	[æk'tiviti]
актер	актер, артист	actor [ˈækte]	жынтык	ишкердик		
актриса	актриса	actress [ˈæktrəs]	жынтык	дипломат	diplomat	[ˈdipləmæt]
аппарат	аппарат	apparatus [ə'pærətəs]	жынтык	директор	director	[dɪ'rekto]
архитектор	архитектор	architect [ˈa:kitekt]	жынтык	долото	chisel	[ˈtʃizl]
астроном	астроном	astronomer [ə'stronəmə]	жынтык	домохозяйка	housewife	[ˈhaʊswaif]
балерина	балерина	ballet dancer [ˈbæleɪ] [ˈda:nə]	жынтык	үйүндө үй жумушун жүргүзүүчүү аял		
банкир	банкир	banker [ˈbæŋkə]	жынтык	тактай	board	[bɔ:d]
безработный	жумушсуз	unemployed [ʌn'plɔɪɪd]	жынтык	саанчы	milkmaid	[ˈmilkmeid]
безработица	жумушсуздуу	unemployment [ʌn'plɔɪmənt]	жынтык	железнодорожник	railwayman	[ˈreilwei'mən]
библиотекарь	китепканачы	librarian [laɪ'briənə]	жынтык	темир жол кызматкери, темир жолчук		
биолог	биолог	biologist [baɪ'ɔ:lədʒɪst]	жынтык	животновод	cattle-breeder,	[,kætl'bri:de]
болт	болт	bolt [bəʊlt]	жынтык	малчы, мал чарбачы	cattleman	[,kætl'men]
бухгалтер	бухгалтер	accountant [ə'kaʊntənt]	жынтык	журналист	journalist	[,dʒɜ:nəlist]
верстак	верстак	joiner's bench [dʒɔɪnəz] [bentʃ]	жынтык	завод	factory	[,fæktri]
весы	тараза	scales [skelz]	жынтык	закреплять	fix	[fiks]
ветеринар	ветеринар	veterinary surgeon [vɛ:tə(r)ə'nərɪ] [sɜ:gən]	жынтык	бекитүү, бекитип кую, бекемдөө		
винт	бурама	screw [skru:]	жынтык	күйим бычуучу	cutter	[,kʌtə]
воспитательница (в детском саду)	тарбиячы, тарбиялоочу (аял)	kindergarten teacher ['kɪndə,gæ:tn] ['tɪ:tʃə]	жынтык	иштеп табуу	earn	[ə:n]
врач	доктур	doctor, physician [ˈdɒktə], [fɪ'ziʃ(ə)n]	жынтык	запас белүктөрү	spare parts	[spe:p] [pa:ts]
выполнять	аткаруу, орундоо	carry out, fulfil ['kæn], [ful'fil]	жынтык	даярдоо, даяр	manufacture,	[,mæenju'fækʃə],
выпускник	бүтүрүүчү окуучу	graduate ['grædju:eɪt]	жынтык	кылуу, белендеө, өндүрүү, даярдан	make, produce	[meik], [prə'dju:s]
геолог	геолог	geologist [dʒi'ɔ:lədʒɪst]	жынтык			
гвоздь	мык	nail [neɪl]	жынтык			

изобретатель	чыгаруу, иштеп чыгаруу
инженер	оилоп чыгаруу- чу, оилоп та- буучу
инструмент	инженер инструмент
искусство	искусство
использовать	пайдалануу
испытывать	сыноо
каменный уголь	таш көмүр
каменщик	каменщик
капитан	капитан
кинорежиссер	кинорежиссер
кирпич	кирпич, кыш
кисть	кисть
клещи	аттиш, кыпчыгыч
клоун	маскарапоз, куудул
колхозник	колхозчу
компания	компания
кондуктор	кондуктор
конох	ат багуучу адам
корреспондент	кабарчы
космонавт	космонавт
крановщик	крановщик
краски	боектор
критик	сынчы

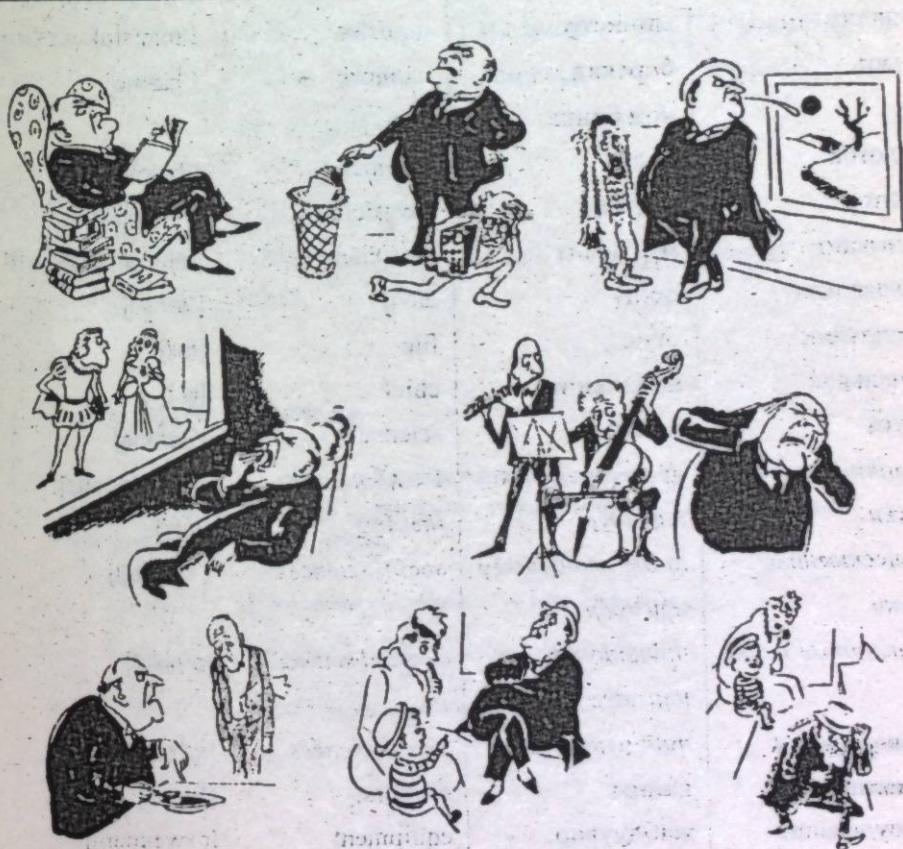
inventor	[in'ventə]
engineer	[en'dʒɪ'nɪə]
instrument, tool	[in'strumənt], [tu:l]
art	[a:t]
use	[ju:s]
test	[test]
coal	[kəul]
bricklayer	['brɪk,leɪə]
captain	[kæptin]
film director	[film] [dɪ'rektə]
brick	[brɪk]
brush	[brʌʃ]
pincers	[pɪn'sez]
clown	[kloun]
collective farmer	[kə'lektiv] ['fa:mə]
company	[kʌmp(ə)nɪ]
conductor	[kən'dukte]
groom, stable-man	[grum], ['steiblmen]
correspondent	[kɔrəs'pondənt]
astronaut,	[æstrənəut],
cosmonaut	[kɔz'mənəut]
crane-operator	[kreɪn'ɔp'eræte]
paints	[peɪnts]
critic	[kritik]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 32

По рисункам составьте рассказ, используя следующие фразеологические выражения:

- big shot* – важная птица
- give oneself airs* – ваясничать
- carry the bag* быть – быть хозяином положения
- find fault with smb./sth.* – придраться, выискивать недостатки
- cut to pieces* – разнести в пух и прах
- swallow one's pride* – терпеть оскорблений
- take smb. down a peg or two* – сбивать с пьедестала
- before one's nose* – куда глаза глядят

кузнец	темир уста	blacksmith	[ˈblæksmɪθ]		шаймандар	
культура	маданият	culture	[ˈkʌltʃə]	образование	билим	education
лётчик	учкуч	pilot, aviator	[ˈpaɪlət], [eɪvɪətə]	обязанность	милдет	duty
маляр	шыбакчы	house-painter	[ˈhaʊs,peɪntə]	обвинитель	айыптоочу	prosecutor
мастер	мастер	foreman	[fɔ:mən]	отвертка	отвертка	screwdriver
математик	математик	mathematician	[ˌmæθəməˈtɪʃən]	отпуск	отпуск	leave, vacation
матрос	матрос	sailor	[ˈseɪlə]	отрасль	тармак	branch
машинист	машинист	engine driver	[ˈendʒɪn] [ˈdraɪvə]	офицер	офицер	officer
медицина	медицина	medicine	[ˈmedsɪn]	официант	официант	waiter
металлург	металлург	metallurgist	[meˈtælədʒɪst]	охотник	мергенчи	hunter
милиционер	милиционер	militiaman	[məˈlɪʃəmən]	парикмахер	чачтарач	hairdresser, barber
министр	министр	minister	[ˈmɪnɪstə]	пастух	малчы, чабан,	herdsman,
молот	барсан,	hammer	[ˈhæmə]		койчу (овец), бадачы, уйчу (коров), жыл- кычы (лошадей)	shepherd
	чоң балка					
молоток	балка	hammer	[ˈhæmə]			
монтер	монтер	electrician	[ɪləkˈtrɪʃən]			
музыкант	музыкант	musician	[mjuˈzɪʃən]			
наковальня	дәшү	anvil	[ˈænvil]	певец		singer
напильник	өгөө	file	[faɪl]			
начальник	начальник	chief	[tʃi:f]			
наука	илем	science	[ˈsaɪəns]			
гуманитарные науки	гуманитардык	the humanities, the Arts	[hjuˈmænətɪz], [a:ts]			
общественные науки	илемдер	social sciences	[ˈsəʊʃəl səns]			
прикладные науки	коом жөнүндөгү					
	илемдер	applied sciences	[eˈplaɪd]			
	прикладной					
	илемдер					
точные науки	так илемдер	exact sciences	[ɪgˈzækt]			
ножницы	кайчы	scissors	[ˈsɪzəz]			
оборудование	жабдуулар,	equipment	[ɪk्�wɪpmənt]			

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 33

По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кырг. *Бодонону сойсо да касап сойсун.*

Англ. *He works best who knows his trade.*

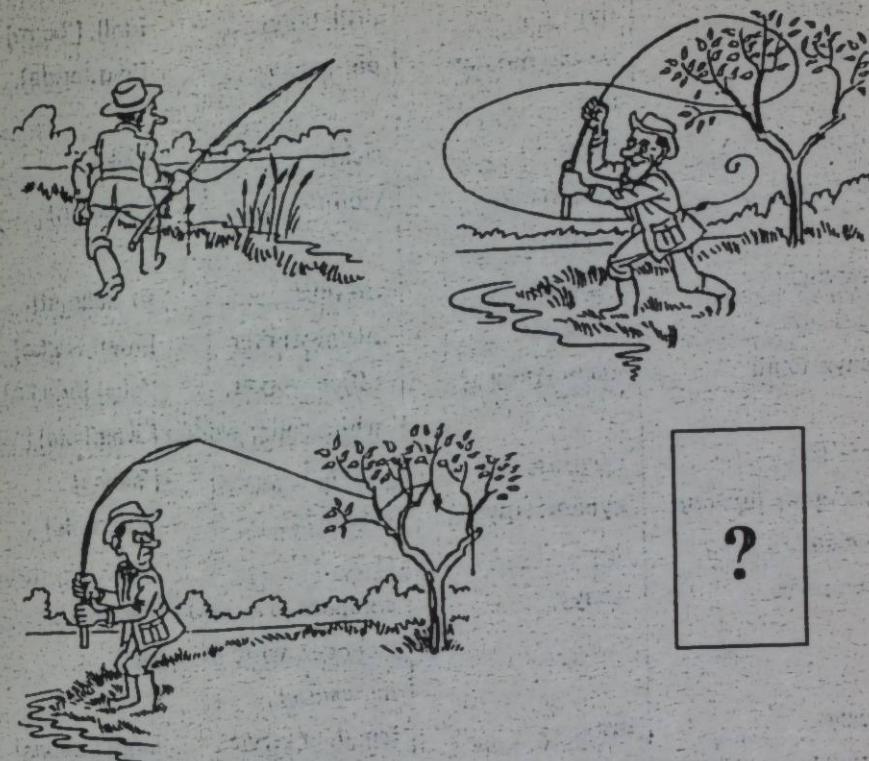
Русск. *Дело мастера боится.*

пекарь	нан бышыруу- чу, наабайчы	baker	[ˈbeɪkə]
пенсионер	пенсионер	pensioner	[ˈpenʃənə]
переводчик	котормочу	translator, interpreter	[træns'leɪtə], [ɪn'tə:pntə]
пианист(ка)	пианист(ка)	pianist	[ˈpiænist]
пила	арaa	saw	[so:]
писатель	жазуучу	writer, author	[ˈraɪtə], [ˈɔ:θə]
плоскогубцы	жалпак тыштүү	pliers	[ˈplaɪəz]
плотник	кычкач	carpenter	[ˈka:pɪntə]
повар	жыгач уста	cook	[kuk]
подъемный кран	повар	lifting crane, hoisting crane	[ˈlɪftɪŋ] [ˈkreɪn], [ˈhɔɪstɪŋ] [ˈkreɪn]
портной	подъемный кран	tailor	[ˈteɪlə]
посол	кийим тигүүчү	ambassador	[əmˈbæsədə]
почтальон	злчи, өкул	postman	[ˈpəʊstmən]
прибивать (гвоздем)	почтоочу	nail	[neɪl]
прибор	мык уруп беси- түү, мык менен кадоо, мыктап бекитүү	device	[dɪˈvaɪs]
применять	аспап, шайман колдонуу, пай- далануу, ишке ашыруу	apply	[ə'plaɪ]
проверять	текшерүү	control	[kən'trəul]
проводка	сым	wire	[waɪə]
прокурор	прокурор	public prosecutor	[ˈpɒblɪk] [ˈprɒsɪkju:tə]
продавец	сатуучу, дүкөнчү	salesman, shop assistant	[ˈseɪlzmen], [ʃɒp] [ə'sɪst(ə)n̩t]

промышленность	енөр жай
легкая промышленность	жекпил онор жай
тяжелая промышленность	уор онор жай
профессия	кесип
пружина	пружина
работа	жумуш, иш, зыгек, кызмат
работать	иштөө, жумуш
рабочий	кылуу, кызмат
радист	кылуу
редактор	жумушчу
резец	радист
ремонтировать	редактор
рояль	кескич
рубашка	ремонттоо,
рыбак	ремонт кылуу

industry	[ˈindəsti]
light industry	[laɪt]
heavy industry	[ˈhevi]
profession	[prəˈfeʃ(ə)n]
spring	[sprɪŋ]
work, labour	[wɜ:k], [ˈleɪbə], [dʒob]
job	[dʒob]
work	[wɜ:k]
worker	[ˈwɜ:ke]
radioman,	[ˈreɪdiə(u)mæn],
radio operator	[ˈreɪdiəʊpɔ:tə] [ˈɛrəgeɪtə]
editor	[ˈedɪtə]
cutting tool	[ˈkʌtə] [ˈkʌtlɪŋ][tu:l]
repair	[rɪ'peɪə]
piano, grand piano	[ˈpjænəʊu], [grænd]
plane	[pleɪn]
fisherman	[ˈfɪʃəmən]

Элестетүү/Imagination

Упражнение 34

Придумайте для рассказа окончание. Передайте основной смысл рассказа в одном предложении.

садовник	бакчы, багбан	park-keeper	[ˈpa:k,kɪ:pə]
сапожник	өтүкчү	shoemaker	[ʃu:,meɪkə]
сварщик	ширеткич, ширетүүчү жумуштуу	welder	[ˈwelde]

сверло	бургу	drill, borer	[drɪl], [ˈbɔ:re]	техник	техник	technician	[tek'niʃ(ə)n]
свинярка	чочко баккан	pig-tender	[ˈpig,tende]	технолог	технолог	technologist	[tek'nɔloɡɪst]
аал	орок	sickle	[ˈsɪkɪ]	токарь	токарь	turner	[tɜ:nə]
серп	кыл кыяк,	violin	[.vaiə'lɪn]	топор	балта	axe	[æks]
скрипка	скрипка	violinist	[ˈvaiəlinɪst]	торговля	соода	trade, commerce	[treɪd], [ˈkɔmə(:)s]
скрипач	скрипкачы	metal-worker	[ˈmetl,we:kə]	тракторист	тракторчу	tractor driver	[ˈtrækte] ['draɪvə]
слесарь	слесарь	office worker,	[ˈɔfɪs] ['we:kə],	транспорт	транспорт	transport	[ˈtrænspo:t]
служащий	кызматкер	white-collar worker	[,waɪt'kɔ:lə] ['we:kə]	автомобильный транспорт	автомобилук	motor transport	[məʊtə]
служба	кызмат, иш	service	[ˈse:vɪs]	водный транспорт	суу транспорту	water transport	[wɔ:tə]
собирать (<i>прибор, машину и т.п.</i>)	кураштыруу	assemble	[e'semblə]	воздушный транспорт	аба транспорту	air transport	[eθə]
сочинять	жазуу	compose (<i>о кампо-зиторе</i>), write (<i>о писателе</i>)	[kəm'peuz], [raɪt]	городской транспорт	шаар транспорту	urban transport	[e:bən]
стаж	стаж	length of service	[leŋθ] ['se:vɪs]	железнодорожный транспорт	төмүр жол транспорту	railway transport	[reilwei]
станок	станок	machine-tool	[mə'ʃi:n tu:l]	морской транспорт	дөңиз транспорту	sea transport	[si:]
сталевар	болот эркүүчү	steel-maker	[sti:l'meɪke]	труба	мор, керней, түтүк	trumpet	[trʌmpit]
столяр	жыгач уста	joiner	[dʒɔɪne]	ученик (<i>подмастерье</i>)	шакирт, улантуучу, жолдоочу	apprentice	[e'prentis]
строитель	куруучу,	builder	[ˈbɪldə]	ученый	окумуштуу, илимпоз	scientist	[saientist]
строительство	курулушчу	construction	[kən'strʌkʃ(ə)n]				
стройка	курулуш, куруу	building	[ˈbɪldɪŋ],				
стюардесса	курулуш	construction	[kən'strʌkʃ(ə)n]				
	стюардесса	stewardess,	[ˈstjuədəs],				
		air hostess	[eə] [ˈhaʊstɪs]				
		judge	[dʒudʒ]				
		prompter	[ˈprɒmtə]				
		dancer	[ˈda:nse]				

учитель (школьный)	мугалим,	school-teacher	[ˈsku:l,ti:tʃə]
фармацевт	октуучу	pharmacist	[,fɑ:mə'sju:tɪst]
фермер	фармацевт	farmer	[ˈfa:mə]
физик	фермер	physicist	[ˈfɪzɪsɪst]
фирма	физик	firm	[fɜ:m]
фотоаппарат	фирма	camera	[ˈkæm(ə)rə]
фотограф	фотоаппарат	photographer	[fə'tɔgrəfə]
фрезеровщик	фотограф	milling-machine	[ˈmilinjmeʃn]
функционировать	фрезеровщик,	operator	[ˈɔpe'reɪtə]
	фрезерчи	function	[fʌnʃn(k)(ə)n]
	аракет кылуу,		
	иштөө		
химик	иштөө	chemist	[ˈkemɪst]
художник	химик	artist, painter	[ˈɑ:tɪst], [ˈpeɪntə]
циркуль	сүрөтчү	dividers	[dɪ'veɪdəz]
шахта	циркуль	mine	[maɪn]
угольная шахта	шахта	coal mine	[keʊlmaɪn]
шахтер	таш көмүр шах-	miner	[ˈmaɪnə]
шофер	тасы	driver	[ˈdraɪvə]
щипцы	шахтер	tongs, pincers	[tɔŋz], [ˈpɪnsəz]
	шофер, айдоочу		
	кычкач, кыпчу-		
	ур, ат тиш, чым-		
	чуур		
экономист	экономист	economist	[ɪ'kɒnəmɪst]
электрик	электрик	electrician	[ɪ'lektrɪʃn]
электростанция	электростанция,	electric power sta-	[ɪ'lektrɪk] [ˈpaʊə]
	электр станция-	tion	[ˈsteɪʃn(ə)n]
	сы		
юрист	юрист	lawyer	[laʊə]

Растительный мир

Өсүмдүктөр дүйнөсү

Flora

Түшүүк/Understanding

Farmer: What are you doing up in that tree, boy?

Boy: One of your apples fell down, and I'm trying to put it back.

ЦВЕТЫ – ГҮЛДӨР – FLOWERS

русский	киргызча	English
анютины глазки	алагүл	pansy [ˈpænzi]
астра	астра	aster [ˈæsteɪ]
букет	букет	bunch, bouquet [bʌntʃ], [bu'keɪt]
гвоздика	гвоздика	carnation [ka:'neɪʃ(ə)n]
георгин	георгин	dahlia [dælɪə]
гладиолус	гладиолус	gladiolus [glædɪə'lʊəs]
душистый горошек	жылтуу буурчак	sweet pea [swi:t] [pi:]
вязывь	мөмө байлагыч	ovary [ˈəvərəɪ]
ирис	чекилдек	iris [ˈaɪərɪs]
клумба	клумба	flower-bed [ˈflaʊərbɛd]
кактус	кактус	cactus [ˈkækṭəs]
колокольчик	конгуроо гүл	bluebell [ˈblu:bel]
крокус	крокус	crocus [ˈkrəukəs]
ландыш	ландыш	lily of the valley [ˈlili] [ˈvæli]
лепесток	желекче	petal [ˈpetl]
лилия	лилия	lily [ˈlili]
лютик	лютик	buttercup [ˈbʌtəkʌp]
мак	апийим	poppy [ˈpɔ:pɪ]
маргаритка	маргаритка	daisy [ˈdeɪzɪ]
нарцисс	нарцисс	narcissus [na:ˈsɪsəs]
незабудка	незабудка	forget-me-not [fə'getmɪnət]
одуванчик	каакым	dandelion [dændɪlɪən]
орхидея	орхидея	orchid [ˈɔ:kɪd]
пестик	энелик	pistil [ˈpɪstɪl]
пион	пион	peony [ˈpiəni]
подснежник	байчечекей	snowdrop [snəʊdrɒp]

подсолнечник	куи карама, куи багыш куую, суу куюу, чачуу, сугаруу	sunflower	[ˈsʌnflaʊə]
поливать	роза	water	[ˈwɔ:te]
	ромашка	rose	[rəuz]
	сирень	camomile	[ˈkæməməɪl]
	тычинка	lilac	[ˈlailæk]
	тюльпан	stamen	[ˈsteɪmen]
	фиалка	tulip	[ˈtju:lip]
	хризантема	violet	[ˈvaɪəlit]
	цветок	chrysanthemum	[kri:sænθ(ə)məm]
	живой цветок	flower	[ˈflaʊə]
	искусственный цветок	natural flower	[ˈnætʃr(ə)fl]
	комнатный цветок	artificial flower	[a:tɪ'fiʃ(ə)fl]
	садовый цветок	window plant,	[ˈwindəu] [pla:nt]
	полевой цветок	indoor plant	[ˈindo:] [pla:nt]
		cultivated	[ˈkaltivēitid]
		flower	
		wild flower	[waɪld]

ДЕРЕВЬЯ – ДАРАКТАР – TREES

акация	акация	acacia	[ə'keɪʃə]
береза	кайың	birch	[bɪ:tʃ]
боярышник	долоно	hawthorn	[hɔ:θɔ:n]
верхушка	учу	top	[tɔ:p]
ветка	бутак, бутакча, шак	branch	[bra:ntʃ]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 35 ↗

Дополните предложения подходящими по смыслу словами:

bluebell, dandelion, rose, poppy, sunflower

- A is a flower, often with a pleasant smell, which grows on a bush with stems that have sharp points called thorns on them.
- A is a very tall plant with large yellow flowers. Oil from seeds is used in cooking and to make margarine.
- are plants that have blue bell-shaped flowers on thin upright stems.
- A is a plant with a large, delicate flower, usually red in colour. The drug opium is obtained from one type of
- A is a wild plant which has yellow flowers with lots of thin petals. When the petals of each flower drop off, a fluffy white ball of seeds grows.

вишня
группа
дерево
дуб
ель
ива
карагач

чиc
алмурат
дарак
дуб, эмсн
карагай
тал
кара жыгач

cheny-tree
pear-tree
tree
oak
fir
willow
elm

[ˈtʃertri:]

[ˈpeətri:]

[tri:]

[əuk]

[fe:]

[ˈwileu]

[elm]

каштан	каштан	chestnut	[ˈtʃesnʌt]
кедр	кедр	cedar	[ˈsi:də]
клен	клен	maple	[ˈmeipl]
кора	кабык	bark	[ba:k]
корень	тамыр	root	[ru:t]
крона	жыгачтын башы	crown	[kraun]
лес	токой	forest	[fɔ:nst]
лист	жалбырак	leaf	[li:f]
листва	жыгачтын жалбырактары	foliage	[ˈfəuliɪdʒ]
лиственница	лиственица	larch	[la:tʃ]
липа	липа	lime	[laim]
осина	бай терек	aspen	[ˈæspən]
пальма	пальма	palm	[pa:m]
пень	дұмұр	stump	[stʌmp]
побег	жаш бутак, жаш чырпық	shoot, sprout	[ʃu:t], [spraut]
почка	бұр, күчүк, бұчұр	bud	[bʌd]
слива	кара өрүк	plum-tree	[ˈplʌmtri:]
сосна	кызыл карагай	pine-tree	[ˈpaintri:]
ствол	сөңгек	trunk	[trʌŋk]
сук	чон бутак	limb, bough	[lim], [bau]
тополь	терек	poplar	[ˈpɔ:plə]
черешня	гилас	cherry-tree	[ˈtʃerri:ti:]
яблоня	алма жыгачы	apple-tree	[ˈæpltri:]
ясень	ясень	ash	[æʃ]

Упражнение 36

По рисункам составьте рассказ и придумайте для него название.

ОВОЩИ И БАХЧЕВЫЕ КУЛЬТУРЫ-
ЖАШЫЛЧАЛАР ЖАНА БАКЧА ӨСҮМДҮКТӨРҮ -
VEGETABLES, MELONS AND GOURDS

арбуз	дарбыз	water-melon	[wɔ:tə,melən]
баклажан	баклажан	aubergine	[əubədʒɪ:n]
дыня	коон	melon	[melən]
кабачок	кабакча	vegetable	[‘vedʒɪtəbl]
картофель	картошка, картешкө	mattow	[‘mærəʊ]
капуста	капуста	potato	[pa’teɪtəʊ]
лук	пияз	cabbage	[‘kæbɪdʒ]
морковь	сабиз	onion	[‘ʌnjən]
овощ	жашылча	carrot	[‘kærət]
огород	огород	vegetable	[‘vedʒɪtəbl]
огурец	бадыраң	kitchen-garden	[,ki:tʃən’ga:dən]
перец	калемпир	cucumber	[‘kjū:kʌmbə]
помидор	помидор	pepper	[‘pepə]
редис	редис	tomato	[tə’mɑ:təʊ]
свекла	кызылча	radish	[‘rædɪʃ]
тыква	ашкабак	beet	[bi:t]
цветная капуста	гүлдүү капуста	pumpkin	[‘plʌmpkɪn]
чеснок	сарымсак, сасык пияз	cauliflower	[‘kɒli,flaʊə]
		garlic	[‘gɔ:lik]

ФРУКТЫ И ЯГОДЫ – МӨМӨЛӨР ЖАНА ЖЕР
ЖЕМИШТЕР – FRUIT AND BERRIES

абрикос	өрүк, абрикос	apricot	[ˈeɪprɪkət]
ананас	ананас	pineapple	[ˈpaɪnæpəl]
апельсин	апельсин	orange	[ˈɒrɪndʒ]
банан	банан	banana	[bəˈna:nə]
виноград	жұзұм	grape	[greɪp]
вишня	чиш	cherry	[ˈtʃerɪ]
голубика	голубика	blueberry	[ˈblu:b(b)eɪnɪ]
гранат	анаар	pomegranate	[ˈpəm,grænət]
грейпфрут	грейпфрут	grapefruit	[ˈgreɪpfru:t]
груша	алмурат	pear	[peə]
ежевика	бұлдырқен	blackberry	[ˈblækb(e)ɪn]
инжир	анжир	fig	[fɪg]
клубника	клубника	strawberry	[ˈstrɔ:b(b)eɪnɪ]
клюква	клюква	cranberry	[ˈkreɪnb(e)ɪnɪ]
кожища	жука кабық	peel, skin	[pi:l], [skɪn]
косточка	данек	stone	[stəʊn]
крыжовник	крыжовник	gooseberry	[ˈguzb(e)ɪnɪ]
лимон	лимон	lemon	[ˈlemən]
малина	дан курай,	raspberry	[ˈra:zb(e)ɪnɪ]
манго	малина	mango	[ˈmæŋgəʊ]
мандарин	манго	mandarin,	[ˈmændərɪn],
мякоть	жемиштін эти	tangerine	[tæn'dʒeɪnɪn]
персик	шабдалы,	pulp	[pʌlp]
	шапталы	peach	[pi:tʃ]
слива	кара өрүк	plum	[plʌm]

смородина	карагат	currant	[ˈkʌrnt(ə)nt]
красная смородина	қызыл карагат	red currant	[red]
черная смородина	чыны карагат	black currant	[blaek]
финик	курма	date	[deit]
фрукт	жемиш, мәмә	fruit	[fru:t]
хурма	хурма	persimmon	[pe:simən]
черемуха	черемуха	bird cherry	[bə:d] [ˈtʃerɪ]
черешня	гилас	cherry	[tʃerɪ]
черника	черника	bilberry	[bɪlb(e)ɪn]
яблоко	алма	apple	[æpl]
ягода	жемиш,	berry	[ben]
	жер жемиш		

ЗЛАКИ – ДАН ӨСҮМДҮКТӨР – GRAMINEOUS PLANTS

бамбук	бамбук	bamboo	[bæmˈbu:]
гречиха	гречиха	buckwheat	[bʌkwi:t]
колос	машак, баш	ear	[iə]
кукуруза	меке жұғору,	maize	[meɪz]
	жұғору		
овес	сулу	oats	[outs]
початок	сото, мардек	ear	[iə]
просо	таруу	millet	[ˈmilit]
пшеница	буудай	wheat	[wi:t]
рис	шалы, күрүч	rice	[rais]
ржань	кара буудай	rye	[rai]
тростник	камыш	reed, cane	[ri:d], [keɪn]
сахарный тростник	канит камышы	sugar-cane	[ˈjuga:kain]
ячмень	арпа	barley	[ˈba:li]

ОРЕХИ – ЖАҢГАКТАР – NUTS

греческий орех
земланий орех
кедровые орехи
кокосовый орех
лесной орех
миндаль
орех
фундук

жангак
жер жангак,
арахис
кедр жангагы
кокос жангагы
токой жангагы
бадам
жангак
фундук

walnut
peanut

cedar nuts
coconut
hazelnut
almond
nut
filbert

[ˈwɔ:lnt]
[ˈpi:nʌt]

[ˈsɪ:də] [nəts]
[ˈkəukənʌt]
[ˈheɪzlnt]
[a:mənd]
[nʌt]
[fɪlbət]

Ойлоо/Thinking

Упражнение 37

Определите закономерность перечисления слов и продолжите ряды:

- a) кара жыгач, кайың, карагай,
- b) апийим, байчекей, экоогазын,
- c) бадыраң, сабиз, пияз,
- d) бадам, жаңгак, фундук,
- e) алмурут, ална, жұзұм,

Семья

Үй-бүле

Family

Түшүүк/Understanding

Кичинекей Султандын чоң знеси конурук тартып жатат. Башка белмөдөн апасы Султандан сурайт:
– Султан, чоң энен үктадыбы?
– Ооба, мурду гана ойгоо, – дептири Султан.

русский	киргызча	English		эрдүү	
бабушка	чоң энс, тай энс	grandmother	[ˈgrænð(d)ˌmʌðə]	зять (муж дочери)	күйөө бала
бездетный	баласыз, баласы жок	childless	[ˈtʃaɪldləs]	зять (муж сестры)	son-in-law [ˈsʌnɪnləʊ]
близнец	эгиз	twin	[twɪn]	мать	жездэ
брать	бир тууган, уялаш тууган	brother	[ˈbrʌðə]	мачеха	брат-ин-ль [brʌðə-in-ləʊ]
сводный брат	аталаш (энелеш) ага же ини	cousin	[ˈkʌzn]	муж	мать [ˈmʌðə]
двоюродный брат	атаалары же энелери бир тууган ага же ши	stepbrother	[ˈsteprʌðə]	незамужняя	степмать [stɛpmʌðə]
вдова	жессир аял	widow	[ˈwɪdəʊ]	невеста	хозяй [hɒzɪ]
вдовец	аялы елген, эркек	widower	[ˈwɪdəʊər]	невестка (жена сына)	хозяин [hɒzɪn]
внук	неберс (уулунун же кызынын уулу)	grandson	[ˈgræn(d)sʌn]	невестка (жена брата)	хозяйка [hɒzɪnka]
внучка	неберс (уулунун же кызынын кызы)	granddaughter	[ˈgræn,dɔ:tə]	отец	отец [fɑ:tə]
дедушка	чоң ата, тай ата	grandfather	[ˈgræn(d),fa:ðə]	отчим	степфатер [stɛpfɑ:tə]
дедушка и бабушка	чоң ата жана чоң энс, тай ата жана тай энс	grandparents	[ˈgræn(d),peər(e)nts]	падчерица	степдочь [stɛpdɔ:tə]
дети	балдар	children	[ˈtʃɪldr(e)n]	пасынок	степсынок [stɛpsvn]
дочь	кыз	daughter	[ˈdɔ:tə]		
дядя	тай аке, байке, ага, аке	uncle	[ˈʌŋkl]		
жена	аял, зайып, катын	wife	[waɪf]		
женатый	аялдуу, катындуу,	married	[ˈmaɪnd]		
женщина	зайыбы бар	fiance	[fi:a:nseɪ]		
замужняя	кыз көрүп жүргөн жигит	married	[ˈmaɪnd]		
	күйөөгө чыккан,				

Түшүнүүк/Understanding

Упражнение 38
По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кырг. Ар кимдин өз жүргүү өзүнө чак.

Англ. A burden of one's own choice is not felt.

Русск. Своя ноша не тянет.

племянник	ини (сын брата), жээн (сын сестры)	nephew	[ˈnefju(:)]
племянница	карындаш (дочь бра- та), жээн (дочь сест- ры)	niece	[ni:s]
поколение	урук, укум-тукум, тукум	generation	[dʒene'reɪʃn]
потомок	тукум	descendant	[di'sendənt]
ребенок	бала	child	[χaɪld]
родитель	ата (родитель), энс (родительница)	parent	[ˈpeər(ə)nt]
родственник	тууган, туушкан жакын тууган	relative, relation	[ˈreleɪtɪv], [rɪ'læʃn]
ближайший род- ственник	кыйыр тууган	close relative	[klaʊs]
дальний родст- венник	үйлөнүү төй	forty-second	[fɔ:tɪ'sek(ə)nd]
свадьба	кумүш той	cousin	[ˈkʌzn]
серебряная сва- дьба	алтын той	wedding	[ˈwedɪŋ]
золотая свадьба	бриллиант той	silver wedding	[ˈsɪlvə]
бриллиантовая	кайын ата	golden wedding	[ˈgəuld(ə)nɪŋ]
свадьба	кайын энс	diamond	[ˈdaɪəmənd]
свекор (отец мужа)	буле, үй-буле, бала-чака	wedding	
свекровь (мать мужа)	эже (старшая), ка- рындаш (младшая по	father-in-law	[fɑ:ðən'lu:]
семья		mother-in-law	[mʌðən'lu:]
сестра		family	[ˈfæmili]
		sister	[ˈsiste]

двоюродная сес-
стра

сводная сестра

сын

тесть (отец же-
ны)

тетя

теща (мать же-
ны)

холостяк
холостой

отношению к брату),
синди (младшая по
отношению к сестре)

аталары же энелери
бир тууган эжэ же
сиңди

аталаш (энгелеш) эжэ
же сиңди

уул

кайын ата

тай эжэ (сестра ма-
тери), эжс (сестра
отца), жене

кайын энс

бойдок

бойдок, бойбоктук

cousin

[ˈkʌzn]

stepsister

[ˈstep,sistə]

son

[sʌn]

father-in-law

[ˈfa:ð(ə)rɪnlə]

aunt

[a:nt]

mother-in-law

[ˈmʌð(ə)rɪnlə]

bachelor

[ˈbætʃ(ə)lə]

unmarried,

[ʌn'mænd],

single

[ˈsinggl]

Көңүл/Attention

Упражнение 39 ↗

Разделите последовательность букв вертикальной линией
на отдельные английские слова:

- a) parentchildauntsonbachelorweddingmotherfamilyhusband
- b) grandmotherwidowgrandsontwindaughterunclefiancesingle
- c) wifestepmotherstepfathergenerationsisterscousinunmarried

Спорт

Спорт

Sport

Түшүүк/Understanding

The champion was told that he had a temperature.

Champion: How high is it, Doctor?

Doctor: A hundred and one.*

Champion: And what's the world record?

* по Фаренгейту

русский	кыргызча	English
автомобильный	автомобилдик	motoring [ˈməutəriŋ]
спорт	спорт	
альпинизм	альпинизм	mountaineering [ˌmauntai'niərɪŋ]
альпинист	альпинист	mountaineer [ˌmauntai'niər]
атлет	атлет	athlete [ˈæθli:t̩]
атлетика	атлетика	athletics [əθlə'tiks]
легкая атлетика	жөңүл атлетика	track and field [træk] [fi:lđ]
тяжелая атлетика	оор атлетика	athletics [ˈhevi]
бадминтон	бадминтон	badminton [ˈba:dminṭən]
баскетбол	баскетбол	basketball [ˈba:skitbɔ:l]
баскетболист	баскетболчу	basketball-player [ˈba:skitbɔ:l'pleɪə]
бассейн	бассейн	swimming-pool [ˈswimɪŋpu:l]
бег	ЖҮГҮРҮҮ, жөө байге, жөө жарыш	running [ˈrʌnɪŋ]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 40
По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кырг. Дени соонун жасы соо.

Англ. A sound mind in a sound body.

Русск. В здоровом теле здоровый дух.

марафонский бег

алыска чуркоо,
алыска жаа жаса-
рышую

бегун

жөө күлүк

бокс

бокс

боксер

боксер

болельщик

куйермен

"болеть"

куйүп-бышуу

борьба

куреш, кармаш

водное поло

суудагы поло

волейбол

волейбол

вратарь

дарбазачы

велогонка

велосипед жары-
ши

велосипед

велосипед

велосипедист

велосипедчи

велосипедный спорт

велосипед спорту

гандбол

гандбол

гимнаст

гимнаст

гимнастика

гимнастика

Marathon race

[ˈmærəθ(ə)n]
[reɪs]

runner

[ˈrʌne]

boxing

[ˈbɔksɪŋ]

boxer

[ˈbɔkse]

fan

[fæn]

support

[sə'pɔ:t]

wrestling

[ˈreslin]

water polo

[ˈwɔ:tə]

volley-ball

[ˈvɔ:lɪbɔ:l]

goalkeeper

[ˈgəul,kī:pə]

cycle race

[saɪklɪ] [reɪs]

bicycle

[ˈbaɪsɪkl]

cyclist

[ˈsaɪklɪst]

cycling

[ˈsaɪklɪŋ]

handball

[hændbo:l]

gymnast

[dʒɪm'næst]

gymnastics

[dʒɪm'næstɪks]

Упражнение 41

Расположите средние сюжетные рисунки рассказа в порядке временного следования событий (последовательность пронумеруйте). Передайте основной смысл рассказа в одном предложении.

гимнастический	гимнастикалык	gymnastic	[dʒɪm'næstɪk]	конькобежный спорт	конъки тебүүчү	skating	[ˈsketɪŋ]
гимнастический зал	гимнастика ой-налуучу зал	gymnasium,	[dʒɪm'neɪzjəm],	спорт	культуризм	body-building	[ˈbɒdi,bɪldɪŋ]
гимнастические упражнения	гимнастикалык машигуулар	gym	[dʒɪm]	культуризм	культуррист	body-builder	[ˈbɒdi,biɫde]
гимнастические снаряды	гимнастика снаряддары	gymnastics,	[dʒɪm'næstɪks],	лыжа	лыжник	ski	[ski:]
гол	гол	gymnastic exercises	[ˈeksəsaɪzɪz]	лыжный спорт	лыжники	skier	[ˈski:e]
гольф	гольф	gymnastic apparatus	[dʒɪm'næstɪk ə'pærətəs]	матч	лыжка спорту	skiing	[ˈski:nɪŋ]
гребля	кайыкты калак менен айдал жүр-	goal	[ˈgoʊl]	матч	матч	match	[mætʃ]
дзюдо	дзюдо	golf	[gɔlf]	медаль	медаль	medal	[ˈmedɪl]
дзюдоист	дзюдоист	rowing	[rəʊɪŋ]	золотая медаль	алтын медаль	gold medal	[gauld]
забег	жарыш, жарыш-	judo	[dʒu:dəʊ]	серебряная медаль	кумүш медаль	silver medal	[ˈsɪlvə]
третья	шую, чуркоо	judoist	[dʒu:dəʊɪst]	бронзовая медаль	кало медаль	bronze medal	[brɔnz]
капитан	көрүүчү	race	[reɪs]	метание	ыргытуу	throwing	[θ्रeʊɪŋ]
каток	капитан	spectator	[spɛk'teɪtə]	наездник	атчан	horse rider	[hɔ:s] [raɪdə]
команда	каток	captain	[kæptɪn]	Олимпиада оюн-	Олимпиада оюн-	Olympic Games	[eu'limpɪk]
футбольная команда	команда	skating-rink	[ˈskeɪtɪŋrɪŋk]	дары	дары	[geimz]	
хоккейная команда	футбол команда-	team	[ti:m]	очко	очко	point	[pɔɪnt]
	сы, футболчулар	football team	[ˈfʊtbɔ:l]	плавание	сууда сүзүү,	swimming	[ˈswimɪŋ]
	командасы	ice-hockey team	[aɪs,hɔki]	пловец	чабак уруу		
	хоккей команда-	skates	[skeɪts]	победа	сууга сүзгүч ки-	swimmer	[ˈswime]
	сы	skater	[skeɪteɪ]	поражение	ши, сүзгүч	win, victory	[wɪn], [vɪkt(ə)n]
конъки	конъки			прыгун	жениш	defeat	[dɪ'fi:t]
конькобежец	конъки тебүүчү			прыжок	женилүү	jumper	[ˈdʒʌmpə]
	спортсмен			прыжок в высоту	секиргич	jump	[dʒʌmp]
				прыжок в длину	секириүү	high jump	[hai]
					бийштиккө секи-		
					РҮҮ		
					узундукка секи-		
					РҮҮ	broad jump	[bro:d]

разминочка	машыгуу
рекорд	рекорд
скакун	ат чабыш, ат ча-
соревнование	буу, байгэ
<i>соревнование на ку-</i> <i>бок</i>	мелдеш, жарыш,
спортсмен	мелдешин
стадион	кубок мелдешүү
стрельба	спортсмен
<i>стрельба из лука</i>	стадион
	атуу, атышуюу
	жсаа тартуу,
	жсаа атуу

limbering-up	[lɪm'bə:nɪŋ,ʌp]
warm-up	['wɔ:mʌp]
record	[rə'kɔ:d]
horse-race	[hɔ:sreis]
competition	[,kɒmpə'tɪʃn(ə)n]
<i>cup competition</i>	[kʌp]
sportsman	[spo:tsmən]
stadium	[’steɪdjəm]
shooting	[’ʃu:tɪŋ]
archery	[’ɑ:tʃəri]

Tʃwɪŋwɪk/Understanding

Упражнение 42

Упражнение 42
По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Придумайте для него название. При составлении рассказа обратите внимание на динамику ситуации (как она разворачивается во времени и пространстве), эмоциональные состояния изображенных персонажей.

судья	судья	referee	[rɪ'fɪər]
счет	счет	score	[skɔː]
теннис	теннис	tennis	[tenɪs]
теннисист	теннисист,	tennis-player	[tenɪs,pleɪə]
	теннисчи		

тренер	тренер	coach	[kəʊtʃ]
тренироваться	машыгуу	train	[treɪn]
трибуна	трибуна	stand	[stænd]
туризм	туризм	hiking	[ˈhaɪkɪŋ]
турнир	турнир	tournament	[tʊənəmənt]
утренняя зарядка	эртэнмененки за- рядка	morning exercises	[ˈmɔ:nɪŋ ˈeksəraɪzɪz]
фехтовальщик	фехтовальщик	fencer	[ˈfensə]
фехтование	фехтование	fencing	[ˈfensɪŋ]
фигурное катание	коңкүнүн фигу- рапалуу тебүү	figure skating	[ˈfige] [ˈskeɪtɪŋ]
фигурист	фигурист	figure skater	[ˈfige] [ˈskeɪteɪr]
финал	финал	final	[ˈfaɪnl]
футбол	футбол	football	[ˈfʊtbɔ:l]
футболист	футболист	football-player	[ˈfʊtbɔ:l,pleɪə]
ходьба (спортивная)	жөө жүрүү, басуу, басып жүрүү	walking	[ˈwɔ:kɪŋ]
хоккеист	хоккенист, хоккейчи	hockey-player	[ˈhɔ:kɪ,pleɪə]
хоккей	хоккей	hockey	[ˈhɔ:kɪ]
чемпион	чемпион	champion	[ˈtʃæmpjən]
чемпион мира	дүйнөнүн чемпио- ну	champion of the world	[ˈwɔ:ld]
чемпионат	чемпионат	championship	[ˈtʃæmpjənʃɪp]
чемпионат мира	дүйнөнүн чемпио- наты	world champion- ship	[ˈwɔ:ld]
шахматист	шахматчи	chess-player	[ˈtʃes,pleɪə]
шахматный турнир	шахматтык тур- нир	chess competition	[tʃes] [ˌkɒmpə'tɪʃ(ə)n]

шахматы	шахматы	chess	[tʃes]
шашка (шашечный с- толик)	шашка	weight-lifting	[wei:t,li:fɪŋ]
шашкист	шашкист	weight	[wei:t]
шашка	шашка	weight-lifter	[wei:t,li:fə]
шашка	шашка	weight-lift	[wei:t,li:fɪt]

Эс /Memory

Упражнение 43

Для каждого слова подчеркните правильный для него вариант фонетической транскрипции:

captain:	[ka:pti:n], [kæptɪn], [kaptɪn]
golf:	[gɔ:l], [gɔ:l], [gɔ:l]
chess:	[tʃes], [θes], [tʃes]
coach:	[ka:tʃ], [kætʃ], [kəutʃ]
defeat:	[di:fɪ:t], [di'fi:t], [di'feɪt]
cycling:	[sɪklɪŋ], [saɪklɪŋ], [sə:kɪŋ]
rowing:	[rəʊɪŋ], [raʊɪŋ], [rə:ŋ]
jumper:	[dʌmpə], [dʒi:mprə], [dʒʌmpə]
referee:	[rɪ:fɪ], [refə'n:], [re'fɪ]
gymnastic:	[dɪm'næstɪk], [dim'na:stɪk], [dʒɪm'næstɪk]

Человек: внешность, возраст, части тела

**Адам: кебете, жаш, дененин
белүктөрү**

**Human Being: Appearance,
Age, Parts of Body**

Түшүпүк/Understanding

Mother: You are five today. Happy birthday to you!

Tommy: Thank you, Mama.

Mother: Would you like to have a cake with five candles on it for your birthday party?

Tommy: I think I'll better have five cakes and one candle, Mama.

Түшүпүк/Understanding

Упражнение 44 →

Дополните предложения словами, подходящими по смыслу и форме (единственное или множественное число):

eye, skin, head, hair, tooth, nose, freckle, lip, eyebrow, forehead

1. Your are the lines of hair which grow above your eyes.
2. Your is the natural covering of your body.
3. are small light brown spots on someone's skin, especially on their face.
4. Your are the parts of your body with which you see.
5. Your is the top part of your body, which has your eyes, mouth, and brain in it.
6. Your is the fine threads that grow in a mass on your head.
7. Your is the area at the front of your head between your eyebrows and your hair.
8. Your is the part of your face which sticks out above your mouth. You use it for smelling and breathing.
9. Your are the two outer parts of the edge of your mouth.
10. Your are the hard white objects in your mouth, which you use for biting and chewing.

русский	киргызча	English
бакенбарды	бакенбардалар	whiskers, side-whiskers [‘wɪskəz], [‘saɪd, wɪskəz]
бедро	сан	hip, thigh [hɪp], [θai]
белокурый	сарыл	fair [feə]

волосы	чач	hair	[haɪə]
вьющиеся волосы	тармал чач	curly hair	[ˈkə:li]
гладкие волосы	жылмакай чач	sleek hair	[sli:k]
густые волосы	кою чач	thick hair	[θik]
коротко остриженные волосы	кыска кыркылган чач	bobbed hair	[bəbd]
прямые (невьющиеся) волосы	тармал эмес чач	straight hair	[streit]
пушистые волосы	уулдөк чач	fluffy hair	[flu:fɪ]
распущенные волосы	жазып жиберген чач	loose hair, tresses	[lu:s], [tressɪz]
редкие волосы	суюк, сейрек чач	thin hair	[θɪn]
рыжие волосы	сары чач	red hair	[red]
светлые волосы	сары чач	fair hair	[feɪ]
серые волосы	ак чач	grey hair	[greɪ]
темные волосы	конур чач	black hair	[bla:k]
черные волосы	кара чач	black hair	[bla:k]
внешность	сырткы түр,	appearance	[ə'priər(ə)ns]
	сырткы керүнүш,		
	кебете		
выражение (лица, глаз)	караш, кароо, түрү	expression	[ɪks'preʃ(ə)n]

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 46

По рисункам составьте рассказ, учитывая смысл пословицы.
Используйте слова темы.

Кирг. Кайғы жокто кайғы болду, огой кайнасенин олгону.
Англ. That which one least anticipates soonest comes to pass.
Русск. Не было печали, так черти накачали.

глаз	көз	-eye	[aɪ]	кожа	тери	skin	[skɪn]
выпуклые глаза	тостойгон, бады-	prominent eyes,	[prəmɪnənt],	колено	тиңс	knee	[ni:]
	райган көздөр	bulging eyes	[bʌlɪŋgɪŋ]	коса	өрүлгөн чач	plait, braid,	[plæt], [breɪd],
голубые глаза	кок көздөр	blue eyes	[blu:]	косоглазый	кылыр көздүү,	tress	[tres]
живые глаза	ойноктогон көз-	bright eyes,	[brait],		чалыр көздүү	cross-eyed,	[kros'aid],
	дер	sparkling eyes	[spa:klin]	красивый	сулуу, сонун	squint-eyed	[skwint'aid]
карие глаза	кара көздөр	hazel eyes	[heɪzəl]	круглолицый	тегерек беттүү	good-looking,	[,gud'lukɪŋ],
серые глаза	көгүлтүр.	grey eyes	[greɪ]	курносый	кетирекей, бый-	handsome	[,hænsem]
	кек көздөр				пышк, быйпышкый	round-faced,	[,raund,feist]
голова	баш	head	[hed]		мурундуу	chubby	[,tʃabi]
горло	тамак	throat	[θreut]	лицо	бет, жүз, ең	snub-nosed	[,snub'nəuzd]
грим	грим	make-up	[,meɪkʌp]		жасакшынакай		
грудь (грудная клетка)	көкүрек клетка-	chest	[tʃest]		жуз	face	[feɪs]
	сы				бет сөөгү чон	sweet face	[swi:t]
губа	эрин	lip	[lɪp]		ладонь	broad face	[bro:d]
дальнозоркий	керегеч, алысты	farsighted,	[,fa:saitɪd],		лоб	palm	[pa:m]
	жакшы көрө алу-	longsighted	[,lɔŋ'saitɪd]		широкий лоб	forehead	[,fɔnd]
	учу, алыстан				открытый лоб	large forehead	[la:dg]
	жакшы көргүч				лодыжка	open forehead	[,əup(e)n]
девочка	кыз, жаш кыз	girl	[ge:l]		локоть	ankle	[,æŋkl]
	бала, жаш кыз				лысеть	elbow	[,elbəu]
день рождения	туулган күнү	birthday	[,be:bdeɪ]			grow bald,	[,grou] [bo:ld],
женщина	аял	woman	[,wʊmen]			lose one's hair	[,lu:z] [hεə]
запястье	кырк мун	wrist	[rist]			bald spot,	[bo:ld] [spot],
затылок	желке, кежиге	nape	[neɪp]			bald patch	[bo:ld] [pætʃ]
зрение	көрүү	eyesight	[aɪsait]			bald,	[bo:ld],
слабое зрение	начар көрүү	poor eyesight	[puə]			bald-headed	[,bo:ld'hedid]
хорошее зрение	жасакши көрүү	good eyesight	[gud]			boy	[boi]
зуб	тиш	tooth	[tu:θ]				
имя	ат	name	[neɪm]				

миловидный	жакшынкай,	pretty	[ˈprɪti]
моложавый	жагымдуу,		
	керкем		
молодежь	жаштар	youth,	[ju:θ],
молодой		young people	[iʌθ] [ˈpi:pəl]
	жаш	young	[iʌθ]
мужчина	өзүүнүн чын жашына караганда	young-looking	[iʌθ] [lʊkɪŋ]
некрасивый	жаш көрүнгөн		
несовершеннолетний	эркек, киши	man	[mæn]
ноздри	сулуу эмс, кооз	plain	[pleɪn]
нога (ступня)	эмс, көркүз		
нога (до ступни)	жашы жетпеген	under-age	[ʌndə'reɪdʒ]
ноготь	тансоо	nostril	[ˈnɒstrɪl]
нос	таман	foot	[fʊt]
вздернутый нос	бут, аяк	leg	[leg]
длинный нос	тырмак	nail	[neɪl]
крючковатый нос	мурун	nose	[neuz]
приплюснутый нос	кептиреңген мурун, тенциреңген	snub nose	[snʌb nəʊz]
прямой нос	мурун		
ястребиный нос	узун мурун	long nose	[lɔŋ]
палец (руки)	куш мурун	hooked nose	[hukt]
большой палец	жаслак мурун	flat nose	[flæt]
указательный палец	кыр мурун	straight nose	[streit]
	иіри тумашук,	hawk nose	[hɔ:k]
	куш тумашук		
	бармак	finger	[ˈfɪŋgə]
	баш бармак	thumb	[θʌm]
	сөөмөй	forefinger	[fɔ:fɪŋgə]

средний палец	ортон	middle finger,	[ˈmidl]
безымянный палец	аты экок	third finger	[θe:d]
мизинец	чынаплак	fourth finger,	[fɔ:θ],
палец (ноги)	бармак	ring finger	[rɪŋ]
		little finger	[lɪtl]
		точка	[təʊ]

Эс /Memory

Упражнение 47

Вспомните и напишите семь киргизских слов темы, начинающиеся с буквы «б» и с количеством букв в слове, соответствующем количеству клеток в горизонтальном ряду:

Например:

б	a	ш
б		
б		
б		
б		
б		
б		

парик	парик	wig	[wig]
переносица	мурундуун эки көз	bridge of the nose	[brɪdg] [neuz]
	арасындағы бөлүгү, кайкысы		
перхоть	какач	dandruff	[ˈdændrəf]
плечо	ийин	shoulder	[ˈʃouldə]
подбородок	зэк, богок	chin	[tʃɪn]

двойной подбородок	эки кабат ээк	double chin	[ˈdʌblɪ]	рост		бой	rosy-cheeked	[ˈreuzi,tʃi:kɪ]
подмышка	колтук	armpit	[ˈɑ:mptɪ]	высокого роста		узун бойлуу	height	[haɪt]
подросток	жаш оспүрүм	adolescent, teenager	[ædəʊləsənt], [ti:nɪəgə]	низкого роста		кыска бойлуу,	tall	[tɔ:l]
пожилой	улгайып калган, жашап калган, бир топ жашка	elderly	[ˈeldəli]	среднегого роста		кичине бойлуу	short	[ʃɔ:t]
позвоночник	чыккан			рот		ортобойлуу	of medium height	[ˈmi:dʒəm] [haɪt]
пол	арка омурткалар,	spine,	[spaɪn],	рука (кисть)		ооз	mouth	[maʊθ]
полный	кыр арка сөөгү	backbone	[ˈba:kbaʊn]	рука (от кисти до плеча)		беш манжа	hand	[hænd]
походить	жыныс	sex	[seks]	румянец		кол	arm	[a:m]
предплечье	толук, сэмиз,	stout	[staʊt]	сердце		беттин кызылы	ruddiness,	[rʌdɪnəs],
привлекательный	булук	be alike, look like,	[eˈlaɪk], [luk] [laɪk],	скюла		жүрөк	high colour	[haɪ] [kʌlə]
прическа	окшоо,	resemble	[rɪˈzembəl]	спина		бет сөөгү	heart	[ha:t]
профиль	окшош болуу	forearm	[fɔ:rəm]	средних лет		арка, бел	cheekbone	[ˈtʃi:kbaʊn]
пуп	билек	attractive	[ətˈtræktyv]	старость		back	back	[bæk]
пялка	еэзүнэ тарткан,	hairdo,	[haɪdu:],	старый		middle-aged	middle-aged	[,mɪdɪl'eɪdʒd]
ребенок	жагымдуу, жылуу	hairstyle	[haɪəstail]			old age	old age	[əuld] [eɪdʒ]
грудной ребенок	прическа	profile,	[prəʊfəul],			old	old	[əuld]
ресница		side view	[saɪd] [vju:]					
родинка	киндик	navel	[ˈneɪvl]	статный		stately	stately	[ˈsteɪtlɪ]
розовощекий	согончок	heel	[hi:l]					
	бала	child	[tʃaɪld]					
	эмчектеги бала	suckling, baby, infant in arms	[ˈsʌklɪŋ], [ˈbeɪbɪ], [ˈɪnfənt] [a:mz]	стрижка				
		eyelash	[aɪlæʃ]					
		birthmark	[ˈbe:θmɑ:k]					
		pink-checked,	[ˈpiŋk,tʃi:kt]					

талия	бел	waist	[weɪst]	челюсть	жаак	jaw	[dʒɔ:]
тонкая талия	иичке бел	slender waist	[ˈslendə]	череп	баш сөөк,	skull	[skʊl]
осинная талия	кылтыа бел	wasp waist	[wɔsp]	черты лица	бет, ажар	features	[fi:tʃes]
тело	дәне	body	[ˈbodi]	правильные черты	оңу түсү.	regular features	[rɪgju:lə]
толстый	жоон, семиз	fat	[fæt]	лица	келишишмәдүү.		
туловище	тулку бой, туда	trunk	[trʌŋk]		сымбаттуу		
	бой, көөден				оңу назик	delicate features,	[ˈdelikit],
улыбка	жылмайыш,	smile	[smail]	тонкие черты лица		refined features	[nˈfaɪnd]
	күлүмсүрөө					neck	[nek]
уродливый	кем, майып	ugly	[ˈʌgli]	шея	моюн	swan-neck	[ˈswɔ:nek]
усы	мурут	moustache	[məʊstəʃ]	лебединая шея	үлтүлдөгөн ак		
ухо	кулак	ear	[eə]		моюн		
фамилия	фамилия	surname,	[ˈse:nem],	широкоплечий	кен дальтуу	broad-shouldered	[ˈbro:d]ˈʃouldəd]
		family name	[ˈfæməli] [neim]			scar	[skɑ:]
девичья фамилия	кыз кездеги фа-	maiden name	[ˈmeɪdn]	шрам	жаак	cheek	[tʃi:k]
	милия			впалые щеки	ичине киргэн жа-	hollow cheeks	[həʊləʊ]
фигура	фигура, келбет,	figure	[ˈfigə]		ак		
	кишшин келбес-					buttock	[bʌtək]
	ти, мучесү			ягодица		tongue	[tʌŋ]
хорошая фигура	жаскын келбет,	well-shaped figure	[;wel'ʃept]			dimple	[ˈdimpl]
	жаскын мучю			язык			
хромать	аксоо, аксандоо,	limp, be lame	[lɪmp], [leɪm]	ямочка (на щеке, под-			
	такерендеэ,			бородке)			
	сылтуу						
художественный	арык чырай,	thin	[θɪn]				
	анча-мынча						
	арык, чап жаак						
цвет лица	беттин оңу	complexion	[kəm'plekʃ(ə)n]				
человек	киши, адам	man, person,	[mæn], [ˈpe:sn],				
		human being	[ˈhju:mən] [ˈbi:n]				

Түшүнүк/Understanding

Упражнение 48

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Передайте основное содержание рассказа в одном предложении.

Числительные

Сан атооч

Numerals

Түшүшүк/Understanding

- Сен билесинби, ар бир мин кишиге бир келесоо туура келет экен.
- Билем. Калган 999 киши ошол келесоо чыгарган ырды ырдап жүре беришет.

КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛТЕЛЬНЫЕ – ЭСЕПТИК САН –
CARDINAL NUMERALS

русский	киргызча	English
ноль	ноль, нөл	zero [ˈzɪərəʊ]
один	бир	one [wʌn]
два	эки	two [tu:]
три	үч	three [θri:]
четыре	терт	four [fɔ:]
пять	беш	five [faɪv]
шесть	алты	six [siks]
семь	жети	seven [ˈsevn]
восемь	сегиз	eight [eɪt]
девять	тогуз	nine [nain]
десять	он	ten [ten]
одиннадцать	он бир	eleven [ɪˈlevn]
двенадцать	он эки	twelve [twelv]
тринадцать	он үч	thirteen [θreːˈtiːn]
четырнадцать	он терт	fourteen [fɔːrˈtiːn]
пятнадцать	он беш	fifteen [fɪfˈtiːn]
шестнадцать	он алты	sixteen [sɪksˈtiːn]
семнадцать	он жети	seventeen [sevnˈtiːn]
восемнадцать	он сегиз	eighteen [eɪtˈtiːn]
девятнадцать	он тогуз	nineteen [nainˈtiːn]
двадцать	жыйырма	twenty [ˈtwenti]
двадцать один	жыйырма бир	twenty-one [ˈtwenti'wʌn]
двадцать два	жыйырма эки	twenty-two [ˈtwenti'tu:]
двадцать три	жыйырма үч	twenty-three [ˈtwenti'θri:]
двадцать четыре	жыйырма торт	twenty-four [ˈtwenti'fɔ:]
двадцать пять	жыйырма беш	twenty-five [ˈtwenti'faɪv]

двадцать шесть	жыйырма алты	twenty-six [ˈtwenti'siks]
двадцать семь	жыйырма жети	twenty-seven [ˈtwenti'sevn]
двадцать восемь	жыйырма сегиз	twenty-eight [ˈtwenti'eit]
двадцать девять	жыйырма тогуз	twenty-nine [ˈtwenti'nain]
тридцать	отуз	thirty [ˈθeːti]
сорок	кырк	forty [ˈfɔːti]
пятьдесят	элүү	fifty [ˈfifti]
шестьдесят	алтымыш	sixty [ˈsɪksti]
семьдесят	жетиминиш	seventy [ˈsevnti]
восемьдесят	сексен	eighty [ˈeɪti]
девяносто	токсон	ninety [ˈnaɪnti]
сто	жүз	hundred, [hʌndrəd], one hundred [wʌn] [hʌndrəd]
двести	эки жүз	two hundred [tu:] [hʌndrəd]
триста	үч жүз	three hundred [θri:] [hʌndrəd]
четыреста	торт жүз	four hundred [fɔ:] [hʌndrəd]
пятьсот	беш жүз	five hundred [faɪv] [hʌndrəd]
шестьсот	алты жүз	six hundred [siks] [hʌndrəd]
семьсот	жети жүз	seven hundred [ˈsevn] [hʌndrəd]
восемьсот	сегиз жүз	eight hundred [eɪt] [hʌndrəd]
девятьсот	тогуз жүз	nine hundred [naɪn] [hʌndrəd]
тысяча	мин	thousand, [θauz(ə)nd], one thousand [wʌn] [θauz(ə)nd]
пять тысяч	беш мин	five thousand [faɪv] [θauz(ə)nd]
десять тысяч	он мин	ten thousand [ten] [θauz(ə)nd]
миллион	миллион	million, [ˈmiljən], one million [wʌn] [ˈmiljən]
пять миллионов	беш миллион	five million [faɪv] [ˈmiljən]
десять миллионов	он миллион	ten million [ten] [ˈmiljən]

миллиард

миллиард

billion,
one billion,
milliard,
one milliard

[ˈbiljən],
[wʌn] [ˈbiljən],
[ˈmiliəd],
[wʌn] [ˈmiliəd]

Түшүүк/Understanding

Упражнение 49

Расставьте слова по порядку в соответствии с цифрами и прочитайте английскую пословицу. Вспомните ее кыргызский и русский эквиваленты. Используйте пословицу для составления рассказа по предложенным ниже рисункам.

six	four	ten	five	nine
hares	after	neither	two	catch
one	eight	two	three	seven
If	will	you	run	you

ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ – ИРЕТТИК САН АТООЧ –
ORDINAL NUMERALS

нулевой

первый

второй

третий

четвертый

ноль, нол

биринчи

экинчи

үчүнчү

төртүнчү

zero

first

second

third

fourth

[ˈziərəʊ]

[fɜːst]

[ˈsek(ə)nd]

[θɜːd]

[fɔːθ].

пятый	бешинчи	fifth	[fɪfθ]	восьмидесятый	сексеннинчи	eightieth	[’eɪtɪnθ]
шестой	алтынчы	sixth	[sɪksθ]	девяностый	токсонунчу	ninetieth	[’naintbɪθ]
седьмой	жетинчи	seventh	[’sevnθ]	сотый	жүзүнчү	hundredth	[’hʌndredθ]
восьмой	сегизинчи	eighth	[eɪtθ]	двухсотый	эки жүзүнчү	two hundredth	[tu:] [’hʌndredθ]
девятый	тогузунчу	ninth	[naɪnθ]	трехсотый	үч жүзүнчү	three hundredth	[θri:] [’hʌndredθ]
десятый	онунчу	tenth	[tenθ]	четырехсотый	терт жүзүнчү	four hundredth	[fo:] [’hʌndredθ]
одиннадцатый	он биринчи	eleventh	[ɪ’levnθ]	пятисотый	беш жүзүнчү	five hundredth	[faɪv] [’hʌndredθ]
двенадцатый	он экинчи	twelfth	[twelfθ]	шестисотый	алты жүзүнчү	six hundredth	[sɪks] [’hʌndredθ]
тринадцатый	он үчүнчү	thirteenth	[’θæ:’li:nθ]	семисотый	жети жүзүнчү	seven hundredth	[’sevn] [’hʌndredθ]
четырнадцатый	он тертүнчү	fourteenth	[’fɔ:’li:nθ]	восьмисотый	сегиз жүзүнчү	eight hundredth	[eɪt] [’hʌndredθ]
пятнадцатый	он бешинчи	fifteenth	[’fɪf’ti:nθ]	девятисотый	тогуз жүзүнчү	nine hundredth	[nain] [’hʌndredθ]
шестнадцатый	он алтынчи	sixteenth	[’sɪks’ti:nθ]	тысячный	мининчи	thousandth	[’θauz(e)ntθ]
семнадцатый	он жетинчи	seventeenth	[’sevn’ti:nθ]	пятитысячный	беш мининчи	five-thousandth	[’faɪv,θauz(e)ntθ]
восемнадцатый	он сегизинчи	eighteenth	[’eɪt’ti:nθ]	десятитысячный	он мининчи	ten-thousandth	[’ten,θauz(e)ntθ]
девятнадцатый	он тогузунчу	nineteenth	[’naɪn’ti:nθ]	миллионный	миллионунчү	millionth	[’miljənθ]
двадцатый	жыйырманчы	twentieth	[’twentɪθ]	пятимиллионный	беш миллионунчү	five millionth	[faɪv] [’miljənθ]
двадцать первый	жыйырма биринчи	twenty first	[’twenti] [fə:sɪ]	девятимиллионный	он миллионунчү	ten millionth	[ten] [’miljənθ]
двадцать второй	жыйырма экинчи	twenty second	[’twenti] [’sek(ə)nd]	миллиардный	миллиардык	billionth,	[’biljənθ].
двадцать третий	жыйырма үчүнчү	twenty third	[’twenti] [θə:d]			milliardth	[’milia:tθ]
двадцать четвертый	жыйырма тертүнчү	twenty fourth	[’twenti] [fɔ:bθ]				
двадцать пятый	жыйырма бешинчи	twenty fifth	[’twenti] [fɪfθ]				
двадцать шестой	жыйырма алтынчи	twenty sixth	[’twenti] [sɪksθ]				
двадцать седьмой	жыйырма жетинчи	twenty seventh	[’twenti] [’sevnθ]				
двадцать восьмой	жыйырма сегизинчи	twenty eighth	[’twenti] [eɪtθ]				
двадцать девятый	жыйырма тогузунчу	twenty ninth	[’twenti] [naɪnθ]				
тридцатый	отузунчу	thirtieth	[’θæ:’ti:nθ]				
сороковой	кыркынчи	fortieth	[’fɔ:tɪ:nθ]				
пятидесятый	алтуунчү	fiftieth	[’fɪftɪnθ]				
шестидесятый	алтымышынчи	sixtieth	[’sɪkstɪnθ]				
семидесятый	жетимишинчи	seventieth	[’sevntnɪnθ]				

Түшүнүк/Understanding

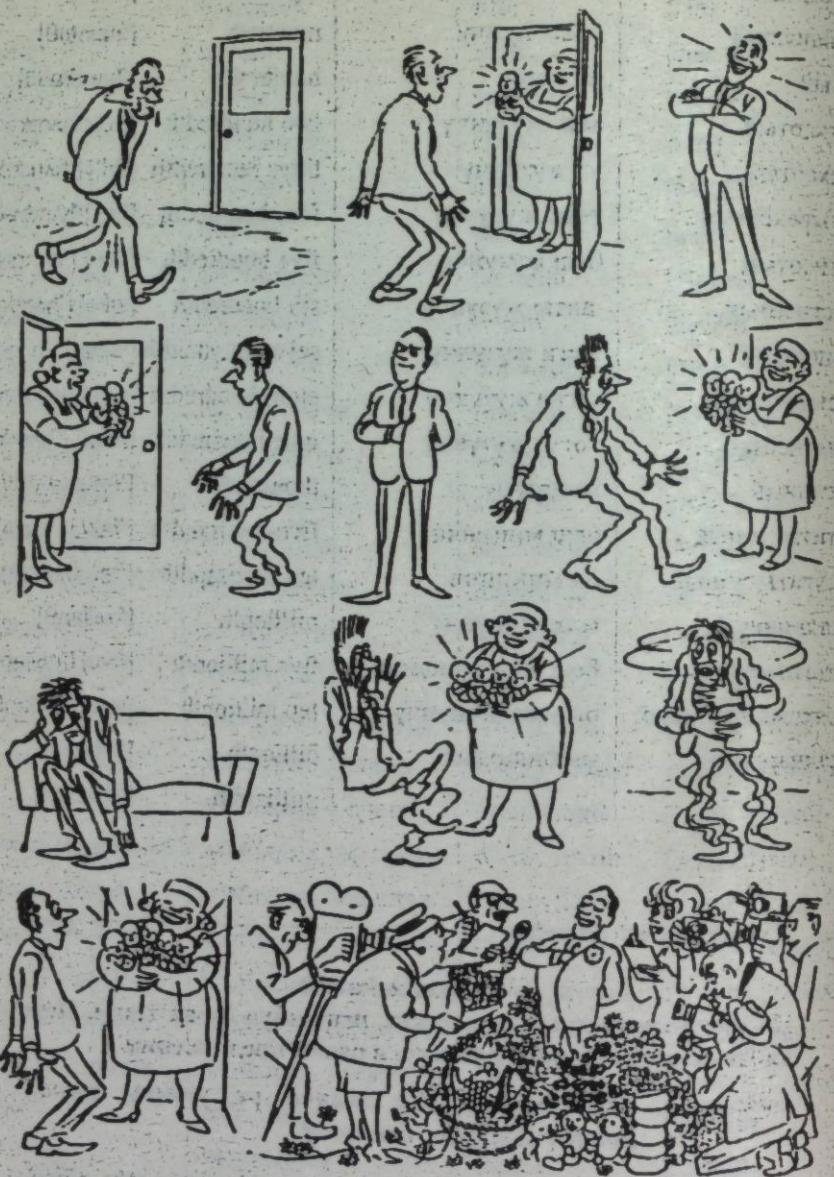
Упражнение 50

По рисункам составьте рассказ, используя слова темы. Перерайте основной смысл рассказа в одном предложении.

киргызча бир, биринчи, эки, экинчи, үч, үчүнчү, терт, тертүнчү, беш, бешинчи

English

one, the first, two, the second, three, the third, four, the fourth, five, the fifth

OйлооThinking

Упражнение 51

Найдите закономерность расположения чисел и вместо вопросительного знака впишите число, соответствующее найденной закономерности.

A

жыйырма сегиз	он сегиз
он	

он беш	он
беш	

кырк бир	отуз
?	

B

алтыныш алты	он бир
алты	

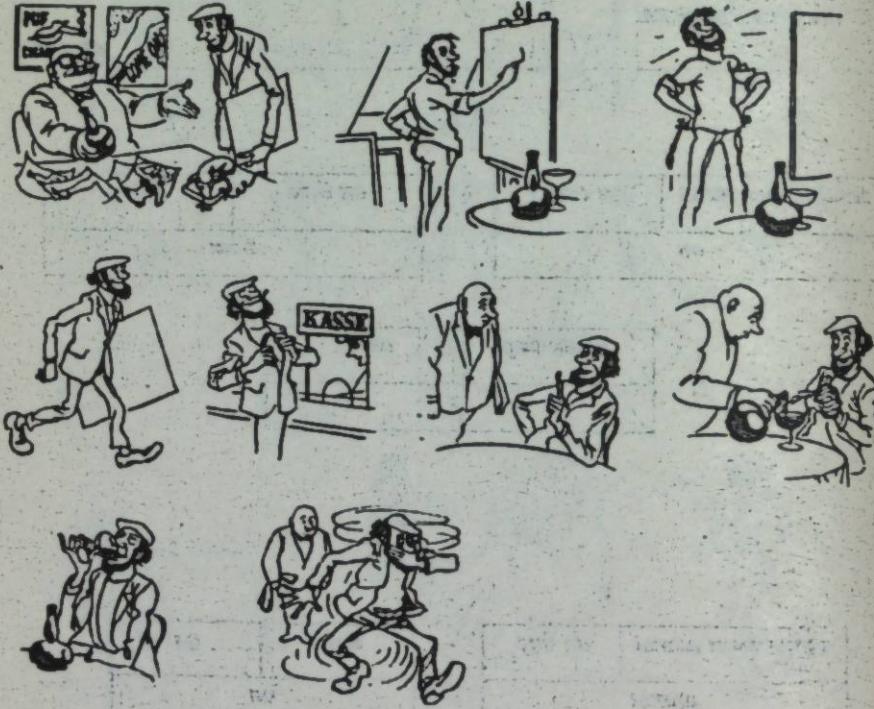
жуз	он
он	

кырк беш	беш
?	

КЛЮЧИ К УПРАЖНЕНИЯМ

Упражнение 1. Take time by the forelock. **Кырг. эквивалент:** Темирди кызыганды сок. **Русск. эквивалент:** Куй железо, пока горячо.

Упражнение 3.

Упражнение 5. 1) мейманкана – hotel, 2) имарат – building, 3) дүкен – shop,

4) ашкана – canteen, 5) кече – street, 6) мектеп – school, 7) шаар – town.

Упражнение 6. a) mushroom, b) chew, c) hungry, d) taste, e) fork, f) frozen.

Упражнение 7.

Упражнение 9. rat, goat, camel, kitten, panther, elephant

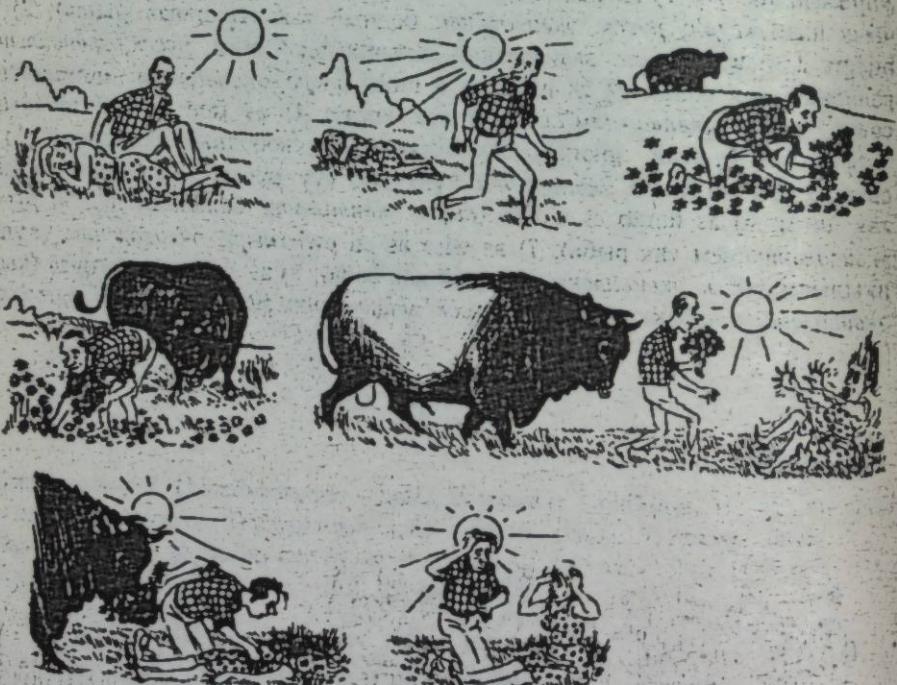
Упражнение 10. 1) as poor as a church mouse (**кырг. эквивалент:** чиркее чыгыкандай кедей; **русск. эквивалент:** бедный как церковная мышь); 2) as hungry as a wolf (**кырг. эквивалент:** карышкырдай ачка; **русск. эквивалент:** голодный как волк); 3) as blind as a mole (**кырг. эквивалент:** момолойдай сокур; **русск. эквивалент:** слепой как крот); 4) as free as a bird (**кырг. эквивалент:** күштай эркин; **русск. эквивалент:** свободный как птица); 5) as cunning as a fox (**кырг. эквивалент:** түлкүдөй куу; **русск. эквивалент:** хитрый как лиса); 6) as dumb as a fish (**кырг. эквивалент:** балыктай дудук; **русск. эквивалент:** нем как рыба); 7) as wise as an owl (**кырг. эквивалент:** укудөй акылман; **русск. эквивалент:** мудрый как сова); 8) as slow as a tortoise (**кырг. эквивалент:** ташбакадай кыбыр; **русск. эквивалент:** медлителен как черепаха).

Упражнение 12.

Упражнение 18.

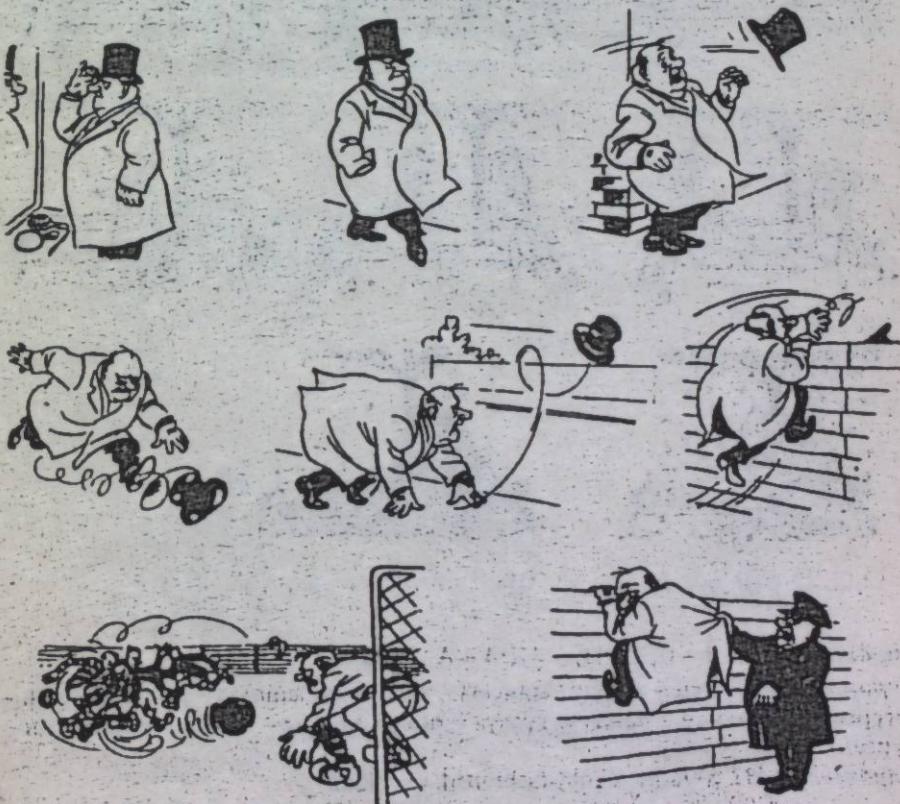
Упражнение 19. a) complain, b) moan, c) cure, d) cough, e) breathe, f) dislocate

Упражнение 20. Learning is the eye of the mind. *Кырг. эквивалент: Окуган – жарык, окубаган – чарык. Русск. эквивалент: Ученые – свет, а неученые – тьма.*

Упражнение 22.

- 1) Teacher: "Mark, what is a synonym?" Student: "It's a word you write instead of another which you can't spell."
- 2) Teacher: "I can't understand how it's possible for one person to make such a lot of mistakes in a short essay." Student: "It isn't one person, sir, Father helped me."
- 3) Teacher: "Can you tell me something about the great inventors of the 19th century?" Student: "Oh, yes, of course, they are all dead, sir."
- 4) Teacher: "Is the question too difficult for you?" Student: "Oh, no, sir, not at all! It's the answer that is."

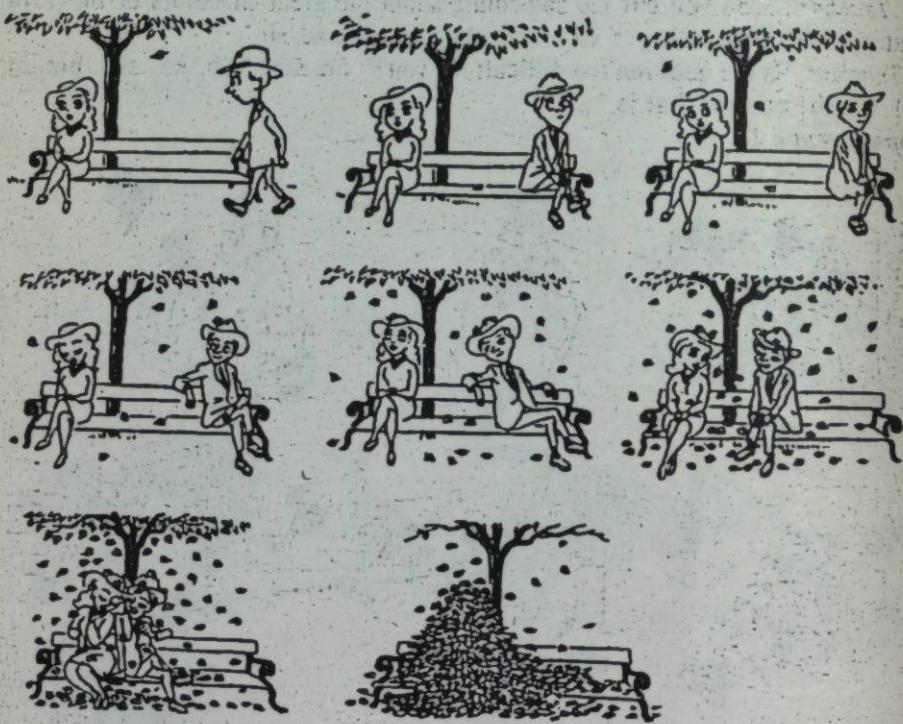
Упражнение 24.

Упражнение 25. а) жаз, тоңголок, кыш, күркүре, жай, жамғыр, кыроо, шамал, согуу; б) мөндүр, чагылган, ысык, бубак, муз, баткак, басуу, жаан, лайлай, жел; с) күн, суук, кар, күз, касаба, булут эрүү, дыбыраттуу, буу, чагылган,

Упражнение 26. 1 – туча, 2 – сырость, 3 – осень, 4 – моросить, 5 – лужа, 6 – жара, 7 – влажность, 8 – скверная погода, 9 – ураган, 10 – умеренный климат.

Упражнение 27.

Упражнение 28. 1 – С; 2 – D; 3 – Е; 4 – А; 5 – В.

Упражнение 29. кен – эндүү, зыянсыз – залалсыз, жашыл – кек, тоголок – төгерек, чан баскан – чандуу, түссүз – ёңсүз, келөм – елчөм, кагыраган – кургак.

Упражнение 31. а) large, б) old-fashioned, с) colour

Упражнение 34.

Упражнение 35. а – rose, б – sunflower, в – bluebells, г – poppy, д – dandelion

Упражнение 37. далее перечислять из следующих тематических групп: а) дарактар, б) гүлдөр, в) жашылчалар, г) жангактар, д) мемөлөр

Упражнение 39. а) parent, child, aunt, son, bachelor, wedding, mother, family, husband; б) grandmother, widow, grandson, twin, daughter, uncle, fiance, single; в) wife, stepmother, stepfather, generation, sister, cousin, unmarried

Упражнение 41.

Упражнение 43. captain – [ˈkæptɪn], golf – [gɔlf], chess – [tʃes], coach – [kəʊtʃ], defeat – [dɪˈfi:t], cycling – [ˈsaɪklɪŋ], rowing – [rəʊɪŋ], jumper – [ˈdʒʌmpə], referee – [rɪfə:p], gymnastic – [dʒɪmˈnæstɪk]

Упражнение 44. 1 – eyebrows, 2 – skin, 3 – freckles, 4 – eyes, 5 – head, 6 – hair, 7 – forehead, 8 – nose, 9 – lips, 10 – teeth.

Упражнение 45.

Упражнение 49. If you run after two hares, you will catch neither. Кырг. эквивалент: Эки тоонун чебүн самаган кийик ач калат. Русск. эквивалент: За двумя зайцами погонишься, ни одного не поймаешь.

Упражнение 51. А) он бир ($28 - 18 = 10$; $15 - 10 = 5$; $41 - 30 = 11$) В) тогуз ($66 : 11 = 6$; $100 : 10 = 10$; $45 : 5 = 9$)

ЛИТЕРАТУРА

1. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. Cambridge University Press, 2003.
2. Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary. HarperCollins Publishers, 2003.
3. Have a Good Laugh It's the Best Medicine! Jokes and Amusing Situations collected and adopted by Wanda Rutkowska. Warszawa, 1968.
4. Krippes Karl A. Concise Kyrgyz-English/English-Kyrgyz Dictionary. HIPPOCRENE BOOKS, INC. New York, 1998.
5. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford University Press, 1997.
6. NTC's American English Learning Dictionary. The Essential Vocabulary of American Language and Culture. Editor-in-Chief Richard A. Spears, Ph.D. NTC Publishing Group, 1998.
7. The Oxford Russian Dictionary. English – Russian. Russian – English. Oxford – New York. Oxford University Press, 1993.
8. Абдиев Т., Сыдыкова Л. Английче-кыргызча сөздүк. – Бишкек, 2000.
9. Болотина А.Ю., Якушева Е.О. Англо-русский и русско-английский медицинский словарь: Ок. 24 000 терминов. – М.:РУССО, 1999. – 544 с.
10. Киргизско-русский словарь. В двух книгах. Около 40 000 слов/Сост. К.К. Юдахин. – Ф.: Главная редакция Киргизской Советской Энциклопедии, 1985.
11. Кунин А. В. Большой англо-русский фразеологический словарь: Около 20 000 фразеологических единиц – 5-е изд., испрavl. – М.: Живой язык, 1998.
12. Модестов В.С. Английские пословицы и поговорки и их русские соответствия. – М.: Рус. яз. – Медиа, 2003.
13. Мицлер В. К. Новый англо-русский словарь. – М., Рус. яз., 2001.
14. Новый Большой англо-русский словарь: В 3 т. Под общ. рук. Ю.Д. Апресяна и Э.М. Медниковой. – 5-е изд., стереотип. – М.: Рус. яз., 2000.
15. Пословицы и поговорки кыргызского народа: из собрания акад. К.К.Юдахина / Сост. Д.Давлестбакова – Б.: Илим, 1997.

16. Русско-киргызский гнездовой словарь: около 12 000 слов.
/Сост. П.И. Харакоз, А.О. Осмонкулов. – 2-е изд., испр. и допол. Б.: Гл. ред. КЭ, 1993.
17. Русско-киргызский словарь: 51 000 слов. /Под ред. К. К. Юдахина. – Б.: “Шам”, 2000.
18. Русско-киргизский словарь: Более 13 500 слов. / Сост. Б. О. Орузбаева и др.; Под ред. Б. О. Орузбасовой.- 4-е изд., испр. и доп. - Ф.: КСЭ, 1988
19. Чазова А.А. English. Расширяем словарный запас: Учеб. пособие для студентов вузов.– М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.
20. Шамбиев С., Джусаев Ж. Кыргызча-орусча-английче сөздүк. – Б, Кыргызстан – «МЭЭРИМ-1» ККН, 1994.

В упражнениях использованы рисунки
Х.Бидструпа из изданий 1958-1970 гг.

Чазова Алла Александровна
Элгондиева Токтобиюбю Абыкеримовна.

Русско-киргызско-английский тематический словарь
Орусча-кыргызча-английче тематикалык сөздүк
Russian-Kyrgyz-English Topical Dictionary

Компьютерная верстка и оригинал-макет
выполнены Лигер Р.В.

Отпечатано в издательстве «PLUS»
Формат 60 X 84 1/16
Объем 12,38 п.л.